

KONINKRIJK BELGIË

Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Activiteitenverslag 2013

INHOUDSTAFEL

Voorwoord van de heer Didier REYNDERS, vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Europese Zaken

1. De middelen

1. FOD interne organisatie

- Vernieuwde websites voor de posten
- Modernisering van de website van het hoofdbestuur
- Gender mainstreaming

2. Personeel

- Nieuwe structuur van de stafdirectie P&O
- Modernisering van het postennetwerk
- Personeelsbestand en –evolutie bij het hoofdbestuur en in het buitenland
- Aantal en type diplomatieke en consulaire posten
- Welzijn op het werk
- Klachtenmanagement

3. Gebouwen

- Gebouwen in het buitenland
- Gebouwen in België

4. Begroting en financiële middelen

2. De dienstverlening

1. Protocol

- Voorrechten en immuniteiten
- Bezoeken van buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders en veiligheid van diplomatieke zendingen
- Egmontpaleis en Conferentiecentrum
- Adel en Ridderorden

2. Consulaire zaken

Consulaire voorbereiding van het WK Voetbal in Brazilië
Biometrie in paspoorten
Aansluiting bij de PKD (*Public Key Directory*)
Verkiezingen, nationaliteit en burgerlijke stand, schijnhuwelijken
Consulair wetboek
VIS (*Visa Information System*)
Wat is AFIS?
Asiel en migratie

3. Crisisbeheer

Consulaire versterkingsteams (FACT)
De aarde leeft ... en beeft
Belgian First Aid & Support Team (B-FAST)

3. Het beleid

1. België in de wereld: bilaterale activiteiten

Algemene Coördinatie en Zaken (B0.0)
Buurlanden (B1.0)
West-Europa, Centraal-Europa en Noord-Amerika (B1.1)
Oost- en Zuidoost-Europa en Centraal-Azië (B1.2)
Noord-Afrika en Midden-Oosten (B1.3)
Afrika ten zuiden van de Sahara (B1.4)
Zuid- en Oost-Azië, Oceanië (B1.5)
Latijns-Amerika en de Caraïben (B1.6)
Finexpo, financiële steun aan de export (B2)
Verdediging van de economische belangen en bevordering van het imago van België (B3)

2. België in de Europese Unie

Verdieping van de Economische en Monetaire Unie (EMU)
Het Meerjarig Financieel Kader 2014-2020
De hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)
De hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB)
Internationale handel van de Europese Unie
Omzettingen en precontentieuze inbreukprocedures
Hof van Justitie van de Europese Unie en het EFTA-Hof

3. België in multilateraal verband

Immuniteit van rechtsmacht van staten en hun eigendommen in een andere staat
Strijd tegen piraterij voor de kust van Somalië
Collectieve klachten voor de Raad van Europa: DEI en FIDH
Internationale Strafhof
Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid van de Europese Unie (GVDB)
Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE)
Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO)
Strijd tegen terrorisme en cyberveiligheid

België en de Verenigde Naties (VN)

Klimaat

Duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding

Mensenrechten

Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)

Financiële Actiegroep (FATF)

Nucleaire ontwapening en non-proliferatie

Chemische wapens

Internationaal Wapenhandelsverdrag en strijd tegen de verspreiding van kleine en lichte wapens

Verdrag op het Verbod van Antipersoonsmijnen, zogeheten Verdrag van Ottawa

Multilaterale coördinatie

4. De Belgische Ontwikkelingssamenwerking

De begroting Ontwikkelingssamenwerking in 2013

Staten-Generaal

Twee nieuwe samenwerkingsstrategieën: één voor onderwijs en één voor landen met een gemiddeld inkomen

Transparantie en resultaten

De Transdirectioneel Samengestelde Teams (TST's)

Nieuwe samenwerkingsprogramma's

Belgische humanitaire hulp

Dienst Bijzondere Evaluatie van de Internationale Samenwerking (DBE)

Kennis en ervaring uitwisselen; uitvoerig en gevarieerd communiceren

Actoren van de niet-gouvernementele ontwikkelingssamenwerking (ANGS)

Colofon

Voorwoord van de heer Didier REYNDERS, vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Europese Zaken

In 2013 hielden we de vaart in het verbeteringstraject dat onze FOD enkele jaren geleden op diverse domeinen heeft aangevat. Logistiek en procesmatig blijven we aan de weg timmeren.

We denken met name aan de vernieuwing van onze website en die van onze vertegenwoordigingen in het buitenland. Met de integratie van sociale media als Facebook en Twitter en de uitbouw van een videokanaal hebben we nu een nieuwe stap gezet in onze dienstverlening. Meer dan ooit beseffen hoe belangrijk het is de burger bij onze organisatie te betrekken.

Voorts kreeg in 2013 gendermainstreaming op onze FOD een duidelijk gezicht. Seksegelijkheid zal zich preventief, structureel en transversaal almaar meer doen gevoelen.

We streven naar een coherente personeelsstrategie, voeren welzijn voor alle medewerkers hoog in het vaandel en blijven ons postennetwerk voort optimaliseren via allerlei strategische projecten, zoals een rationeler beheer en gebruik van het gebouwen- en patrimoniumbestand in het buitenland. Het delen van gebouwen met de deelstaten is daar een goed voorbeeld van.

Grote sportevenementen, zoals de Wereldbeker Voetbal Brazilië 2014, vormen voor tal van partners in binnen- en buitenland een organisatorische uitdaging van formaat. Lang genoeg vooraf moet met de voorbereiding worden gestart. Onze FOD was er van meet af aan bij en vervulde voortreffelijk zijn rol van coördinator voor consulaire aangelegenheden. Ook de uitrusting van gemeenten en provincies met de nodige apparatuur en programmatuur voor de uitreiking van biometrische paspoorten met vingerafdrukken, conform de Europese regelgeving, zat op schema.

Natuurgeweld is van alle tijden, maar de vreselijke beelden van de ellende veroorzaakt door de zware tyfoon Haiyan op de Filipijnen staan op het netvlies van ieder van ons gebrand. Het B-FAST-team van onze FOD, een consulaire ploeg en onze ambassade in Manila hebben resoluut gezamenlijk het heft in handen genomen om de gevolgen van de ramp zo goed mogelijk op te vangen.

De aanhoudende brandhaarden van politieke onlusten en terreurgeweld in het Midden-Oosten, vooral in Syrië, maakte in 2013 duizenden slachtoffers onder de lokale bevolking, maar bracht ook nog 's een massale internationale vluchtelingenstroom op gang. Daardoor ging vooral in buurland Libanon de humanitaire, economische, sociale, milieu- en veiligheidssituatie er zienderogen op achteruit. De vermoedelijke Syrische aanval met chemische wapens tegen de eigen bevolking dreigde uit te lopen op een militaire interventie van de VS en Frankrijk, maar een Russisch-Amerikaans akkoord kon die nipt afwenden. Samen met de internationale gemeenschap blijven we zoeken naar duurzame oplossingen voor de situatie in de regio. Positief nieuws viel dan wel weer te melden in Iran, dat zich bereid toonde tot toegevingen in zijn nucleair dossier.

In Afrika was onze aandacht in 2013 toegespitst op het Gebied van de Grote Meren, meer bepaald op de opstandige regio Oost-Congo. Onze FOD bleef ijveren voor stabilisering en pacificatie in een soeverein Congo, de stopzetting van de rebellie, de bestraffing van de grootste aanstokers en de strijd tegen seksueel geweld.

België produceert goederen en diensten van uitstekende kwaliteit - we mogen daar trouwens best trots op zijn - maar dat is nog onvoldoende bekend in het buitenland. Economische diplomatie, dat ik in 2012 al manifest op onze agenda zette, wil ons imago op dat vlak gestaag promoten en ons land uitspelen als een investeringspool en internationaal centrum. In 2013 ontwikkelden we met talrijke actoren nog meer initiatieven, zoals projectfinanciering. Ook de traditionele prinselijke economische missies, sinds de troonsbestijging van koning Filip met brio geleid door prinses Astrid, dragen daartoe bij.

In Europa en elders waarde de voorbije jaren het spook van de recessie rond, een gevolg van de banken- en schulden crisis. De Europese Unie raakte het in 2013 eens over ingrijpende maatregelen om voortaan beter gewapend te zijn tegen economisch noodweer: een eengemaakt Europees banktoezicht, mechanisme voor de aanpak van falende banken en garantiestelsels voor spaartegoeden. Bij haar hervorming van het gemeenschappelijk landbouw- en visserijbeleid liet de Europese Unie zich leiden door overwegingen van duurzaamheid, efficiëntie en biodiversiteit.

Multilateraal een van de hoogtepunten was het opgemerkte bezoek van koningin Mathilde aan de Verenigde Naties in september. Als erevoorzitster van UNICEF België woonde ze in New York, samen met mij, een workshop over kinderen en bedrijven bij. Na haar ontmoeting met secretaris-generaal Ban Ki Moon sprak ze met glans een bijeenkomst van 1.200 bedrijfsleiders toe op de *UN Global Compact Leaders Summit*. In 2012 riep ik alle partijen in het Syrische conflict op om, te midden van al het geweld, enerzijds de toegang tot gezondheidszorg en humanitaire hulp te garanderen en anderzijds de Verdragen van Genève te respecteren. Ik ben verheugd vast te stellen dat dit Belgische pleidooi massaal gehoor heeft gekregen – tot in de VN-Veiligheidsraad toe – en zelfs door de wereldpers werd opgepikt. Ook het engagement van België voor een voortgezette hervorming van de VN-administratie en begrotingssanering en voor duurzame ontwikkeling en de post-2015-agenda gaat onverminderd door.

Tot slot wens ik alle medewerkers op het hoofdbestuur en op post te danken voor hun inzet het voorbije en ongetwijfeld ook het komende jaar.

**Didier Reynders, vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken,
Buitenlandse Handel en Europese Zaken**

1. De middelen

1. FOD interne organisatie

Vernieuwde websites voor de posten

In 2013 zette het webteam van Buitenlandse Zaken het project voort van de vernieuwing van de websites van de Belgische ambassades, consulaten en permanente vertegenwoordigingen in het buitenland.

Voor de gebruiker is de grootste verandering dat er nu websites per land zullen zijn en niet langer per ambassade of consulaat. Het is voor de Belg in het buitenland namelijk niet altijd duidelijk tot welke post hij zich moet richten voor welk probleem. Het is ook de bedoeling dat de landensites op een veel uniformer wijze de informatie aanbieden. De gebruiker zal de info steeds op dezelfde plaats vinden bij elke landensite of bij de site van het hoofdbestuur, wat gebruiksgemak en vertrouwdheid creëert. Uiteraard zijn de nieuwe landensites ook grafisch vernieuwd en krijgen ze allemaal dezelfde look.

Eind 2013 zijn er 66 nieuwe landensites afgewerkt. In de loop van 2014 zouden alle landensites klaar moeten zijn.

Modernisering van de website van het hoofdbestuur

Naast de continue dagelijkse update van de website van Buitenlandse Zaken (<http://diplomatie.belgium.be>) werkte het webteam, in samenwerking met de persdienst van Buitenlandse Zaken, in 2013 verder aan de modernisering van de site door de integratie van sociale media (Twitter, Facebook), een videokanaal (<http://vimeo.com/user13888689>). Ook steeds meer Belgische ambassades beschikken over een eigen Facebookpagina.

Gender mainstreaming

In oktober 2013 werd bij de diensten van de voorzitter van het Directiecomité de cel S.02 opgericht, die de uitvoering moet coördineren van de bepalingen van de federale wet over gender mainstreaming uit 2007. Die wet wil de genderdimensie in het federale beleid integreren, en ook in de diverse aspecten van het buitenlands beleid van onze FOD. In de wet zitten ook bepaalde specifieke bepalingen inzake genderbegroting, uitsplitsing per geslacht in de statistieken ...

Om gender mainstreaming te integreren en verder uit te bouwen is een taskforce opgericht, met vertegenwoordigers van alle directies (directies-generaal en stafdirecties) en van beide beleidscellen. De leden van de taskforce krijgen een opleiding over het thema, waarna elke directie specifieke gender mainstreaming-acties definieert die in het actieprogramma 2014 over gender mainstreaming van de FOD Buitenlandse Zaken zullen worden opgenomen.

2. Personeel

Nieuwe structuur van de stafdirectie P&O

De stafdirectie P&O is sterk geëvolueerd om de ambitieuze doelstellingen te kunnen halen die zijn vastgelegd in het managementplan dat begin 2013 werd voorgesteld.

Dit zijn de doelstellingen waarop wordt ingezet:

- Strategisch nadenken over de werking van onze FOD, zowel van het hoofdbestuur als van het postennetwerk.
- Een coherente personeelsstrategie uitstippelen, waar de diverse partijen bij het proces elkaar versterken. Voortaan worden de competentiebeschrijvingen, aanwerving, interne mobiliteit, stages en opleiding, de competentie-evaluaties en de bevorderingen in één pijler ondergebracht.
- Werken aan het welzijn van de personeelsleden.
- Blijven werken aan een efficiënt en effectief beheer van de administratieve en financiële personeelsdossiers.
- Op korte en middellange termijn het strategisch beheer van het gebouwen- en patrimoniumbestand verbeteren.
- Zowel op het hoofdbestuur als in de posten voor een efficiëntere en effectievere logistieke ondersteuning zorgen en een aankoopbeleid uitstippelen.

Op basis daarvan is de stafdirectie gereorganiseerd in 6 pijlers.

Modernisering van het postennetwerk

P&O hielp mee het postennetwerk moderniseren door procesbegeleiding en door aan enkele strategische projecten te werken, zoals:

- de modernisering van het aanwervingsbeleid van het lokale personeel op post
- het akkoord met de deelstaten inzake het delen van gebouwen in het buitenland
- de versterking van de beheersautonomie op post

Personeelsbestand en -evolutie bij het hoofdbestuur en in het buitenland

De onderstaande tabellen geven de samenstelling weer van het personeelsbestand bij het hoofdbestuur en op post, en het aantal en de aard van de posten.

Op 31 december 2013 telde onze FOD 3.005 personeelsleden.

Totaal aantal statutairen en contractuelen bij het hoofdbestuur:

Statutairen van de binnencarrière	650
Contractuelen van de binnencarrière	399
Diplomaten	138
Kanseliers (consuls)	37
Attachés voor internationale samenwerking	30
	(waarvan

	10 stagiairs)
Totaal bij het hoofdbestuur	1.254

Totaal aantal statutairen en contractuelen op post:

Diplomaten	274
Kanseliers (consuls)	112
Attachés voor internationale samenwerking	41
Uitgezonden contractuelen	117
Ter plaatse aangeworven contractuelen	1.207
Totaal aantal medewerkers op post	1.751

Gezien het kleinere personeelsbudget kon in 2013 slechts een klein aantal vertrekkende collega's worden vervangen. De gestage personeelskrimp, ingezet in 2010, deed zich dus ook in 2013 voelen en die trend zal de komende jaren aanhouden.

In 2013 wierf de FOD voor het hoofdbestuur 46 medewerkers van de binnencarrière aan (33 niveau A, 4 niveau B, 8 niveau C en 1 niveau D).

Wat de buitenlandse loopbanen betreft, zijn er 10 medewerkers van de carrière Attachés voor internationale samenwerking in 2013 in dienst genomen.

Aantal en type diplomatieke en consulaire posten

POSTEN	
Ambassades	87
Consulaten-generaal	21
Consulaten en diplomatieke bureaus	10
Permanente vertegenwoordigingen	8
Bureaus voor internationale samenwerking	6
TOTAAL	132

De doorlichting van ons postennetwerk en de behoefteanalyse leidden in de loop van 2013 tot de volgende aanpassingen:

- Deze posten zijn gesloten: de ambassades in La Valetta en San José, het consulaat-generaal in Milaan en de ambassade in Caracas (dat een diplomatiek bureau is geworden met consulaire bevoegdheid).
- Deze posten zijn geopend: de ambassade in Panama-Stad, het consulaat-generaal in Chennai (India) en ons consulaat in Yaoundé is opnieuw een ambassade geworden.
- In Parijs zijn onze twee permanente vertegenwoordigingen bij de OESO en de UNESCO samengevoegd tot één enkele permanente vertegenwoordiging bij de internationale instellingen.

Welzijn op het werk

Er is een nieuwe dienst Welzijn op het Werk opgericht, die verschillende cellen groepeerd: sociale dienst, medisch centrum, crèche, restaurant en cafetaria's.

Hoewel alles nog niet afgerond is, werkt Welzijn op het Werk onafgebroken aan een goede dienstverlening en aan nieuwe projecten, zoals de organisatie van diverse culturele en sportactiviteiten: de oprichting van een zangkoor, museabezoeken (Magritte, Indomania ...), de renovatie van de sportzaal ...

Ook het diversiteitsdossier krijgt alle aandacht, over niet-discriminatie in onze FOD. Concreet kunnen collega's met een handicap vragen dat hun werkpost wordt aangepast om hun taken te kunnen uitoefenen.

De hoofdtaak van de sociale dienst van zijn kant is psychosociale ondersteuning verlenen aan personeelsleden met persoonlijke, familiale of relationele problemen. Het personeel in Brussel kan bijgevolg, in alle discretie, met een probleem terecht bij een van de sociaal assistentes. Wie op post is, kan zich in geval van moeilijkheden met zijn vragen wenden tot de *family officer*.

Het team van de medische dienst ontfermt zich vooral over de personeelsleden op post en hun familie. Uitgezonden medewerkers kunnen er terecht voor bijvoorbeeld advies, inenting, medische repatriëring of terugbetalingen Van Breda.

Om gezin en werk beter op elkaar af te stemmen vangt de crèche momenteel 24 kinderen op en er liggen sinds enkele maanden uitbreidingsplannen op tafel.

Het restaurant en de cafetaria's bereiden dagelijks gezonde maaltijden van goede kwaliteit. Mede met de komst van een externe keukenmanager in februari 2013 is onze dienstverlening op dat vlak verbeterd.

Klachtenmanagement

De externe klanten van de FOD hebben recht op een correcte en kwaliteitsvolle dienstverlening.

De klantbenadering speelt binnen het beleid dus een centrale rol. Daarom werd reeds in 2010 een procedure van klachtenmanagement ingevoerd. Een klachtencoördinator werd aangesteld, alsook een contactpersoon binnen elke directie, en via een onlineformulier werd het mogelijk een klacht in te dienen.

In 2013 ontving de FOD een totaal van 183 klachten via het onlineklachtenformulier. 112 (61,2%) daarvan hadden betrekking op consulaire zaken en 25 (13,66 %) op dossiers waar de FOD geen beslissingsmacht heeft en de bevoegdheid toekomt aan de FOD Binnenlandse Zaken.

Met het oog op de verdere verbetering van de dienstverlening van het departement zal de samenwerking tussen de klachtencoördinator, de verschillende directies van de FOD en de FOD Binnenlandse Zaken verder opgevoerd worden. Er zal in 2014 eveneens een nieuw samenwerkingsprotocol ondertekend worden met de Federale Ombudsman, die al nauwe contacten onderhoudt met de directie-generaal Consulaire Zaken.

3. Gebouwen

Gebouwen in het buitenland

In 2013 werden diverse renovatiewerkzaamheden in kanselarijen afgerond. Dat was het geval in Den Haag, Madrid, Luxemburg, Kiev, Mumbai, Luanda, Teheran en Parijs (bilaterale ambassade en Belgische OESO-delegatie gingen samen). Andere fusieprojecten, in New York en Rome, werden bestudeerd en worden opgestart in 2014.

Er zag ook een grootschalig bouwproject het licht: de nieuwe ambassade in Kinshasa, die verschillende instanties groepeerd, zoals Defensie, de gewesten, de BTC en de ambassade van Nederland. De uitgave werd vastgelegd in 2013; in 2014 starten de werkzaamheden en twee jaar later lopen die ten einde.

Ook in Buenos Aires en Caracas zullen België en Nederland hun ambassade delen. In Mexico wordt dat project opgestart in 2014. De ONE ROOF-projecten met de BTC zijn ook geëvolueerd: de noden van beide partijen hebben concreet gestalte gekregen en er is een eerste prospectie geweest.

Naast bovenvermelde grote projecten zijn er bepaalde investeringswerkzaamheden geweest om hetzij de veiligheidsvoorzieningen te verbeteren in een moeilijke omgeving (Tunis, Tripoli), hetzij voor het herstellend onderhoud van gebouwen (renovatie badkamers in de residentie in Parijs), plaatsing van een nieuwe generator in Abuja ...

Wat de studies in 2013 betreft, gaat het voornamelijk om taxaties van gronden (Kinshasa, Yaoundé, Lima, Parijs OESO, Rabat), regularisaties van eigendomstitels en notariskosten voor Kinshasa en enkele architectenstudies (residentie Algiers, fusieprojecten Rome en Den Haag).

In 2013 zijn er niet minder dan zeven verkopen van vastgoed geweest, waarvan sommige in samenwerking met de FOD Financiën: Camac, Mibeco, de residentie Zongo Tolo, de kanselarij in Matadi, de residentie in Montreal en die in Harare en ten slotte de Cubaanse kanselarij in Brussel. De aankopen bleven beperkt tot Kinshasa: drie villa's, een stuk grond en een appartementengebouw.

Ons artistieke patrimonium werd voort beheerd, nieuwe kunstwerken werden aangekocht terwijl verscheidene residenties en kanselarijen werden bemeubeld, gedecoreerd en hun meubilair gerenoveerd.

Er moet echter worden opgemerkt dat door de noodzakelijke besparingen in het laatste kwartaal van 2013 een reeks uitgaven tot 2014 moeten worden uitgesteld.

Gebouwen in België

De FOD beheert in samenwerking met de Regie der Gebouwen het Egmontpaleis en het kasteel van Hertoginnedal.

4. Begroting en financiële middelen

Zie tabel op

http://diplomatie.belgium.be/nl/binaries/annual_report_foreign_affairs_2013_annex_tcm314-266017.pdf

2. De dienstverlening

1. Protocol

De diplomatieke gemeenschap in België is aanzienlijk. Eind 2013 waren er in ons land 283 diplomatieke zendingen gevestigd (187 bilaterale ambassades, 41 diplomatieke zendingen bij de EU en 55 vertegenwoordigingen bij de NAVO). België is ook gastheer voor 120 internationale instellingen, waarvan de meeste in Brussel gevestigd zijn. De directie Protocol ziet toe op de correcte uitvoering van de zetelakkoorden die het heeft met deze organisaties.

Voorrechten en immuniteiten

Naast de gebruikelijke dienstverlening aan de in België geaccrediteerde diplomatieke missies en consulaire posten en aan de internationale organisaties werd in 2013 extra aandacht besteed aan de volgende punten:

- De jaarlijkse quota voor aankopen met diplomatieke vrijstelling van gecontingenteerde goederen (alcohol, wijnen en brandstof voor voertuigen) werden op basis van wederkerigheid bijgestuurd. De vermindering van alcoholische dranken met 30% brengt een besparing met zich mee van ongeveer 2,5 miljoen euro. De aankoop van taksvrije sigaretten werd afgeschaft. De besparing wordt op ongeveer 6 miljoen euro begroot.
- In samenspraak met de FOD Sociale Zaken en ter uitvoering van een beslissing van de Ministerraad werd de vrijwillige aansluiting bij de verzekering geneeskundige zorg van het bevoorrechte personeel dat onder het Verdrag van Wenen inzake diplomatiek en consulaire verkeer valt, afgeschaft. Dat betekent een besparing van ongeveer 10 miljoen euro op de uitgaven van de sociale zekerheid.
- In samenwerking met de betrokken Parketten werd een betere opvolging georganiseerd van de niet-betalde verkeersovertredingen. Diplomatieke zendingen en consulaire posten worden nu nauwgezet in kennis gesteld van de voorgestelde minnelijke schikkingen en herhaaldelijk aangemaand om deze te betalen. Overwogen wordt om in de toekomst, bij niet-betaling, gepaste maatregelen te nemen.
- Uit een onderzoek omtrent de dienstvoertuigen van diplomatieke zendingen en consulaire posten is - via het opvragen van de verzekeringsbewijzen - gebleken dat het reële aantal dienstvoertuigen 1.880 bedraagt in plaats van 1.975. Door een daaraan gekoppelde vermindering van de accijnsvrije brandstof zal dit jaar ongeveer 360.000 euro bespaard worden.
- De rijbewijzen en identiteitskaarten die door de directie Protocol afgegeven worden aan bevoorrechte personen, zijn gemoderniseerd. De FOD Mobiliteit heeft de directie Protocol uitgerust met het officiële elektronische programma 'rijbewijzen', om aan diplomaten (die geen rijksregisternummer hebben) een volwaardig voorlopig of definitief Belgisch rijbewijs in bankkaartformaat te kunnen afgeven. Ook de identiteitskaart is thans beschikbaar in bankformaat.
- Het personeel van de beroepsconsulaten-generaal werd volledig doorgelicht en de nodige correcties werden uitgevoerd om iedereen het statuut te verlenen in overeenstemming met het Verdrag van Wenen (1963) betreffende consulaire verkeer.
- Een overzicht van de ereconsulaten in België is thans beschikbaar voor het publiek via de website van de FOD.

- De dienst Internationale Organisaties registreerde in de loop van 2013 vijf nieuwe internationale organisaties, namelijk de OIE (Wereldorganisatie voor dierenwelzijn), IDEA (*International Institute for Democracy and Electoral Assistance*), AP-UPM (*Parliamentary Assembly – Union for the Mediterranean*), Biodiversity en EFI (*European Forest Institute*).
- De inschrijving van alle burgerpersoneel en van de personen ten laste van het militair personeel van de NAVO en aanverwante agentschappen, werd voltooid.
- Ook in 2013 werd door de OVSE een beroep gedaan op de expertise van de directie Protocol inzake het beleid rond huisbedienden van diplomaten. Het Protocol werd uitgenodigd om op internationale bijeenkomsten in Kiev en Den Haag de Belgische aanpak van het probleem mensenhandel en uitbuiting van huispersoneel van diplomaten uiteen te zetten.

Bezoeken van buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders en veiligheid van diplomatieke zendingen

Een aanzienlijk aantal buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders komt jaarlijks naar ons land voor bilaterale contacten of voor deelname aan vergaderingen bij de Europese instellingen, de NAVO of andere internationale organisaties. De directie Protocol speelt een belangrijke rol bij de communicatiedoorstroming tussen enerzijds de diplomatieke posten (die in vele gevallen de reizen organiseren) en anderzijds de betrokken Belgische instellingen en veiligheidsdiensten.

Staatsbezoeken van buitenlandse staatshoofden vonden in 2013 niet plaats, maar er werden wel vijf officiële bezoeken georganiseerd, namelijk voor

- de secretaris-generaal van de Communistische Partij van Vietnam, Ngyen Phu Trong
- de president van Tadzjikistan, Emomali Rahmoni
- de vice-eersteminister van Vietnam, Hoang Trung Hai
- de president van India, Pranab Mukherjee
- de president van de Republiek Korea, Park Geun-Hye

Andere hoogwaardigheidsbekleders die ontvangen werden, waren de president van Somalië, de minister van Buitenlandse Zaken van India, de president van Myanmar, de eerste minister van Thailand, de president van Israël, de president van Panama, de gouverneur-generaal van Australië, de eerste minister van Haïti, de koning van Jordanië, de president van Niger en de president van Mali.

De directie Protocol coördineert eveneens, in samenwerking met het crisiscentrum van de FOD Binnenlandse Zaken en de Raad van de Europese Unie, een deel van de veiligheidsaspecten van de Europese toppen. In 2013 werden er in Brussel 6 topontmoetingen georganiseerd.

De toegang tot het vipsalon op de nationale luchthaven, de aanvragen voor de toegangsbadges voor dit salon en de aanvragen voor de toegang tot de CD-parking, gebeuren ook via het Protocol.

In de loop van 2013 werd de toekenning van tijdelijke toegangsbadges voor het vipsalon aanzienlijk beperkt, wat een vermindering betekende van 2.367 (2012) badges naar 1.177 (eind 2013). Dat aantal zal in 2014 nog verminderen.

De directie Protocol vervult een intermediaire rol bij de beveiliging van de buitenlandse diplomatieke missies, de consulaire posten en de internationale instellingen. Ze staat in dat verband in nauw contact met het crisiscentrum van de FOD Binnenlandse Zaken, waar maandelijks een coördinatievergadering plaatsvindt die gewijd is aan de veiligheid van deze diplomatieke zendingen.

Aanvragen voor bijzondere veiligheidsmaatregelen en klachten inzake de veiligheid worden via de directie Protocol naar het crisiscentrum van de FOD Binnenlandse Zaken en naar andere veiligheidsdiensten doorgestuurd. In 2013 werden 389 veiligheidsdossiers behandeld.

Het aanspreekpunt dat in 2012 bij de directie Protocol opgericht werd voor buitenlandse diplomaten en hun familieleden die tijdens hun verblijf in België slachtoffer werden van agressie of geweld, zorgde ook in 2013 voor de nodige dienstverlening.

Egmontpaleis en Conferentiecentrum

In 2013 vonden er op beide locaties opnieuw talrijke uiteenlopende activiteiten plaats, enerzijds activiteiten eigen aan de FOD en anderzijds activiteiten van de Staatsdienst met Afzonderlijk Beheer CCEgmont.

De FOD organiseerde voor de minister en de directies-generaal talrijke vergaderingen, conferenties, gesprekken, diners, recepties en officiële bezoeken van buitenlandse staatshoofden of ministers.

De gebruikelijke activiteiten in het kader van de SAB waren recepties, plechtigheden, conferenties, lunchen en diners, hoofdzakelijk georganiseerd door grote privébedrijven uit de sectoren industrie, financiën, verzekeringen, buitenlandse handel en door andere FOD's, ngo's en belangrijke internationale instellingen. Domein Hertoginnedal, vanaf nu ook in de SAB, is zeer in trek.

Er moet worden betaald voor de activiteiten. Met de opbrengst worden kunstwerken, meubelen, muurschilderingen in diverse gebouwen gerestaureerd, zoals de nieuwe parketvloer in het Egmontpaleis en de technische uitrusting in de zalen van het conferentiecentrum.

Adel en Ridderorden

De dienst Ridderorden heeft in 2013, in nauwe samenwerking met de diensten van de eerste minister en de betrokken administraties, een reeks specifieke reglementen en gelijkstellingen voorbereid betreffende de verlening van onderscheidingen in de nationale orden in de publieke sector. De dienst was ook nauw betrokken bij de uitreiking van eretekens ter gelegenheid van de prinselijke economische zendingen naar Thailand, Californië en Zuid-Afrika.

In 2013 heeft de koning opnieuw een aantal adellijke gunsten en eretekens van hoge graad verleend.

2. Consulaire zaken

Consulaire voorbereiding van het WK Voetbal in Brazilië

Het WK Voetbal vindt plaats in Brazilië van 12 juni tot 13 juli 2014. Voor het eerst in lange tijd neemt de Belgische nationale ploeg nog eens deel aan dit toernooi. Men verwacht dan ook dat er enkele duizenden Belgen zullen afreizen om de Rode Duivels ter plaatse aan te moedigen.

Om daarop consulaire voorbereid te zijn, wordt er druk overleg gepleegd tussen de drie Braziliaanse beroepsposen en het hoofdbestuur. Daarnaast heeft er een contactpersoon van de DGC, ter ondersteuning van de algemeen coördinator die door de FOD werd aangesteld, zitting in diverse werkgroepen met de andere betrokken Belgische actoren (Koninklijke Belgische Voetbalbond, Voetbalcel Binnenlandse Zaken, Federale Politie ...). Vanzelfsprekend worden de resultaten van de besprekingen in België steeds teruggekoppeld naar de collega's in Brazilië.

Het doel is enerzijds preventief de supporters te informeren over dingen waarmee ze rekening moeten houden vooraleer af te reizen en anderzijds ze ter plaatse bij te staan als ze consulaire problemen ondervinden. Typische situaties die zich bij dergelijke grote evenementen kunnen voordoen zijn: verlies van documenten, ongevallen, diefstallen en in het slechtste geval overlijdens of inhechtenisneming.

Biometrie in paspoorten

In overeenstemming met een Europese verordening moeten, naast de identiteitsgegevens en de digitale foto van de paspoorthouder, ook de vingerafdrukken van de beide wijsvingers op de chip van het Belgische paspoort opgeslagen worden. In 2013 werd gestart met de uitrusting van de gemeenten en provincies met de nodige apparatuur voor de afgifte van biometrische paspoorten met vingerafdrukken.

De installatie in de gemeenten gebeurt in samenwerking met de FOD Binnenlandse Zaken, die - ook op basis van een Europese verordening - biometrische gegevens (vingerafdrukken) moet opnemen in de chip van de vreemdelingenkaarten. Die samenwerking heeft het voordeel dat technische en financiële synergieën gecreëerd kunnen worden tussen beide projecten.

Eind 2012 werd Sint-Pieters-Woluwe als pre-proefgemeente uitgekozen. In de eerste helft van 2013 werden progressief een aantal gemeenten opgestart aan beide zijden van de taalgrens, zodat in juli 11 proefgemeenten alleen nog biometrische paspoorten en vreemdelingenkaarten met vingerafdrukken afgaven.

Vanaf oktober werd gestart met de installatie in de overige gemeenten, tegen 20 tot 35 gemeenten per week. Eind 2013 stond de teller op 241 gemeenten die biometrische

paspoorten met vingerafdrukken afgeven, samen goed voor 22.667 paspoorten. De installatie gaat door in het eerste kwartaal van 2014.

De installatie in de provincies gebeurde volledig door de FOD Buitenlandse Zaken in de periode augustus-oktober 2013. Sindsdien werden er in de provincies 2.805 biometrische paspoorten met vingerafdrukken afgegeven.

De belangrijkste wijziging voor de paspoortaanvrager, in het bijzonder voor de Belg in het buitenland, is dat hij zich voortaan persoonlijk moet aanmelden. De afname van de biometrische gegevens (in het bijzonder de vingerafdrukken) is anders onmogelijk.

In een aantal consulaire posten met zeer uitgestrekte ambtsgebieden (bv. de VS, Canada, Rusland ...) of waar verplaatsingen moeilijk of risicovol zijn (bv. de Palestijnse gebieden) werden er een aantal alternatieven uitgewerkt om het ongemak voor de Belgen die er wonen, te verminderen; de belangrijkste is de mogelijkheid tot afname van de biometrische gegevens op verplaatsing door een *flying consul* met een mobiele biometrische kit.

In 2013 werden 56 zendingen met de mobiele kit uitgevoerd door 32 posten. Hierbij werden er 4.531 paspoorten via de mobiele kit aangevraagd. De reacties van de Belgen in het buitenland waren bijzonder positief.

Productie van de Belgische paspoorten

De eind 2009 opgestarte overheidsopdracht voor de hernieuwing van het contract voor de productie van de paspoorten, werd op 31 juli 2013 gegund aan het consortium Zetes-Gemalto, nadat er in 2012 overgeschakeld werd op een onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking met de oorspronkelijke inschrijvers bij gebrek aan regelmatige offertes bij de oorspronkelijke procedure van de beperkte offerteaanvraag. De waarde van het contract bedraagt 39.749.409,92 euro (btw inbegrepen) voor een periode van 5 jaar.

Onmiddellijk werd gestart met de voorbereidingen om de productie- en personalisatieprocessen op orde te brengen. In wekelijkse vergaderingen wordt de stand van zaken doorgenomen en worden de noodzakelijke tussenstappen in het proces geëvalueerd en gevalideerd. Deze werkzaamheden worden in 2014 voortgezet, om na de einddatum van het huidige contract met Oberthur (30 april 2014) op 1 mei 2014 te kunnen starten met de afgifte van paspoorten die geproduceerd worden door Gemalto en gepersonaliseerd worden door Zetes.

Aansluiting bij de PKD (Public Key Directory)

Paspoorten worden almaar beter beveiligd tegen vervalsingen en namaak, onder andere door het toevoegen van een chip met biometrische gegevens. Omdat het hier gaat over persoonlijke en soms gevoelige informatie, worden er in de chip een aantal mechanismen ingebouwd, waardoor het lezen van de chip in het paspoort alleen kan gebeuren door instanties die hiervoor de toestemming kregen, zoals grenscontroleposten. Die toestemming wordt gegeven door middel van elektronische certificaten die worden opgeslagen op beveiligde servers. Uitwisseling van certificaten tussen officiële instanties van verschillende landen moet op een beveiligde manier gebeuren. Bovendien hebben sommige certificaten een korte levensduur en moeten ze bijna dagelijks vervangen worden. De Internationale

Burgerluchtvaartorganisatie heeft daarvoor de PKD opgericht, om een beveiligde uitwisseling van certificaten tussen de landen die lid zijn te vereenvoudigen. België is op 31 oktober 2013 als 39e land lid geworden van die PKD en zal in de loop van 2014 starten met de uitwisseling van zijn certificaten via deze weg.

Verkiezingen, nationaliteit en burgerlijke stand, schijnhuwelijken

De directie Personenrecht schonk in 2013 bijzondere aandacht aan een aantal wetwijzigingen. De meeste aandacht ging naar de nieuwe regels aangaande de deelname aan de federale parlementsverkiezingen door onze landgenoten in het buitenland en aan de nieuwe bepalingen in het wetboek van de Belgische nationaliteit. Ook de wetgeving op de modernisering van de burgerlijke stand en de strijd tegen schijnhuwelijken en schijnsamenwoningen had invloed op de werking van de directie.

Wat betreft de verkiezingen, werden in de loop van 2013 zowat 310.000 brieven verstuurd naar de potentiële kiezers in het buitenland. Deze brieven bevatten onder meer een registratieformulier dat – door de tussenkomst van de directie – in de meeste gevallen al de gemeente vermeldde waaraan de kiezer toegewezen wordt overeenkomstig de wettelijke regels. Opvolging van de operatie, instructies en hulp aan onze vertegenwoordigingen in het buitenland slorpte en slorpt veel energie op.

De nieuwe nationaliteitsregels hebben tot gevolg dat het niet meer mogelijk is vanuit het buitenland de Belgische nationaliteit door optie, herkrijging of naturalisatie te verkrijgen. Dat leidt er toe dat bijzondere aandacht geschonken wordt aan het tijdig afleggen van een toekenningsverklaring of behoudsverklaring.

De directie werkte en werkt actief mee aan de modernisering van de burgerlijke stand. Samen met de kanselarij van de eerste minister (DAV) wordt nagegaan of de consulaire burgerlijke stand als eerste volledig kan geïnformatiseerd worden. Anders dan voor de gemeenten in België, bestaat er immers een wettelijke grond om deze informatisering in te voeren.

In samenwerking met het college van procureurs-generaal wordt een procedure ontwikkeld in het raam van de strijd tegen de schijnhuwelijken en schijnsamenwoningen. Deze procedure is gebaseerd op de bepalingen van de wet van 2 juni 2013, die een aantal misbruiken op dat gebied wil voorkomen.

Veel aandacht werd ten slotte geschonken aan het actualiseren van het personenrecht en aan de instructies en informatie voor onze vertegenwoordigingen in het buitenland.

Consulair wetboek

De Belgische consulaire wetgeving is vandaag hoofdzakelijk gebaseerd op wetgeving die dateert van 1851. Hoewel in de loop van de afgelopen jaren hier en daar aan deze wetgeving gesleuteld werd, is die hopeloos verouderd. Het grootste deel slaat op de rechterlijke bevoegdheid van de consuls die ze echter al decennia niet meer uitoefenen.

Notariaat en burgerlijke stand zijn ook gebaseerd op wetgeving die dateert uit het begin van de jaren '30 en die ook geen rekening houdt met de evolutie van een moderne burgerlijke stand of notariaat.

Op internationaal vlak kwamen een aantal belangrijke multilaterale verdragen tot stand die de rol en bevoegdheden van consuls regelen. Vooral de principes van het Verdrag van Wenen van 24 april 1963 en de Europese afspraken aangaande consulaire samenwerking in het buitenland waren niet vastgelegd in de bestaande oude wetgeving.

Tegelijk wordt vastgesteld dat de bevoegdheden van de consuls verspreid liggen in een hele reeks verschillende wetteksten.

Tijd dus om te vernieuwen, te vereenvoudigen en te moderniseren.

Vernieuwen kan door de consulaten intern te reorganiseren om op een hedendaagse, harmonieuze en efficiënte wijze ervoor te zorgen dat de bijstand aan onze landgenoten en andere belanghebbenden geoptimaliseerd wordt.

Vereenvoudigen is mogelijk door alle bepalingen die niet meer worden toegepast te schrappen en de bevoegdheden op een rationele en logische wijze bij elkaar te brengen, zodat mogelijke tegenstrijdigheden vermeden worden.

En moderniseren kan door de algemene regels van de internationale verdragen en de huidige tendensen van Belgische burgerlijke wetgeving in de wet op te nemen. En tegelijk een aantal hiaten op te vullen.

Niet alles werd echter overboord gegooid. Een aantal bestaande dienstverleningen aan landgenoten blijven, in een gemoderniseerde versie, bestaan.

Die wetgeving heeft eveneens tot doel de Belgische overheden, zoals de gemeenten en parketten, te helpen efficiënter de strijd aan te binden met inhoudelijk valse documenten.

In de wet werd op meerdere plaatsen nogal wat soepelheid ingebouwd. Dat is noodzakelijk omdat de feitelijke situatie in het ene land grondig verschilt van die in het andere en dat de gewenste dienstverlening in bijvoorbeeld een lidstaat van de Europese Unie helemaal verschillend kan zijn van die in bijvoorbeeld een Aziatisch of Afrikaans land, waar een beroep doen op lokale overheden soms niet de gewenste resultaten heeft.

VIS – Visa Information System

Het VIS en zijn doelstellingen

Het VIS is een enorme databank om visagegevens tussen Schengenstaten uit te wisselen. De voornaamste doelstellingen van het VIS zijn de visumprocedure vereenvoudigen, de controles aan de grensposten vergemakkelijken en de veiligheid verhogen. Het VIS vergemakkelijkt immers de uitwisseling van informatie tussen de Schengenstaten met betrekking tot visumaanvragen om enerzijds de procedure te versoepelen en anderzijds visashopping en fraude te bestrijden.

Graduele ontplooiing over de verschillende regio's

Het VIS wordt gradueel ontplooid, in alle regio's van de wereld, in alle diplomatieke posten alsook bij de grensposten van de Schengenstaten. De Europese Commissie houdt bij de volgorde van de regio's rekening met volgende criteria: risico op illegale immigratie, dreiging voor de nationale veiligheid en technische mogelijkheid om de biometrische gegevens van alle locaties van de betrokken regio's te verzamelen.

Momenteel werden reeds 11 regio's ontplooid, waarvan onderstaande in 2013:

- West- en Centraal-Afrika (14.03.2013)
- Oost- en Zuid-Afrika (06.06.2013)
- Zuid-Amerika (05.09.2013)
- Zuidoost-Azië en Bezette Palestijnse Gebieden (14.11.2013)

De finale implementering van het VIS is gepland voor 2015.

De regionale conferenties

Vooraleer het VIS operationeel wordt in een bepaalde regio, organiseert de DGC een regionale conferentie in een centrale post om de posten de nodige uitleg te verschaffen over het VIS.

Zowel de juridische, theoretische en technische aspecten komen aan bod tijdens die seminaries, waaraan zowel consuls, visumagenten en lokaal personeel deelnemen. Onze collega's op post krijgen een overzicht van de nieuwigheden in het visumprogramma alsook van de nieuwe instructies.

Naast de ploeg van de visumdienst en ICT reizen ook een collega van de Dienst Vreemdelingenzaken en de Federale Politie mee. Die uitgebreide conferentie zorgt telkens weer voor een interessante invalshoek voor het aanwezige publiek.

In 2013 werden regionale conferenties in volgende posten gehouden: Dakar, Kinshasa, Lima, Bangkok en Jerusalem.

Resultaat: de posten waren goed ingewerkt, en er waren geen problemen bij de aanvang van het VIS, regio per regio, met de Belgische posten.

Hoe werkt het VIS?

Het VIS bevat de alfanumerieke en biometrische gegevens van een visumaanvrager: 10 vingerafdrukken en een foto worden afgenomen bij de aanvraag van een Schengenvisum. De gegevens worden bewaard voor een termijn van 5 jaar. Binnen deze periode hoeft de aanvrager zich dus niet opnieuw aan te bieden, maar kunnen deze gegevens hergebruikt worden tenzij er redelijke twijfel zou bestaan omtrent de identiteit van de aanvrager.

Wanneer de visumhouder zich aanbiedt bij de grenscontrole, zal de grenspolitie via het VIS de identiteit van de betrokkene verifiëren alsook de authenticiteit van het visum.

Alleen kinderen onder de 12 en personen bij wie het fysiek onmogelijk is vingerafdrukken af te nemen, zijn vrijgesteld van de afnameplicht van biometrische gegevens. Ook staatshoofden, regeringsleiders, leden van de koninklijke familie en de leden van hun officiële delegatie zijn vrijgesteld wanneer zij worden uitgenodigd voor officiële doeleinden.

Wat is AFIS?

AFIS is een gegevensbank van de FOD Buitenlandse Zaken waarin de biometrische vingerafdrukken van de visumaanvragers van een kort verblijf worden bewaard.

Initieel werd deze gegevensbank gevoed met de vingerafdrukken afgenomen in het kader van de projecten Biodev I en II, die als proefproject voor het *Visa Information System (VIS)* fungeerden van 2007 tot 2010 in onder andere Congo, Rwanda en Burundi.

Tevens, in afwachting van de officiële startdatum van het VIS in de eerste regio in 2011, werden reeds in onze diplomatieke en consulaire posten vingerafdrukken op vrijwillige basis afgenomen in de testfase. Ook deze vingerafdrukken werden ondertussen opgenomen in het AFIS.

De afname van de vingerafdrukken werd ondertussen uitgebreid tot de verschillende regio's waar het VIS reeds effectief operationeel is en het geheel van deze biometrische gegevens wordt opgeslagen in het AFIS. Het AFIS is officieel van start gegaan op 1 juli 2013.

Waarom dient het AFIS?

Naast de FOD Buitenlandse Zaken heeft ook de FOD Binnenlandse Zaken toegang tot deze gegevensbank. Zo kan die controles uitvoeren in het kader van de strijd tegen fraude aan de hand van deze geregistreerde vingerafdrukken bij bijvoorbeeld asielaanvragen.

De eerste resultaten zijn alvast veelbelovend. Het AFIS heeft, in een periode van 6 maanden, al bij 41 asielaanvragen aangetoond dat de aanvragers een valse identiteit opgeven. De echte identiteit van de personen kon achterhaald worden via de geregistreerde biometrische gegevens.

Asiel en Migratie

De directie C5 Asiel, Migratie en Strijd tegen mensenhandel wordt geleid door de speciaal gezant voor asiel en migratie. Extern fungeert hij als de contactpersoon tussen de diverse actoren van het Belgische migratiebeleid. Daarin wordt hij bijgestaan door twee medewerkers.

Hoofdvijfactiviteiten van C5 in 2013

C5 organiseerde in die periode talrijke interne (op de FOD zelf) en externe contacten met andere directies, nationale en internationale instanties die mee bevoegd zijn voor migratie en asiel, zoals de DGB, DGD, DGE, de PV bij de EU, de PV bij de VN in Genève, de beleidscellen, de staatssecretaris voor Asiel en Migratie, de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ), het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS), Fedasil, de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM), de speciale vertegenwoordiger van de

SG/VN voor Migratie, UNHCR. Geregeld trad de directie in bepaalde fora ook op als vertegenwoordiger van de FOD en van België. Er had uitgebreid overleg plaats over onder meer asiel en migratie, strijd tegen illegale immigratie en mensenhandel, beveiligde vluchten voor de repatriëring van illegale immigranten, overnameovereenkomsten, politiek asiel, het Europese migratiebeleid, migratie en mobiliteit ... dat aanleiding gaf tot diverse akkoorden en afspraken zowel op Europees als op internationaal vlak.

3. Crisisbeheer

Tot de permanente opdracht van het Crisiscentrum behoort de dagelijkse monitoring van de veiligheidssituatie wereldwijd. De vertaling van deze analyses wordt meegegeven in reisadviezen die deze dienst publiceert voor bijna 180 landen.

Het belang van deze adviezen blijkt alleen al uit het aantal bezoeken van onze webpagina, maar liefst 2.996.270 in 2013.

Daarnaast beantwoordt de dienst tevens talrijke telefonische en schriftelijke vragen aangaande reizen naar het buitenland.

Noodplanning is tevens een cruciaal onderdeel in de preventieve opdracht van het Crisiscentrum. De ervaringen van het voorbije jaar hebben het ook nu weer mogelijk gemaakt onze werking en interactie met het postennetwerk te verfijnen.

Consulaire versterkingsteams (FACT)

Om de operationaliteit van de consulaire teams (*Foreign Affairs Crisis Teams*) op peil te houden, werd in maart voor de tweede keer een 5-daagse opleiding georganiseerd in Marche-en-Famenne.

Samen met onze tegenhangers bij Defensie kregen de ploegen een intensieve praktische training waarbij meerdere aspecten uit crisissituaties werden doorgenomen en gesimuleerd. De nadruk lag op crisiscommunicatie (middelen), persoonlijke veiligheid, civiel-militaire samenwerking, stressbeheersing en media- en onderhandelingstechnieken.

Later op het jaar namen enkele teams ook deel aan twee afzonderlijke militaire crisissimulatieoefeningen (*Crazy Trip en ECC-ontplooiing*)

Dat deze opleidingen en oefeningen ook noodzakelijk zijn, bleek uit de verschillende missies die in de loop van 2013 werden uitgevoerd. Zo zijn FACT-leden ingezet voor specifieke opdrachten in Libanon, Egypte en de Filipijnen.

De aarde leeft ... en beeft

Hoewel de gevolgen van natuurgeweld vaker een humanitaire impact hebben op de lokale bevolking en minder op onze Belgische expatgemeenschap, heeft de supertyfoon Haiyan in november evenwel iedereen gemobiliseerd op het Crisiscentrum. Dankzij de samenwerking van een consulaire ploeg met ons B-FAST-team en onze ambassade in Manila was een

grondige screening mogelijk van het zwaarstgetroffen gebied en konden in een relatief korte tijdspanne onze landgenoten - op één dodelijk slachtoffer na - allen levend worden teruggevonden.

The hot spots

De politieke instabiliteit in verschillende landen heeft evenwel een hoofdrol opgeëist in 2013, met name op het Afrikaanse continent en in het Midden-Oosten.

Centraal-Afrikaanse Republiek

Qua crisisbeheer ging de aandacht onder meer uit naar de CAR, waar rebellengroeperingen de macht grepen. Dit leidde tot het vertrek van EU-burgers uit het land en de ontzetting van enkele Belgen die in penibele situaties terechtgekomen waren.

Egypte

De afzetting van president Morsi in juli heeft het land voor de rest van het jaar onder hoogspanning gezet. Vooral de ontruiming van het Tahrirplein, de harde confrontaties tussen voor- en tegenstanders van het regime, de doelgerichte aanslagen hadden niet alleen een impact binnen de landsgrenzen, maar ook daarbuiten (sterke terugval van het toerisme).

Libanon

Beducht voor de mogelijke uitdeining van het Syrische conflict naar de buurlanden, blijft ook Libanon een voorname rol spelen in onze dagelijkse monitoring. In 2013 vonden verschillende missies plaats naar Beiroet om regionaal voorbereid te zijn op rampen.

Zuid-Soedan

Ook de precaire veiligheidssituatie in het jonge Zuid-Soedan eind 2013 noopte de internationale gemeenschap tot de evacuatie van haar onderdanen. Met de medewerking van Italië, Duitsland en vooral Nederland konden ook verschillende landgenoten worden teruggevlogen naar België.

Democratische Republiek Congo

Het oosten van de DRC blijft een kruisvat dat ook anno 2013 meerdere keren de nodige kopzorgen gaf. De diverse aanvalsgolven van de M23-rebellen op Goma en Bukavu vroegen verschillende malen onze opperste alertheid. Ook de onrust in Kinshasa en Lubumbashi eind december vereiste het nodige overleg en gerichte communicatie met onze expats ter plaatse.

Filipijnen

Door de B-FAST-operatie eind november na de doortocht van de supertyfoon Haiyan in de Filipijnen werd het callcenter van Buitenlandse Zaken geactiveerd om de talrijke oproepen over vermiste Belgen goed te kunnen opvangen en opvolgen. Een zeer goede samenwerking tussen het crisiscentrum, de ambassade in Manila en een consulaire team in Leyte maakte dat de daar verblijvende Belgen snel konden worden teruggevonden.

Samenwerking met Defensie

De goede samenwerking met Defensie werd andermaal opgevoerd. Niet alleen werden gezamenlijke missies op het getouw gezet naar onder meer Kenia, de Democratische Republiek Congo, Indonesië en Bangkok. Er werd ook nagegaan in hoeverre bijkomende synergieën kunnen worden ontwikkeld om crisisbeheer nog efficiënter aan te pakken.

Eind november 2013 organiseerde het Crisiscentrum samen met Defensie de 26e vergadering van de coördinatiegroep inzake evacuatieoperaties van de non-combattanten, een internationaal consulaire-militaire overlegforum waar informatie wordt uitgewisseld met betrekking tot noodplanning en evacuaties van non-combattanten. Tijdens deze tweedaagse meeting werd vooral ingezet op praktische aandachtspunten bij crisissituaties in het buitenland. Aan de hand van twee specifieke theoretische simulaties (waaronder een over Libanon) konden alvast een aantal knelpunten worden weggewerkt.

Belgian First Aid & Support Team (B-FAST)

Ook dit jaar stond B-FAST in de volle mediabelangstelling, niet omwille van de aandacht maar uit noodzaak. Op vraag van de Filipijnse regering stuurde B-FAST van 10 tot 23 november een team uit naar de regio Visayas, die zwaar getroffen werd tijdens de doortocht van supertyfoon Haiyan/Yolanda. De verwoede inspanningen van alle partnerdepartementen droegen bij tot een snelle ontplooiing van het team en een vlot verloop van de gehele operatie. Dit ging niet onopgemerkt voorbij aan onze Europese en internationale partners. Op zaterdag 16 november bezocht de Europese commissaris voor Humanitaire Bijstand het operationele veldhospitaal van B-FAST in Palo, ten zuiden van Tacloban. Ook na de operatie en op uitnodiging van commissaris Georgieva, was B-FAST op 12 december aanwezig in Straatsburg met een demostand wanneer het Europees Parlement zijn fiat gaf aan de nieuwe Europese regelgeving omtrent civiele bescherming, inclusief de humanitaire bijstand in rampgebieden.

Een permanente opvolging van precaire situaties in de wereld (bijv. de overstromingen in Zuid-Duitsland en Engeland, de aardbevingen in Iran/Pakistan, de humanitaire crisis in Syrië en in de regio, de instorting van een hotelgebouw in Kinshasa, de veiligheids crisis in Zuid-Soedan) houdt B-FAST stand-by en versterkt de onderlinge afstemming van de partnerdepartementen.

Ook internationaal participeert B-FAST op actieve wijze. Vrijwilligers van B-FAST nemen deel aan opleidingen in civiel crisisbeheer die georganiseerd worden door de Europese Unie of de Verenigde Naties. Meer zelfs: van 2 tot 6 september organiseerde B-FAST in Brussel in samenwerking met de VN (UN OCHA), een cursus voor internationale coördinatie in rampenbestrijding (On-Site Operations & Coordination Centre). Met de VN wordt getracht op dit elan voort te gaan de komende jaren. De logistieke en inhoudelijke ondersteuning die B-FAST verleent aan buitenlandse cursussen (o.a. in Tunesië) werd tevens sterk geapprecieerd.

Ook werd concrete opvolging gegeven aan de vraag vanwege ASEAN om meer overleg door aanwezig te zijn tijdens een seminarie over hulp bij rampen. Dit seminarie werd georganiseerd op 3 juli en had plaats in het crisiscentrum van de ASEAN in Jakarta

(Indonesië). B-FAST was nota bene de eerste Europese gouvernementele organisatie die er te gast was.

Eerder dit jaar nam B-FAST met de Europese Commissie ook deel aan een internationale oefening in Thailand, medegeorganiseerd door de ASEAN.

Een ander brandpunt was tot slot het tienjarig bestaan van B-FAST. Er werd een nieuwe website gelanceerd. Tijdens tal van publieksactiviteiten (open dag ATCC in Semmerzake, de nationale feestdag in Brussel, de veiligheidsdag in Nieuwpoort) werd de organisatie en werking van B-FAST in de verf gezet. Het orgelpunt van dit jubileumjaar was 7 december, toen Manneken Pis een uniform van B-FAST aan kreeg, tegelijk ook de ontmoetingsdag voor de B-FAST-vrijwilligers. Meer info vindt u terug op www.b-fast.be.

3. Het beleid

1. België in de wereld: bilaterale activiteiten

Algemene Coördinatie en Zaken (B0.0)

Het Commissariaat-generaal voor de Herdenking van de Eerste Wereldoorlog, opgericht in april 2012, telt twee vertegenwoordigers op het departement: de directeur-generaal Mondialisering, aangesteld als adjunct-commissaris-generaal, en de adjunct-directeur-generaal Bilaterale Zaken. In 2013 moesten zij de contacten met de verantwoordelijken van de herdenking in bepaalde bevoorrechte partnerlanden (Frankrijk, VK, Australië, Nieuw-Zeeland ...) uitbreiden, samen met de posten in die landen programma's inzake publieke diplomatie en het Belgisch imago uitwerken en het internationale luik van beide federale herdenkingsplechtigheden voor 2014 voorbereiden: 4 augustus in Luik en 28 oktober in Ieper/Nieuwpoort. Daartoe is er veelvuldig contact geweest met de ambassades uit de ruim 50 landen die uitgenodigd zijn op de plechtigheden.

Buurlanden (B1.0)

In september 2013 werd de directie-generaal Bilaterale Zaken hervormd, zodat ze meer aandacht kan schenken aan onze directe buurlanden, namelijk Nederland, Duitsland, Luxemburg, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk. We hebben niet alleen veelvuldige betrekkingen met onze buurlanden, maar parallel daarmee zetten we een reeks zogeheten grensoverschrijdende samenwerkingsprojecten op.

Al die relaties worden gecoördineerd met de vele actoren op het terrein, onze gewesten en gemeenschappen, de grensoverschrijdende instanties zelf of met de lokale overheden net over de grens én uiteraard met de ambassades en consulaten-generaal in Frankrijk en Duitsland.

Verenigd Koninkrijk

Op 10 en 11 oktober had in de prestigieuze gebouwen van Lancaster House in Londen de 14e editie plaats van de jaarlijkse Belgisch-Britse Conferentie. Thema dit jaar was *History and Reconciliation: engaging a new generation*. Een honderdtal deelnemers en panelleden uit politieke, economische, academische en culturele kringen debatteerden over de lessen die we moeten trekken uit de Eerste Wereldoorlog, maar ook uit de andere conflicten van de 20e eeuw. Het debat werd geïllustreerd met het werk van historici en sloot aan bij de herdenkingen naar aanleiding van het uitbreken 100 jaar geleden van de Eerste Wereldoorlog. Bij die gelegenheid ontmoette minister Didier Reynders eveneens zijn Britse ambtgenoot, David Lidington.

Benelux

Op 18 juli 2013 werd door het Luxemburgse voorzitterschap een ontmoeting georganiseerd tussen de Beneluxministers van Buitenlandse Zaken en minister-presidente van Noordrijn-Westfalen, Hannelore Kraft. De ontmoeting is betekenisvol als politieke stimulans voor de

verdere uitbouw van het partnerschap tussen de Benelux en het Duitse Land NRW, met thema's als arbeidsmobiliteit, energie en transport, die als prioritair naar voren werden geschoven.

Nederland

Op 1 oktober 2013 verhuisde de Belgische ambassade naar een nieuw adres in Den Haag: Johan van Oldenbarneveltlaan 11. De officiële opening gebeurde in aanwezigheid van de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken, Timmermans. Tegelijk werd een afspraak ondertekend dat Belgische en Nederlandse diplomaten in Caracas samen onder één dak gaan opereren.

Deze co-locatie in Venezuela is één voorbeeld uit een pakket co-locaties met daarin ook Buenos Aires, Mexico-Stad en Kinshasa. De diplomatieke samenwerking tussen Nederland en België is zeer hecht, mede in het kader van de Benelux. Ook logistiek wordt samengewerkt, om kosten te besparen en de diplomatie verder te moderniseren.

West-Europa, Centraal-Europa en Noord-Amerika (B1.1)

In de loop van de jaren zijn onze politieke en economische banden met de landen uit het voormalige Oostblok die in 2004, 2007 en 2013 EU-lid werden (Polen, Tsjechische Republiek, Slowakije, Hongarije, Slovenië, Estland, Letland, Litouwen, Bulgarije, Roemenië en Kroatië) veel nauwer geworden. Dat blijkt ook uit het feit dat inmiddels Slovenië, Slowakije, Estland en Letland tot de eurozone behoren.

De directie-generaal Bilaterale Zaken speelde hierop in. Vanaf juni 2012 werd de opvolging van de bilaterale relaties van België met Noord-Amerika (Canada en de VS), alle EU-lidstaten, de vier EFTA-leden (IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en Zwitserland) en de vier microstaten (Andorra, Monaco, San Marino en de Heilige Stoel), toevertrouwd aan de nieuwgevormde directie B1.1.

Om redenen van efficiëntie werden in september de 5 buurlanden in een afzonderlijke directie ondergebracht. Zodoende volgt de directie West-Europa, Centraal-Europa en Noord-Amerika (B1.1) thans 32 landen op via 26 ambassades, 5 consulaten-generaal en 4 beroepsconsulaten.

Met Canada en de VS zijn onze bilaterale betrekkingen traditioneel omvattend, intens en constructief: België geniet in beide landen een positief imago. Toch is er ruimte voor het identificeren en verdiepen van specifieke onderwerpen, belangen en doelstellingen.

Veel van onze relaties situeren zich binnen NAVO-verband en als deel van de globale trans-Atlantische betrekkingen tussen de EU en Noord-Amerika. De slotonderhandelingen voor een breed economisch handelsakkoord tussen de EU en Canada en de in 2013 opgestarte onderhandelingen inzake een ruim handels- en investeringsakkoord met de VS zijn hiervoor illustratief.

Op bilateraal vlak bleken de uitstekende relaties uit de prinselijke economische zending naar Californië (begin juni) en het bezoek van minister Reynders aan Washington D.C. op 7 juni.

Daarnaast ontving hij in Brussel op 24 april achtereenvolgens de Canadese minister van Buitenlandse Zaken, John Baird, en de Amerikaanse staatssecretaris, John Kerry.

Met West- en Centraal-Europa werden in 2013 op bilateraal vlak eveneens intense en actieve diplomatieke betrekkingen onderhouden. Hier kunnen de werkbezoeken van minister Reynders aan Warschau (29 en 30 januari), Riga (10 mei) en Wenen (13 en 14 mei) vermeld worden. Anderzijds ontving de minister in Brussel prins Albert II van Monaco (22 mei), zijn Roemeense ambtgenoot Corlatean (28 mei), zijn Hongaarse homoloog Martonyi (31 mei) en de Poolse buitenlandminister Sikorski (4 september).

Oost- en Zuidoost-Europa en Centraal-Azië (B1.2)

2013 werd een druk jaar voor de dienst Oost- en Zuidoost-Europa en Centraal-Azië. De constante stroom van ontwikkeling en verandering in de verschillende subregio's bleef zich ook dit jaar doorzetten, zowel op onderling regionaal vlak, op bilateraal vlak met België als in relaties met de EU. Dat werd gekenmerkt door een dynamiek van intense contacten.

Minister Reynders ging tweemaal naar **Rusland**, terwijl zijn collega Lavrov een exclusief bilateraal bezoek aan België bracht. Naar aanleiding van een drukbijgewoonde Gemengde Economische Commissie, met meer dan 300 deelnemers aan het *Business Forum*, kwam vicepremier Rogozin naar Brussel. Het Bilateraal Actieplan met Rusland werd eveneens gefinaliseerd. De ondertekening ervan wordt in 2014 gepland.

De relaties met **Oekraïne** werden vooral gemarkeerd door de interne problemen in het land naar aanleiding van de relaties met de EU in het kader van het Oostelijk Partnerschap. Een intense voorbereiding op EU- en op bilateraal vlak resulteerde niet in een ondertekening door het land en gaf aanleiding tot een politieke impasse waar het land zich begin 2014 nog steeds in bevindt.

Het prille succes van de politieke dialoog tussen **Servië** en **Kosovo**, onder leiding van de hoge vertegenwoordiger Ashton, zorgde voor een zekere groei naar stabiliteit in de Westelijke Balkan én opende de deur voor verdere institutionele toenadering tot de EU. Minister Reynders bracht een bezoek aan beide landen en kon bijdragen tot deze ontwikkeling.

Een Benelux-zending aan **Bosnië** trachtte bij te dragen tot interne politieke verzoening en stabiliteit, maar vooruitgang in het land blijft nog heel moeilijk.

Vertegenwoordigers van de dienst B1.2 namen ook deel aan waarnemerszendingen bij de verkiezingen in **Macedonië**, **Albanië** en **Kosovo**.

Minister Reynders bracht ook een bezoek aan **Moldavië** en **Georgië** samen met zijn Benelux-collega's ter voorbereiding en ondersteuning van hun respectieve ambities binnen het Oostelijke Partnerschap en hun toenadering tot de EU. In dit kader verliepen de relaties met **Wit-Rusland** en **Armenië** minder goed omdat deze, onder Russische druk, het pad van het Oostelijke Partnerschap ondergeschikt maken aan hun relaties met Rusland. **Azerbeidzjan** heeft geen verdere ambities in dit partnerschap maar zoekt toenadering tot de EU en België, voor meer economische samenwerking.

Ook **Centraal-Azië** zoekt meer economische ontwikkeling met de EU, die er echter lang niet de eerste partner is omwille van de Russische, Chinese, Turkse en Iraanse aanwezigheid. De politieke situatie in deze regio leent zich echter weinig tot hechte samenwerking. President Rahkmon van Tadzjikistan en de president van Kirgizië, Atambayev, bezochten België.

België onderhoudt sterke banden met **Turkije** en ook in 2013 waren er veel bilaterale contacten op diverse niveaus over politieke en economische zaken naast thema's zoals samenwerking op politiek vlak, Binnenlandse Zaken en Justitie. Deze laatste drie thema's kwamen aan bod tijdens een ministeriële trilaterale. Minister Reynders ontmoette tevens nog de Turkse minister van Economische Zaken voor de oprichting van de *Joint Economic Trade Commission*.

Noord-Afrika en Midden-Oosten (B1.3)

2013 stond in **Tunesië** in het teken van twee ernstige politieke crises door de moord op twee politieke opposanten in februari en in juli. Hoewel die crises de overgangperiode hebben verlengd, hebben ze ook de partijen dichter bijeengebracht en een consensus doen ontstaan, met name in het kader van de nationale dialoog gevoerd door een onuitgegeven verbond van werknemers, werkgevers, de Liga voor de Mensenrechten en de Orde der Advocaten. Dankzij die consensus, samen met de waakzaamheid en het politieke activisme van de Tunesische samenleving, kwam Tunesië de crises op een vreedzame manier te boven en kon het op 26 januari 2014 een nieuwe grondwet goedkeuren, een belangrijke stap voor het land in het kader van de oprichting van een democratische staat (geen sprake van de sharia, sprake van mensenrechten én van gewetensvrijheid, erkenning van gelijkheid tussen man en vrouw, onafhankelijke rechtspraak en respect voor politiek pluralisme). Het lijkt erop dat Tunesië opnieuw het gidsland in de regio wordt, maar het moet de rechtstaat toch nog versterken en grote economische uitdagingen aangaan (onder meer de jongerenwerkloosheid). Afgelopen jaar is België het overgangsproces in Tunesië blijven steunen, met name via de financiering van een UNDP-steunprogramma voor de werkzaamheden van de Tunesische Grondwetgevende Vergadering.

Belangrijk voor **Marokko** in 2013 was de vorming van een nieuwe regering nadat Istiqlal, de tweede grootste partij qua stemmen tijdens de verkiezingen van november 2011, zich had teruggetrokken uit haar coalitie met de conservatieve islamitische PJD. De nieuwe regering, die in oktober werd benoemd, telt meer vrouwen en enkele technocraten. In december ontmoette minister Reynders zijn nieuwe Marokkaanse ambtgenoot, Salaheddine Mezouar. Beide ministers onderstreepten het belang, de duurzaamheid en de goede kwaliteit van de bilaterale relaties tussen België en Marokko en waren het eens over de noodzaak die nog verder te stimuleren en zichtbaar te maken.

Na een eerste bezoek aan **Algerije** in juli 2012, bracht minister Reynders in februari 2013 een tweede bezoek, in minder dan één jaar. Dat gaf onze beide landen de kans hun relaties te verstevigen en onze gezamenlijke wil te uiten om niet alleen samen te werken in bilaterale dossiers maar ook in multilaterale dossiers van gemeenschappelijk belang, zoals de crisis in Mali of de onveiligheids- en terrorismeproblematiek in de regio van de Sahara en

de Sahel. De expertise van Algerije op dat vlak wordt algemeen erkend. De samenwerking inzake asiel en migratie daarentegen kan beter.

De situatie in **Libië** ging er verder op achteruit in 2013, zowel politiek als qua veiligheid. De zwakte van de regering en de instellingen tegenover de macht en de alomtegenwoordigheid van de milities in het hele land, de tegenstellingen en het gekibbel binnen het Libisch Algemeen Congres, de verspreiding van wapens, de regering die haar greep verliest op meerdere oliewinningsgebieden of conflicten naar aanleiding van rivaliteit tussen milities, wijken, steden of stammen hebben de algemene destabilisatie in het land en de opgestapelde vertraging in het overgangsproces in de hand gewerkt. Het mandaat van het Libisch Algemeen Congres, dat in februari 2014 zou aflopen, is niettemin verlengd tot december 2014. Tegen dan moet het Comité belast met de opstelling van een grondwet, dat op 16 februari zou moeten worden verkozen, zijn werk hebben beëindigd en het referendum over de nieuwe Lybische grondwet zijn aangenomen. Op bilateraal vlak zijn maatregelen genomen om het aantal diplomaten in onze ambassade in Tripoli terug te schroeven gezien de verslechterde veiligheidssituatie. Toch wil ons land Libië blijven bijstaan in zijn overgangsproces, met name via een samenwerkingsprogramma in de gezondheidszorg ontwikkeld door Healthcare Belgium alsook via EU-projecten (deelname aan de Europese civiele missie EUBAM voor geïntegreerd grensbeheer en detachering van een nationaal politiedeskundige naar de Europese delegatie in Tripoli).

In 2013 kon de situatie in **Egypte** zich niet stabiliseren. Het volksprotest tegen president Morsi kon uiteindelijk op de steun van het leger rekenen en dat besloot begin juli in te grijpen en Mohammed Morsi van de macht te verdrijven. Deze ingreep ging gepaard met een ruimere repressie van een groot deel van het leiderschap van de Moslimbroeders. Het protest tegen die machtsgreep van het leger kwam echter tot een hoogtepunt toen het leger en de ordediensten 2 sit-ins in Caïro trachten op te ruimen. Honderden doden waren het gevolg en de internationale gemeenschap reageerde met ontzetting.

Binnen de Egyptische samenleving is er echter steun voor het beleid van het huidige bewind. De Egyptische bevolking is immers revolutiemoe en het wil stabiliteit en ook socio-economische vooruitgang, want de Egyptische economie (en dan vooral het toerisme) heeft zwaar te lijden onder de vele incidenten. Om Egypte opnieuw op het pad richting democratie te zetten, heeft de regering een roadmap uitgetekend die voorziet in de opstelling van een nieuwe grondwet, ondertussen goedgekeurd per referendum, en de organisatie van nieuwe presidents- en parlementsverkiezingen.

2013 was voor **Syrië** en het Syrische volk een *annus horribilis*. Het volksprotest tegen het Assad-regime, dat in maart 2011 begonnen was, is uitgemond in een burgeroorlog waarin niet alleen de oppositie tegen het regime een rol speelt, maar waarin terroristische groeperingen een proxy-oorlog trachten uit te voeren op Syrisch terrein. Het gevolg is dat er ondertussen meer dan 120.000 doden zijn gevallen en dat miljoenen mensen hun huis hebben verlaten. Meer dan 2,3 miljoen mensen hebben hun toevlucht gezocht in de buurlanden en een veelvoud daarvan is op de vlucht binnen Syrië. Deze grootste humanitaire crisis in jaren vraagt enorme inspanningen van de internationale gemeenschap.

Terwijl Assad in de eerste helft van het jaar stilaan de greep op de situatie leek te verliezen en ook op internationaal vlak steeds meer geïsoleerd geraakte, heeft de crisis rond de chemische wapens die dynamiek compleet veranderd. Op 21 augustus werd het massaal gebruik van chemische wapens tegen de burgerbevolking van Ghouta vastgesteld. Alles wees in de richting van het Assad-regime en de VS, samen met Frankrijk, dreigden met een militair ingrijpen. Pas op het laatste moment kon een militaire interventie voorkomen worden toen een Russisch-Amerikaans akkoord kon gevonden worden voor de opruiming van die chemische wapens. Door deze oplossing is de internationale legitimiteit van Assad echter danig vergroot.

Op politiek vlak zijn er eindeloze discussies geweest om een datum te vinden voor het begin van de gesprekken tussen de oppositie en het Assad-regime. Pas in december konden Rusland en de VS akkoord gaan om op 22 januari 2014 de gesprekken in het kader van Genève II aan te vatten.

In **Libanon**, dat almaar meer te lijden heeft onder het Syrische conflict, ging in 2013 de politieke, economische en veiligheidssituatie er gestaag op achteruit.

De politieke impasse is onder meer te wijten aan het uitblijven van een akkoord over de verkiezingshervorming en het aftreden van premier Mikati in april, terwijl formateur T. Salam nog altijd geen regering heeft kunnen vormen die het land voorbereidt op de presidentsverkiezingen. Het Syrische conflict heeft een duidelijke weerslag op de situatie in Libanon, dat gekozen heeft voor een dissociatiebeleid maar nu wankelt nadat de Hezbollah zijn betrokkenheid in Syrië openlijk heeft toegegeven, als steun aan het regime van Bashar-al-Assad. Deze situatie heeft de spanningen tussen pro- en anti-Syriërs (14 en 8 maart) alleen maar opgedreven, meer in 't algemeen tussen sjiïeten en soennieten, en de veiligheid ernstig aangetast gezien de reeks aanslagen met bomauto's.

En dan de humanitaire situatie. De opvang van 800.000 Syrische en 50.000 Palestijnse vluchtelingen, de seizoenarbeiders niet meegerekend, is een zware last voor de economie, de sociale situatie, het onderwijs en het milieu. Vanuit economisch en begrotingsstandpunt vertegenwoordigt hun aanwezigheid jaarlijks ruim 2,9% van het bbp.

Wat het **Israëliësch-Palestijnse vredesproces** betreft, groeide in 2013 opnieuw de hoop op een hervatting van de besprekingen.

Na de vorming van de Israëliësch regering startte de Amerikaanse buitenlandminister Kerry de vredesonderhandelingen over het politieke, economische en veiligheidsaspect. Tussen juli en december zal hij een tiental keer naar de regio geweest zijn op zoek naar een akkoord over belangrijke kwesties, namelijk de veiligheid, vluchtelingen, het statuut van Jerusalem en de grenzen. Er sippelt maar weinig door over de inhoud van de gesprekken maar de vooruitgang lijkt heel gering. Tegelijkertijd was de kolonisatie nooit zo groot, zeker in ruil voor de vrijlating van groepen pre-Oslogevangenen. In totaal zijn enkele duizenden nieuwe eenheden aangekondigd.

Sinds 2012 kampt de **Palestijnse Autoriteit** met een ongeziene begrotingscrisis door de slabakkende economie en een afname van de internationale begrotingssteun voor de Autoriteit. Deze situatie laat zich nog meer voelen in de Gazastrook, die het nu moet stellen

zonder de steun van de Egyptische Moslimbroeders (ruim 90% van hun tunnels zijn door Egypte vernield) en vooral met een bijna volledige sluiting van de eenheid sinds oktober 2013, ten gevolge van de ontdekking van een ondergrondse tunnel tussen Gaza en Israël.

De relaties van **Israël** met de EU in 2013 verliepen stroef voor de beurzen, prijzen en financiële instrumenten, door de publicatie van verkiesbaarheidsvoorwaarden voor Israëli's en hun activiteiten in de sinds 1967 bezette gebieden. De aankondiging van die voorwaarden en hun inwerkingtreding op 1 januari 2014 zal tot lange, pijnlijke onderhandelingen met de Israëli's hebben geleid, zonder dat de EU daarom afziet van het principe om elke financiering van de kolonies te verbieden.

In **Iran** brachten de presidentsverkiezingen reeds tijdens de eerste ronde van 14 juni een meerderheid voor de naar Iraanse normen gematigde clericus Hassan Rohani. Hij slaagde erin een regering op de been te brengen die zowel uit conservatieve als gematigde ministers bestaat. Vanuit Iran kwam een nieuw geluid dat veelal een charmeoffensief werd genoemd. Dat opende de weg naar constructieve onderhandelingen met de E3+3 aangaande het nucleaire dossier. Ze zouden op 24 november tot een voorlopig akkoord leiden. Daarin deed Iran toegevingen met betrekking tot zijn nucleaire activiteiten en in ruil verkreeg het een schorsing van enkele sancties.

Voor **Irak** was 2013 een moeilijk jaar. Het sectaire geweld laaide in alle hevigheid weer op en maakte duizenden slachtoffers. Niettemin werden voor 30 april 2014 nationale verkiezingen aangekondigd en besloot de politieke klasse van het land met consensus om een nieuwe electorale code in te voeren. Heuglijk nieuws was ook de blijvende forse groei van de Iraakse economie.

Saoedi-Arabië steunde de machtswissel in Egypte en pleitte voor een militair ingrijpen in Syrië. Bij het uitblijven daarvan kregen de relaties met bondgenoot de Verenigde Staten een knauw. Het land raakte ook rechtstreeks betrokken in het conflict in Syrië via steun aan rebellenmilities. Omwille van de Westerse toenadering tot Iran en de onmacht van de VN-Veilighedsraad in de Syrische en Palestijnse kwesties deed Saoedi-Arabië afstand van een zetel als niet-permanent lid van de VN-Veilighedsraad maar werd het wel lid van de Mensenrechtenraad. Zo trad Saoedi-Arabië op als een actievere regionale leider op de internationale scène.

De internationale standing van het actieve **Qatar** kreeg dan weer een deuk toen de Moslimbroeders, die door Qatar werden gesteund, in Egypte van de macht werden verdreven. De uitzonderlijke en goed voorbereide troonsafstand van de emir ten voordele van zijn zoon, lijkt een nieuwe periode van minder provocatief internationaal optreden in te luiden. Er zijn dan ook binnenlandse uitdagingen: de organisatie van de Wereldbeker Voetbal in 2022 plaatst het land en de werkomstandigheden van goedkope buitenlandse werkrachten wereldwijd in de kijker.

In **Jemen** ging in maart de nationale dialoog van start, waarbij de verschillende partijen zich zouden buigen over de toekomst van het land. Hoewel de dialoog in het najaar zou worden afgesloten, werd met enkele maanden vertraging net voor het einde van het jaar toch aanzienlijke vooruitgang geboekt. Ondertussen blijft de veiligheidssituatie in het land zeer onstabiel.

In **Bahrein** kwamen mensen geregeld in protest op straat, terwijl overheid en oppositie in een impasse verzandden. Enerzijds radicaliseerde de oppositie enigszins, terwijl de overheid anderzijds weinig wil toonde om hervormingen door te voeren.

Afrika ten zuiden van de Sahara (B1.4)

Grote Meren

De opstand van M23 in de Kivu overheerste in 2013 de actualiteit in het Gebied van de Grote Meren. Onze FOD is, in nauwe samenwerking met zijn internationale partners, blijven ijveren voor respect voor de soevereiniteit van Congo, een stopzetting van de opstand en voor globale antwoorden op de diepere oorzaken van het conflict in de regio, onder meer via de uitvoering van het raamakkoord dat in februari 2013 in Addis Abeba werd gesloten onder auspiciën van de VN. België pleitte in het bijzonder voor de strijd tegen de straffeloosheid van de grootste aanstokers van de opstand. De nederlaag van de rebellenbeweging, verstoken van externe en binnenlandse steun, is een belangrijke stap in de pacificatie en de stabilisering van Oost-Congo, maar betekent daarom niet het einde van de veiligheidsrisico's in de regio. Talrijke gewapende groepen blijven er actief en er moeten DDR-programma's komen voor rebellen die zich hebben overgegeven.

De aandacht van de Speciale Gezant voor de Grote Meren ging dus meer bepaald uit naar de gevolgen van de opstanden voor de regionale en interne stabiliteit in de DRC en de opvolging van het raamakkoord. Hij onderhield nauw contact met de belangrijkste partners over deze crisis en trok meermaals naar de regio om informatie te verzamelen, de Belgische standpunten bekend te maken en de diverse gesprekspartners proberen te overtuigen van de Belgische evaluaties van deze crisis met aanzienlijke humanitaire gevolgen. Hij sprak namens de minister op het debat dat de Veiligheidsraad in juli heeft gewijd aan de toestand in het Gebied van de Grote Meren. De Speciale Gezant onderhield ook geregeld contact met de Europese en Amerikaanse partners (hij ging twee keer naar de VS) over de crisis in de DRC en over de toekomst van het gebied.

Voorts ging, zoals de voorgaande jaren, zowel bilateraal als internationaal de aandacht naar het al dan niet respecteren van de mensenrechten, de illegale ontginning van natuurlijke rijkdommen (in het kader van de internationale conferentie over het Gebied van de Grote Meren – CIRGL – en van de OESO), de kwestie van het *Lord's Resistance Army*, de evolutie van de veiligheid en de grensoverschrijdende impact.

Democratische Republiek Congo

De stabilisering van Oost-Congo was in 2013 een van de prioriteiten van ons buitenlands beleid. België juichte de ondertekening van het Raamakkoord van Addis Abeba toe en verleende zijn volledige medewerking aan de omzetting van de beloftes. Ons land keek ook scherp toe op de veiligheidssituatie in Katanga. Minister Reynders ging in augustus naar de DRC om de toestand in het oosten te bespreken, maar evenzeer de economische en Belgische investeringsdossiers en het verkiezingsproces.

Wat dat laatste betreft, staat België achter vrije en transparante verkiezingen in de DRC. Een geslaagd verkiezingsproces is een essentieel onderdeel van de stabilisering en pacificatie van Congo. In dat verband ontmoette minister Reynders, op 19 november in

Brussel, abt Malu-Malu, de voorzitter van de Nationale Onafhankelijke Verkiezingscommissie.

Nog een prioritair dossier van ons Congobeleid is de strijd tegen seksueel geweld. België steunt al jaren het werk van dr. Mukwege, die vrouwelijke slachtoffers van seksueel geweld verzorgt in zijn ziekenhuis Panzi in de zuidelijke Kivu. Zo financierde BZ vorig jaar de bouw van een operatiezaal voor kijkoperaties in dat ziekenhuis. Die subsidie werd betaald op het budget Vredesopbouw.

Tot slot investeert België in de noodzakelijke hervorming van de veiligheidssector in de DRC, onder meer via de opleiding door onze militairen van snelle interventiebataljons voor het Congolese leger. Onze FOD geeft financiële steun aan dat opleidingsprogramma.

Burundi

België blijft de politieke ontwikkelingen in Burundi op de voet volgen. Onze aandacht ging met name uit naar de huidige wetgeving, meer bepaald naar de nieuwe mediawet. Tweede vicepresident Gervais Ruykiri en minister van Buitenlandse Betrekkingen Laurent Kavakure gingen in op onze uitnodiging om in Brussel de inhoud en de intenties van de tekst te komen uitleggen aan minister Reynders en aan de Belgische en Europese parlementsleden. Ons land pleitte er ook voor dat de extraparlamentaire oppositie en het middenveld zouden kunnen mee debatteren over de goedkeuring van het ontwerp tot grondwetsherziening en dat de verdragen van Arusha worden gerespecteerd. Tijdens de besprekingen over het BVNB-mandaat sprak België zich eveneens uit voor de handhaving van de VN-missie tot minstens de verkiezingen van 2015. Politiek zullen we in 2014 vooral toezien op het goede verloop van het verkiezingsproces.

Rwanda

België blijft de interne politieke evolutie met grote aandacht volgen, de democratische ruimte die de oppositie krijgt en de mensenrechten inclusief. Qua buitenlands beleid onthouden we de ambtsaanvaarding van Rwanda als niet-permanent lid van de Veiligheidsraad, waardoor het land, dankzij zijn expertise, kan wegen op de beslissingen die betrekking kunnen hebben op landensituaties of problemen die het na aan het hart liggen.

Rwanda blijft een belangrijke partner van België. Ons ontwikkelingsbeleid is opnieuw op dreef en de uitvoering van het ISP-programma 2011-2014 is goed opgeschoten, ondanks wat vertraging in het begin. Op het vlak van de bilaterale betrekkingen merken we enkele positieve evoluties, onder meer de oplossing van enkele specifieke technische kwesties en enkele geslaagde bezoeken.

Oeganda

België volgt de politieke en mensenrechtensituatie in Oeganda op de voet. Zes Belgische militaire instructeurs namen deel aan de Europese opleidingsmissie van de Somalische veiligheidstroepen in Oeganda (*EUTM Somalia*). Tevens is ons land actief in de opleiding van Oegandese soldaten die deel uitmaken van de *African Union Mission in Somalia* (AMISOM). In september 2013 heeft minister Reynders zijn Oegandese homolog ontvangen en een week later was er een ontmoeting van de Oegandese president met de ministers van Buitenlandse Zaken en van Ontwikkelingssamenwerking. Een handelsmissie van de

Belgische Kamer van Koophandel CBL-ACP met een twintigtal bedrijven kende een succesvol verloop.

Centraal-Afrikaanse Republiek

De toestand in de Centraal-Afrikaanse Republiek is erg zorgwekkend. De onveiligheid en de ineensstorting van de openbare orde stellen de burgerbevolking bloot aan ernstige schendingen van de mensenrechten. De hele bevolking loopt, zo wordt aangenomen, een ernstig humanitair risico. Prioritair zijn het herstel van de veiligheids- en de humanitaire situatie. Essentieel is ook de CAR op de internationale agenda te houden en de steun op te voeren en te coördineren. In die zin gaf België gehoor aan de vraag van Frankrijk om steun en stuurde het een C-130 Hercules tactisch transportvliegtuig. België maakte eind 2013 ook middelen vrij op het budget noodhulp (via UNICEF) voor vluchtelingen uit Centraal-Afrika in de DRC.

Zuid-Soedan

De ontaarding van de politieke machtsstrijd in Zuid-Soedan, midden december 2013, in een gewapend conflict baart België en de Europese Unie ernstig zorgen, mede omwille van de desastreuze humanitaire gevolgen en de regionale spill over-effecten in een reeds onstabiele regio. België steunt dan ook ten volle de bemiddelingspogingen van de *Intergovernmental Authority on Development* (IGAD).

Tanzania

Ons land heeft, in het kader van het Europees Hervestigingsprogramma, in 2013 meegewerkt aan de hervestiging van 31 Burundese en 7 Congolese vluchtelingen uit Tanzania, waarover de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties heeft geoordeeld dat ze verdere bescherming nodig hebben. Een economische zending van FIT naar Tanzania, met deelname van een dertigtal Belgische bedrijven, werd zeer goed ontvangen en leverde beloftevolle contacten op.

Somalië

België gaf ook organisatorische en logistieke steun aan de Conferentie over Somalië, die op 16 september in Brussel plaatsvond op initiatief van de Europese Unie en de federale regering van Somalië. Zoals de vorige jaren nam ons land met het fregat Louise-Marie deel aan de operatie Atalanta, in het kader van de Europese zeemacht EUNAVFOR tegen de piraterij voor de kust van Somalië. België nam van januari tot april bovendien deel aan operatie EUCAP NESTOR (missie voor de opbouw van regionale maritieme capaciteit gebaseerd in Djibouti).

Sahel

De snelle verslechtering van de situatie in het noorden van **Mali** en de Franse Servalinterventie in januari richtten de schijnwerpers op dat land. België haastte zich met logistieke steun aan Frankrijk en bleef daarna op Europees niveau ijveren in het kader van de opleidingsmissie EUTM Mali. Globaal genomen bleef de internationale gemeenschap speciale aandacht geven aan de **Sahel**. België, onder meer in EU-verband, via de SVEU Sahel, en in het kader van zijn ontwikkelings- en veiligheidsstrategie voor de regio, volgt de evolutie van nabij op in dat gebied, waar twee partnerlanden van zijn bilaterale ontwikkelingssamenwerking liggen, Niger en Mali. Minister Reynders was trouwens aanwezig op de *High Level Meeting Sahel*, georganiseerd in de marge van de VN-Algemene

Vergadering. Daar sprak hij ook met zijn Ghanese ambtgenoot, Tetteh, tijdens een nevenactiviteit die België samen met Ghana organiseerde over genocidepreventie.

In 2013 evolueerde de situatie in Mali gunstig. Met de verkiezing van president Ibrahim Boubacar Keïta in augustus en de parlementsverkiezingen van november/december keerde de grondwettelijke orde terug. Minister Reynders bracht in februari een bezoek aan Bamako, het sleutelmoment waarop de overgangsregering de routekaart goedkeurde.

Westelijk Afrika

Minister Reynders bracht een bezoek aan **Ivoorkust**, dat in het teken stond van economische betrekkingen en de VN. Op 15 mei ontmoetten hij en president Outtara elkaar opnieuw in de marge van de conferentie van geldschietters voor Mali in Brussel. In dat verband pleegde de minister ook nauw overleg met president Issoufou van **Niger**. In oktober ging hij ook naar **Senegal**, waar hij een zinvol gesprek heeft gehad met buitenlandminister Ndiaye over de wil om de economische banden tussen beide landen aan te halen.

Na afloop van de vierde Gemengde Commissie Ontwikkelingssamenwerking met **Benin** een indicatief samenwerkingsprogramma ondertekend voor de periode 2013-2017. Eind januari 2013 wisselde minister Reynders met de eerste minister van **Togo** van gedachten over de uitstekende politieke en socio-economische relaties tussen beide landen.

De economische en politieke ontwikkelingen in **Nigeria**, met inbegrip van de veiligheidssituatie, worden van nabij opgevolgd. Op vraag van het Verenigd Koninkrijk engageerde België zich in het voorjaar van 2013 in de *G8+++ Friends of the Gulf of Guinea*. Gezien het socio-economische belang van de scheepvaart voor ons land en de betrokken Afrikaanse landen is België tevreden met de beslissingen van de Top van Yaoundé, eind juni, over een maritieme veiligheidsstrategie voor de Golf van Guinee.

Zuidelijk Afrika

Onder leiding van prinses Astrid werd van 20 tot en met 27 oktober een succesvolle economische zending georganiseerd naar **Angola** en Zuid-Afrika, meteen het hoogste protocollaire bezoek aan Angola sinds de aanknopng van diplomatieke betrekkingen in 1977. Bilaterale contacten hadden plaats met de vicepresident en de minister van Buitenlandse Zaken. Begin augustus bracht de Angolese minister van Territoriaal Bestuur een werkbezoek aan het Rijksregister. Zijn collega van Geologie en Mijnbouw bezocht in november het *Antwerp World Diamond Center* (AWDC).

Het bezoek van de economische missie aan Johannesburg en Kaapstad vormde het hoogtepunt in de bilaterale relatie met **Zuid-Afrika**. Naast het uitgebreide economische luik met meer dan 300 meegereisde zakenlui, ging veel aandacht naar de uitstekende universitaire samenwerking en hadden politieke contacten plaats met onder meer vicepresident Motlanthe en de minister van Buitenlandse Zaken. Eerder in het jaar ontmoette minister Reynders zijn Zuid-Afrikaanse homolog reeds tweemaal. Naast de bilaterale relatie in zijn diverse aspecten, bekleedt de veiligheidstoestand in de Regio van de Grote Meren steevast een belangrijke plaats op de agenda. Op 10 december nam koning Filip samen met de eerste minister en de minister van Buitenlandse Zaken deel aan de

uitvaartplechtigheid in Johannesburg van de overleden voormalige president Nelson Mandela.

In 2013 ijverde ons land verder voor een normalisering van de betrekkingen tussen de EU en **Zimbabwe**. In september werden de EU-sancties op de *Zimbabwe Mining Development Corporation* opgeheven, waardoor een transparante internationale diamanthandel uit Zimbabwe via Antwerpen opnieuw mogelijk werd. Deze verhoogde transparantie resulteerde in een normalisering van de internationale prijszetting, meeropbrengsten en bijhorende taken ten voordele van de schatkist van Zimbabwe, getuige de opbrengsten van de eerste verkoop in Antwerpen van 11 tot 16 december. Aldus hebben de Belgische inspanningen er, met behulp van het *Kimberley Process*, mede toe geleid dat de opbrengst van de verkoop van deze diamanten een grotere bijdrage zou kunnen leveren tot de ontwikkeling van het land en het welzijn van de bevolking. België volgt de politieke toestand op de voet.

Betrekkingen met de Afrikaanse Unie

De bilaterale dialoog met de Afrikaanse Unie (AU) verloopt via de hoofdzetel in Addis Abeba en de diplomatieke AU-vertegenwoordiging in Brussel. België is nauw betrokken bij de voorbereiding van de vierde EU-Afrikatop op 2 en 3 april 2014 in Brussel. De herziening van de *Joint Africa European Union Strategy* (JAES) en de voortzetting van de politieke dialoog met het Afrikaanse continent staan centraal op deze top.

Zuid- en Oost-Azië, Oceanië (B1.5)

Het Aziatische continent is in 2013 nog het centrum van talrijke bilaterale activiteiten op hoog niveau: twee prinselijke missies, een in maart in Thailand en een in november in India, een ministeriële missie eind februari in Myanmar, het bezoek van koningin Mathilde aan de *Business Week of Design* in Hongkong en aan Shenzhen in China en het bezoek van president Park aan Brussel.

Op initiatief van minister Reynders organiseerde de dienst Azië, in samenwerking met de Brusselse denktank EU-Asian Center, op 14 en 15 oktober op Hertoginnedal een conferentie over de betrekkingen tussen de Europese Unie en ASEAN, de associatie van de Noordoost-Aziatische landen. De aanwezigheid van de secretaris-generaal van ASEAN, de Vietnamees Le Luong Minh, en van talrijke functionarissen uit de betrokken landen, maakte een diepgaand debat mogelijk over de mechanismen voor regionale integratie, de verwezenlijkingen en uitdagingen ervan, zowel in Europa als in Azië.

China

Net als 2012 was ook 2013 een belangrijk jaar voor de Chinees-Belgische betrekkingen. Van 18 tot 23 mei bracht Kamervoorzitter André Flahaut een officieel bezoek aan China. Hij had er onder andere politieke contacten met zijn homoloog Zhang Dejiang en de internationale afdeling van de Communistische Partij. Hij woonde een seminarie bij over de organisatie van de Belgische sociale zekerheid en had een aantal belangrijke economische contacten in Wuhan. Van 13 tot 16 juni bezocht de voorzitter van het Directiecomité de Chinese hoofdstad voor een reeks politieke contacten. Hij had ook specifieke aandacht voor ontmoetingen met denktanken en maatschappelijke dossiers zoals de mensenrechten. In september brachten zowel premier Elio Di Rupo als vicepremier Alexander De Croo een

bezoek aan het *World Economic Forum* van Dalian. De premier had in de marge van dat forum met name een onderhoud met de Chinese premier Li Keqiang. Alexander De Croo maakte tevens van de gelegenheid gebruik om in Peking zijn homoloog Yin Weimin te zien en had een aantal bilaterale contacten op onze ambassade in Peking. In dezelfde periode gaf de dienst ook ondersteuning aan de economische missie van minister-president Kris Peeters naar Peking, Chongqing en Chengdu. Op 25 oktober bracht Chinees vicepremier Ma Kai een bilateraal bezoek aan België. Hij had gesprekken met onder meer vicepremier De Croo en minister van Financiën Koen Geens. Hij bracht eveneens een bezoek aan de fabriek van Volvo in Gent. Van 12 tot 18 december brachten de directeur B1.5 en de desk officer China een bezoek aan Peking. In het weekend van 14 en 15 december namen ze deel aan het *Greater China Weekend*, dat georganiseerd wordt met alle uitgezonden personeelsleden van de federale, gewestelijke en gemeenschapsoverheden op post in China. Daarnaast hadden zij contacten met onder andere de ministeries van Buitenlandse Zaken en Handel. Bij het ministerie van Handel werd gepleit voor de organisatie van een Gemengde Economische Commissie in 2014 met daaraan verbonden ook een bijeenkomst van de investeringswerkgroep die werd opgericht bij memorandum in 2010. Een belangrijk dossier dat de actualiteit beheerste in 2013 was de geplande komst van twee panda's naar België. Het is ondertussen bekend dat zij in 2014 zullen aankomen. In oktober 2013 werd ook een memorandum getekend voor de oprichting van een Chinees cultureel centrum in Brussel. Naast Londen, Parijs en Madrid zet Brussel zich op die manier op de Chinese kaart.

India

2013 was een bijzonder intens jaar voor onze bilaterale betrekkingen. Op 31 januari ontving minister Reynders zijn Indiase ambtsgenoot, Salman Khurshid. Eind mei vond de 3e editie van de *Joint Committee on Science and Technology* plaats. Begin juli de 13e editie van de Gemengde Economische Commissie BLEU-India. De volgende editie zal in 2015 in Delhi plaatsvinden. Ter gelegenheid van de plechtige opening van Europalia-India bracht president Pranab Mukherjee een bezoek aan België van 2 tot 5 oktober, waar hij ontvangen werd door de premier en door vicepremier Reynders, alsook door de voorzitters van Kamer en Senaat. De koning bood president Mukherjee een lunch aan op het Koninklijk Paleis. Ten slotte dient de prinselijke zending onder leiding van prinses Astrid vermeld te worden (23-29 november). Het betrof een aanzienlijke delegatie (344 deelnemers) die 3 steden aandeed: Delhi, Mumbai en Chennai. Tijdens de economische missie werd het consulaat-generaal in Chennai officieel geopend.

Hongkong

Business of Design Week

2013 was een bijzonder jaar op bilateraal vlak door het bezoek van koningin Mathilde, vergezeld door vicepremier Didier Reynders, aan Hongkong naar aanleiding van de zogeheten *Business of Design Week* (BoDW) tijdens de eerste week van december, waar België in 2013 partnerland was. Aldus kreeg de Belgische designsector de gelegenheid om in Hongkong in het middelpunt van de belangstelling te staan.

Zuid-Korea

Het bezoek van president Park aan Brussel op 7 november tijdens haar reis naar Europa (officieel bezoek aan Frankrijk, staatsbezoek aan het Verenigd Koninkrijk, Europese top)

versterkte en diversifieerde de bilaterale betrekkingen. Drie ministers vergezelden haar: minister van Buitenlandse Zaken Yun Byung-se, minister van Wetenschappen en Technologieën van de Toekomst Choi Mun-kae en minister van Handel, Nijverheid en Energie Yoon Sang-jik. Ze streefde drie hoofddoelstellingen na: de export bevorderen, investeringen aantrekken en meer samenwerken op wetenschappelijk en technologisch vlak in het belang van een meer creatieve en innoverende Koreaanse economie (*sales diplomacy, creative economy*). Voorts trachtte ze steun te vergaren voor haar veiligheidsbeleid tegenover de DPRK en in de regio (*Trustpolitik/Northeast Asia Peace and Cooperation Initiative*), de samenwerking opvoeren op het vlak van mondiale uitdagingen (middelgrote macht in het multilaterale systeem). België trachtte in te gaan op meerdere uitnodigingen tot samenwerking maar schoof tegelijk zijn eigen belangen naar voren, zoals het promoten van België als een aantrekkelijk land voor investeringen en innovatie in het hart van Europa.

Onze deelname aan UNCMAC hangt samen met het sturen van troepen tijdens de oorlog in Korea. In 2013 was de 60e verjaardag van de wapenstilstand en een tiental veteranen waren uitgenodigd om deel te nemen aan talrijke evenementen en plechtigheden die hulde brachten aan hun opofferingen. De stafchef, generaal Van Caelenberge, vertegenwoordigde ons land op de herdenkingen.

Taiwan

Een Belgische parlementaire delegatie bezocht, samen met meerdere hoge ambtenaren, zowel federale als van de deelstaten, Taiwan ter gelegenheid van conferenties of op uitnodiging van de Taiwanese regering. Anderzijds kwamen meerdere Taiwanese ministers en hoge ambtenaren naar Brussel, naast een reeks zakenlui die werden ontvangen door onze minister van Economie.

Japan

Na de economische missie van juni 2012 naar Tokio en Osaka en in afwachting van de viering van 150 jaar bilaterale diplomatieke betrekkingen, was 2013 overwegend een overgangsjaar. Terwijl op Europees vlak bijzondere aandacht ging naar de dubbele onderhandeling van een vrijhandelsakkoord en een kaderakkoord, waren de bilaterale contacten op hoog niveau vooral beperkt tot het bezoek eind augustus van de viceminister voor Buitenlandse Zaken M. Matsuyama. Hij werd ontvangen door minister Reynders tijdens een werkvergadering waarop alle bilaterale en regionale kwesties werden overlopen.

Afghanistan

Op 23 april had minister Reynders een kort bilateraal onderhoud met president Karzai, in de marge van de NAVO-ministeriële vergadering van de ministers van Buitenlandse Zaken.

In oktober bezocht de stafchef van het Belgische leger, generaal Van Caelenberge, samen met een parlementaire delegatie uit Kamer en Senaat, de Belgische militairen in Mazaar en Kandahar. De stafchef was getuige van de sluitingsceremonie van de ISAF-basis en het PRT (*Provincial Reconstruction Team*) in Kunduz.

Pakistan

De oorspronkelijk geplande EU-Pakistan strategische dialoog van 15 oktober werd afgelast. Dat betekende meteen een gemiste kans op een bilateraal onderhoud tussen de adviseur

van eerste minister Nawaz Sharif voor buitenlands- en veiligheidsbeleid, Sartaj Aziz (met de rang van federaal minister) en de kabinetschef François de Kerchove. Een dergelijk bilateraal onderhoud zou mogelijk in de marge van de strategische dialoog tussen Pakistan en de EU in 2014 kunnen plaatsvinden. In april bracht een delegatie van de *National Defence University of Pakistan* een bezoek aan België en in juni een delegatie van het *National Management College* en de *National School of Public Policy*.

Filipijnen

Onze ambassade spoorde in het getroffen gebied landgenoten op na de doortocht van de verwoestende taifoen Hayan in november in de Filipijnen, een actie die zeer werd gewaardeerd. Dat gold ook voor de inzet van B-FAST, dat ter plekke een noodhospitaal inrichtte en gebruiksklaar achterliet.

Singapore

Minister Reynders en zijn Singaporese ambtgenoot Shanmugam ontmoetten elkaar in New York in de marge van de VN-Algemene Vergadering in september en spraken er onder meer over de Belgische economische missie naar Singapore die gepland is voor november 2014.

Indonesië

In het kader van de Belgische ondersteuning van de capaciteits- en institutionele uitbouw van ASEAN vond op 3 juli in Jakarta een seminarie inzake *disaster response* plaats. België ging daarmee concreet in op de vraag van ASEAN. Daags voor de start van het seminarie deed zich een aardbeving voor op Sumatra, wat het belang van een dergelijke ondersteuning onderstreepte en ervoor zorgde dat het seminarie een zeer actuele dimensie kreeg.

In september heeft minister Reynders zijn Indonesische ambtgenoot Marty Natalegawa ontmoet in New York in de marge van de Algemene Vergadering van de VN.

Van 3 tot 9 december vond in Bali de ministeriële conferentie van de Wereldhandelsorganisatie plaats. Onze ambassade gaf er logistieke steun aan de Belgische ambassade.

Noord-Korea

Eind oktober kwam de Noord-Koreaanse viceminister van Buitenlandse Zaken naar Brussel.

Australië

De Australische gouverneur-generaal Quentin Bryce kwam op 5 en 6 juni 2013 naar ons land aan het hoofd van een economische EABC-delegatie (*European-Australian Business Council*). Ze werd ontvangen door koning Albert II op 5 juni.

Nieuw-Zeeland

De eerder geplande ontmoeting op 23 april van minister Didier Reynders met zijn Nieuw-Zeelandse ambtgenoot Murray McCully, in de marge van de NAVO-top (ISAF), kon om Nieuw-Zeelandse agendaredenen niet meer doorgaan.

Latijns-Amerika & de Caraïben (B1.6)

Algemeen

In de betrekkingen tussen de EU en Latijns-Amerika was 2013 een historische mijlpaal: voor het eerst kwam de Europese Unie (EU) en de veel recenter opgerichte (einde 2011) Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caraïbische staten (CELAC) samen in een top, in Santiago de Chile (26-27 januari). De CELAC omvat alle 33 staten van Latijns-Amerika en de Caraïben. Terwijl de ontmoeting op het hoogste niveau historisch mag genoemd worden, dienen we wat de resultaten ervan betreft veel realistischer te blijven. Het CELAC-EU Actieplan, dat al gestart was in Madrid in 2010, werd verder uitgebouwd. Het activeert de contacten op belangrijke domeinen van wetenschap, onderwijs, sociaal-economische politiek en grote multilaterale thema's van klimaatwijziging, energie of biodiversiteit, maar het mist diepgang. Voor het eerst was er ook een Top met Centraal-Amerika en met de Caraïben.

De globale (CELAC) integratie van het continent blijft evenwel fragiel, dat heeft het Cubaanse voorzitterschap in 2013 aan den lijve ondervonden. De CELAC is er anderzijds wel in geslaagd zich toch enigszins te profileren tegenover de OAS.

Voorts blijven de regionale samenwerkingsverbanden wat ter plaatse trappelen, uitgezonderd de *Alianza del Pacífico*, die zich consolideert, maar die daarbij een louter economisch-commerciële agenda hanteert.

Europa en zijn lidstaten hebben het het afgelopen jaar niet echt gemakkelijk gehad om concrete vooruitgang te boeken in het aanhalen van de betrekkingen, buiten een consolidering van het associatieakkoord met Centraal-Amerika (handelsluik voorlopig van kracht) en het multipartijenakkoord met Colombia en Peru (idem). Het was een intervaljaar wat de topontmoetingen met de strategische partners Mexico en Brazilië betreft.

Latijns-Amerika verloor in 2013 een van zijn meest charismatische, maar ook controversiële iconen, Hugo Chavez, een stuwende kracht achter de globale integratie, maar ook achter het populistisch en etatistische ALBA-project (de Bolivariaanse alternatieve voor Latijns-Amerika). De tijd zal uitwijzen of dit project nu overeind blijft, maar het is een feit dat dit ALBA-beleid binnen Latijns-Amerika en de Caraïben geen echt positieve vruchten draagt. Terwijl het een aanzet geeft tot minder sociaal-economische ongelijkheid, geeft het geen antwoord op de grote uitdagingen van onveiligheid, drugscriminaliteit en duurzame ontwikkeling in het algemeen.

Het afgelopen jaar kende een verscherping van de tegenstellingen tussen meer en minder protectionisme, meer en minder openheid in het buitenlands beleid, tendensen die niet zo bevorderlijk zijn voor intraregionale samenwerking en die uiteraard dan ook aanleiding geven tot een meer gedifferentieerd beleid vanwege Europa en ook België tegenover Latijns-Amerika.

Minister Reynders bracht begin april een bezoek van één week aan Brazilië (Brasilia, Sao Paulo en Rio de Janeiro) en ontving in september de ambassadeurs van de *Alianza del Pacífico*-landen voor een officiële werklunch.

De dienst B1.6 was een actieve deelnemer in een internationaal seminarie met als thema 'Europa en de Caraïben' (*Brussels Management School*) in mei en organiseerde in juni

samen met EURACEN een zakenseminarie in Panama, naar aanleiding van het bezoek van de Panamese president aan Brussel.

Met een heroplevende BRASCAM (Kamer van koophandel Brazilië) werden de contacten opnieuw aangehaald en met de in Brussel actieve Latijns-Amerikaanse Kamers, vooral Centraal-Amerika en Chili, had de dienst B1.6 en vooral zijn diensthoofd een voorbeeldige samenwerking. De dienst stond steeds open voor de frequente bezoeken van ngo's (OS en Mensenrechten) en uiteraard ook voor de veelvuldige contacten met de 27 ambassadeurs van de regio in Brussel. Last but not least nam de dienst het initiatief voor een overlegdag met de Nederlandse collega's van de desk Latijns-Amerika en de Caraïben. Deze vond plaats in november, gezien de ruimere Nederlandse desk (de Amerika's), werd ook de dienst B1.1 hierbij betrokken.

De regio kreeg in 2013 vier, in feite zelfs vijf, nieuwe Belgische posthoofden en onderging ook voor het eerst sinds 2006 een netwerkwijziging. De Centraal-Amerikaanse ambassade verhuisde van Costa Rica naar Panama, waar dus een nieuwe post geopend werd met een nieuw posthoofd. Peru, Chili en Mexico kregen een nieuwe ambassadeur en de ambassade in Venezuela werd een Burobel, onder de jurisdictie van Bogota, met uiteraard ook een nieuw posthoofd.

Pacific Alliance

De *Pacific Alliance*, die in juni 2012 werd opgericht door Mexico, Colombia, Peru en Chili, wint steeds meer aan belang en interesse vanwege derde landen. Minister Reynders kreeg van de ambassadeurs van deze landen een uitgebreide toelichting over deze recent opgerichte vorm van economische samenwerking, waarin de vrijemarkteconomie centraal staat. De leden van de alliantie zetten maximaal in op economische integratie, het wegwerken van alle maatregelen die de handel belemmeren en het garanderen van transparantie en juridische zekerheid. Ze vertegenwoordigen nu reeds 33,8% van de economie in Latijns-Amerika. Deze formule oefent een aantrekkingskracht uit op waarnemers (al bijna 30, waaronder meerdere EU-lidstaten). Ook België heeft de wens uitgesproken waarnemer te worden.

Andijnse landen

De vrijhandelsakkoorden die de EU in 2010 met Peru en Colombia afsloot, traden dit jaar voorlopig in werking en vormen een economische stimulans door onder meer de besparing op importtarieven voor de bedrijven. De EU, die de tweede belangrijkste handelspartner is voor de Andesregio, houdt de onderhandelingen open voor de twee andere Andeslanden, Ecuador en Bolivia. Voor Ecuador werd einde 2013 het groen licht voor de start ervan gegeven.

België volgde nauwlettend de onderhandelingen die de regering in Colombia thans met de FARC-guerrilla voert. De regering hoopt dat deze besprekingen, die in 2012 officieel werden opgestart, tot een vredesakkoord zullen leiden in 2014 en een einde zullen maken aan het reeds vijftig jaar durende conflict. De agenda van de onderhandelingen werd opgesplitst in een aantal hoofdstukken, waaronder de landherverdeling, de politieke deelname van de guerrilla, de drugshandel en de rechten van de slachtoffers. Deze vredesbesprekingen krijgen niet alleen veel aandacht van de internationale gemeenschap maar eveneens van het maatschappelijke middenveld.

Ook de presidentsverkiezingen in Ecuador en Chili kregen onze aandacht. Zittend president Rafael Correa van Ecuador werd op 17 februari in de eerste ronde opnieuw verkozen voor een termijn van vier jaar. In Chili zal uittredend president Piñera in 2014 de macht overdragen aan Michelle Bachelet.

Centraal-Amerika

Het handelsluit van het Associatieakkoord EU-Centraal-Amerika trad in 2013 voorlopig in werking en is een stap naar meer samenwerking tussen de EU en de zes Centraal-Amerikaanse Staten. Niet enkel handel en investeringen tussen beide regio's zullen gestimuleerd worden, het akkoord zal bijdragen tot verdere economische integratie in Centraal-Amerika.

Op 30 mei 2013 brachten de president van Panama, Ricardo Martinelli, en diens minister van Buitenlandse Zaken, Fernando Nuñez, een bezoek aan ons land. Tijdens het zakenseminarie, georganiseerd in samenwerking met de Kamer van Koophandel Euracem, benadrukte president Martinelli de economische troeven van zijn land voor een 30-tal Belgische zakenlui. Minister Reynders had een bilateraal onderhoud met zijn Panamese ambtsgenoot. Tijdens dit gesprek kwamen de goede politieke en economische betrekkingen tussen beide landen aan bod, de opening van de Belgische ambassade in Panama-Stad dit jaar en de stand van zaken met betrekking tot een aantal bilaterale akkoorden. Beide landen benadrukten het belang van het Associatieakkoord EU-Centraal-Amerika en hoopten op een spoedige inwerkingtreding hiervan.

Mexico

De politieke bilaterale dialoog met Mexico stond ook in 2013 weer op de agenda en op het einde van het jaar kon eindelijk (met drie jaar vertraging) een datum afgesproken worden (28 januari 2014). Het land kende zijn eerste jaar onder een nieuwe president (Enrico Peña Nieto, PRI) en deze begon met enthousiasme aan een reeks grote hervormingen, waarbij menig heilig en wat "verstard" huisje zou kunnen vallen (telecom, energie, fiscaliteit, onderwijs ...). Uiteraard kijken onze bedrijven uit naar nieuwe kansen die deze hervormingsplannen kunnen genereren. Ook wat betreft het wat verouderde "globaal akkoord" uit 2001 met de EU, zijn de Mexicanen vragende partij voor een actualisering.

Caraïben

In mei organiseerde onze FOD, samen met het instituut IRELAC, een internationaal seminarie over de troeven van de Caraïbische regio, om die beter te kunnen integreren in en laten deelnemen aan het regionale partnerschap EU-CELAC (gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caraïbische landen). De kleine eilandstaten in de regio moeten immers het hoofd bieden aan specifieke uitdagingen die bijvoorbeeld verband houden met de klimaatverandering of natuurrampen. Het succes van het seminarie wijst op een echte vraag om specifieke aandacht van een soms vergeten regio in de wereld. Daartoe kwam België de Caraïben extra tegemoet, na de aanstelling op het einde van het jaar van onze ambassadeur in Kingston als de eerste Belgische vertegenwoordiger bij de CARICOM.

Cuba

Na enkele maanden onderhandelen tekende België op 5 juli in Havana een samenwerkingsmemorandum tussen onze FOD en de Cubaanse minister van Buitenlandse Betrekkingen.

De tekst voorziet, naast de organisatie van geregeld overleg tussen de buitenlandministers, in samenwerking tussen de respectieve ambassades en de minister van het gastland, in gedachtewisselingen tussen de administraties van beide landen en hun diplomatieke zendingen in derde landen.

Het memorandum legt een bestaande praktijk vast maar kan ook worden beschouwd als een nieuwe stap in de politieke dialoog tussen België en Cuba die de goede bilaterale contacten en de samenwerking tussen beide landen weerspiegelt.

Cuba heeft al soortgelijke afspraken met een twaalfstal andere EU-lidstaten gemaakt.

Parallel met het afsluiten van een bilateraal memorandum is België dit jaar actief blijven deelnemen aan gesprekken om te komen tot een akkoord inzake een politieke dialoog en samenwerking tussen de Europese Unie en Cuba.

Haïti

De Haïtiaanse premier, Laurent Lamothe, werd in oktober ontvangen door minister Reynders. Hij dankte België voor zijn verdere steun in de naweeën van de aardbeving en onderstreepte dat het land zo snel mogelijk wil overschakelen op een relatie van duurzame handel en investeringen. Daarvoor verwachtte hij positieve signalen van ons bedrijfsleven.

Brazilië

Als BRIC-land blijft Brazilië veruit onze belangrijkste partner. Op 2 april vertrok minister Reynders op een politieke en economische missie van één week naar Brazilië. Met zijn Braziliaanse ambtgenoot kwam hij overeen de dialoog tussen onze beide landen te versterken. Van hun kant gingen vicevoorzitter van de Waalse Regering Jean-Claude Marcourt en Vlaams minister Pascal Smet ook naar Brazilië, aan het hoofd van omvangrijke delegaties.

De ambassade in Brasilia kreeg er een consul bij en drie secties van diverse FOD's (Defensie, Douane, Politie). De missies van Vlaamse en Franstalige universiteiten en hogescholen, in het kader van het Braziliaanse programma 'Wetenschappen zonder grenzen' worden opgevoerd. Ondanks een sputterende economie blijft Brazilië, met zijn 200 miljoen inwoners en zijn hulpbronnen, in trek als bestemming voor handelsprospecties, maar de concrete uitvoering van de projecten ondervindt hinder van het protectionisme van de Braziliaanse markten. Op lange termijn zijn de vooruitzichten voor talrijke Belgische bedrijven bemoedigend; het land kan zijn voordeel doen met hun knowhow. Met belangstelling stellen we vast dat Belgische leveranciers van de partij zullen zijn op de Wereldbeker Voetbal, die in juni-juli 2014 plaatsvindt in twaalf Braziliaanse steden. De onderhandelingen EU-Mercosur schieten minder goed op, en dat valt dan weer tegen. Zolang resultaat uitblijft, zit er niks in voor de Belgische zakenlui. De overheid in Brasilia is zich bewust van het belang van een dergelijk akkoord maar aarzelt om publiekelijk toe te geven dat Mercosur verdeeld is.

Tot slot moeten we de tentoonstelling vermelden in het Braziliaanse federale parlement over de eerste reis van een Europees vorst naar Brazilië, namelijk koning Albert I in 1920, als dank voor de Braziliaanse hulp in WOI. De tentoonstelling kreeg actieve steun van de voorzitter van het Belgische federale parlement.

Argentinië

België volgde de binnenlandse politiek-economische situatie in Argentinië op de voet (met een toenemend protectionisme waar ook onze bedrijven onder lijden) en de moeizame onderhandelingen bij Mercosur over het associatieakkoord EU-Mercosur.

Venezuela

De actualiteit in Venezuela stond in 2013 in het teken van het overlijden van president Hugo Chavez. Vicepresident Nicolás Maduro werd op 16 april verkozen tot president met 50,62% van de stemmen en op basis van een programma dat dat van Chávez opvolgt. Hij moet een woelige economische conjunctuur bezweren, die volgens hem door de 'economische oorlog' van zijn tegenstanders nog erger wordt.

Finexpo, financiële steun aan de export (B2)

De dienst B2 is het belangrijkste aanspreekpunt voor exporteurs, banken, Belgische en buitenlandse overheidsinstellingen om vragen te beantwoorden of een dossier te behandelen over de financiering van de Belgische export naar het buitenland.

De financiële instrumenten van Finexpo zijn de stabilisering van de rentevoet, de lening van staat tot staat, de rentebonificatie met of zonder aanvullende gift en ten slotte de gift. Deze hulpinstrumenten wapenen Belgische exporteurs tegen hun buitenlandse concurrenten die van hun regering hulp tegen voordelige voorwaarden krijgen. Anderzijds helpen ze de ontwikkelingslanden.

De belangrijkste partners van Finexpo zijn de Belgische exporteurs actief in het domein van de uitrustingsgoederen (bv. havenbouw, zuiverings- en pompstations, installatie elektriciteitsleidingen in landbouwgebieden ...) en aanverwante diensten, die een project komen voorstellen, en zo nodig, verslag komen uitbrengen over de lopende projecten. B2 onderhoudt geregeld contact met het agentschap van de Delcredere en de verschillende Belgische banken die de exportcontracten financieren.

In de loop van 2013 kwam het Comité Finexpo 8 keer bijeen om 43 aanvraagdossiers voor financiële steun te onderzoeken en 'diverse' punten aangaande actuele projecten en aangelegenheden van Finexpo te bespreken. B2 bereidt de vergaderingen van het Comité Finexpo voor en volgt ze op.

Het *Manual to Finexpo* (NL, F & GB) werd bijgewerkt door het Secretariaat Finexpo en goedgekeurd door het Comité Finexpo en de ministers Didier Reynders en Koen Geens. Er werden diverse verbeteringen aangebracht, zowel aan de vorm als aan de inhoud. De belangrijkste wijzigingen hielden verband met de verlaging van de maximale bedragen van de projectcontracten waarvoor een aanvraag voor financiële steun kan worden ingediend bij Finexpo.

Finexpo heeft samen met de FOD Financiën en de FOD Economie een vragenlijst opgesteld voor de follow-up van Finexpodossiers en ook een finale vragenlijst. Die vragenlijsten zullen in 2014 naar een veertigtal bedrijven worden gestuurd die concessionele steun ontvangen of ontvangen hebben voor de uitvoering van projecten in verschillende landen.

B2 nam in OESO-verband deel aan de plenaire vergaderingen. Er werd een sectoraal akkoord gesloten voor de *railways* door de leden van de Overeenkomst inzake exportkredieten.

Finexpo nam actief deel aan de 2^e Gemengde Commissie België-Vietnam op 14 en 15 oktober in Hanoi, waar op het eind een routeplan werd aangenomen met 34 Finexpo- en Belgische investeringsprojecten. Een vertegenwoordigster van Finexpo maakte gebruik van haar deelname aan de Gemengde Commissie om zes projecten die financiële steun van Finexpo krijgen ter plekke te gaan bezoeken.

Een tiental vertegenwoordigers van Belgische exportbedrijven die steun krijgen van Finexpo namen deel aan de Belgische economische missie naar India van 23 tot 29 november geleid door prinses Astrid. Vlak na de prinselijke missie ging een groep bedrijven van BE&I en AWEX (waarvan er drie steun van Finexpo kregen) naar Sri Lanka met minister van het Brussels Gewest Céline Frémault, om onder meer de Sri Lankaanse overheden te ontmoeten. De diplomatieke post werd voorgelicht over de lopende en toekomstige Finexpodossiers en over de administratieve moeilijkheden die exporteurs in India en Sri Lanka ondervinden.

De drie gewestelijke agentschappen voor de uitvoer en buitenlandse investeringen (Brussels Invest & Export, FIT en AWEX) nodigden de dienst Finexpo uit op seminars de diverse instrumenten van Finexpo te komen voorstellen. Ook diverse bedrijven die financiële steun krijgen nodigden Finexpo uit om hun kantoren, projecten en maquettes van projecten die ze in België hebben tot stand gebracht, te komen bezoeken.

Ondanks de aanslepende gevolgen van de economische en financiële crisis konden de Belgische exporteurs meerdere contracten binnenhalen na onderhandelingen gespreid over meerdere jaren. Exacte cijfers zullen worden gepubliceerd in het jaarverslag 2013 van Finexpo. Anderzijds had de voorzichtigheid op begrotingsvlak, opgelegd vanaf september 2013, tot gevolg dat het aantal vastleggingen en vereffeningen in Finexpo-dossiers wordt beperkt.

Verdediging van de economische belangen en bevordering van het imago van België (B3)

Economische diplomatie en imago

In 2013 richtte de directie Economische Belangen de schijnwerpers op de bevordering van het imago van ons land en op de kwaliteit van de geproduceerde goederen en diensten. In het kader van de economische diplomatie hield ze geregeld contact met talrijke actoren uit de zakenwereld en met officiële instanties.

Het imagobudget tilde het imago van België in het buitenland verder op, ondersteunde de roeping van ons land als internationaal centrum en investeringspool door

projectfinanciering. Wie kreeg er subsidies? De *European Business Summit*, het *German Marshall Fund*, het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten van Antwerpen voor een tentoonstelling van Vlaamse Meesters in Mumbai ...

Een vijftigtal van onze diplomatieke en consulaire posten realiseerden een imagoproject. We noemen onder meer:

- Belgische dagen of weken in Bujumbura, Tokio, Havana, Marseille, Sao Paulo, Brasilia of Porto
- culturele of academische projecten in Toronto, Riga, Jeruzalem, New Delhi, Nairobi, Peking, Sofia, Taipei en Caïro
- een deelname aan Europese filmfestivals in Maputo, Los Angeles, Addis Abeba, Kampala, Pristina, Bangkok en Brasilia
- seminaries met als doel de bilaterale economische uitwisselingen te bevorderen of investeringen aan te trekken in Hanoi, Los Angeles, Luanda en Hongkong
- diplomatieke en consulaire conferenties: *EU-Asia Network Conference* in Brussel, Berlijn, New York en Singapore.

In 2013 werden voor in totaal € 315.850 werkingssubsidies verleend aan 41 gemengde kamers van koophandel (of zakenclubs) gevestigd in het buitenland of in België.

Prinselijke missies

In 2013 hadden er vier gezamenlijke economische zendingen plaats. De eerste twee missies naar Thailand en de westkust van de VS werden nog voorgezeten door de toenmalige kroonprins Filip. Voor de volgende missies naar Angola en Zuid-Afrika en India werd de fakkel met brio overgenomen door prinses Astrid als vertegenwoordigster van de koning. In totaal namen er in 2013 635 bedrijven en 1.007 zakenlui deel aan de missies, het tweede hoogste aantal ooit. Dit mooie resultaat bewijst eens te meer het belang en de toegevoegde waarde van deze prinselijke missies voor de Belgische bedrijven.

Markttoegang en steun aan de economische actoren

De directie Economische Belangen coördineerde actief de betrokken Belgische actoren voor de werkvergaderingen van *Market Access Advisory Committee* (MAAC) van de EU, om de Europese instanties ertoe te bewegen de belangen van de Belgische bedrijven almaar meer en beter op buitenlandse markten te behartigen. Die coördinatie legde de problemen bloot die optreden door de protectionistische maatregelen genomen door buitenlandse economische partners.

Voorts startte de directie een oefening op om de verschillende financiële instrumenten van de EU te identificeren, met de bedoeling ze beter bekend te maken in de geïnteresseerde Belgische economische kringen. Ze bleef nauw samenwerken met het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) en de deelstaten inzake de toepassing van sanitaire en fytosanitaire normen door buitenlandse staten.

Bilaterale akkoorden

In afwachting van een nieuwe Belgische typeovereenkomst die moet worden voorgelegd aan de buitenlandse partners, zijn er in 2013 geen akkoorden ter bescherming van investeringen onderhandeld of ondertekend.

Trouwens, die zullen voortaan ter voorafgaande kennisgeving aan de Europese Commissie worden voorgelegd, overeenkomstig de bepalingen van het Verdrag van Lissabon. In dat verband is op 15 juni een akkoord met Ivoorkust in werking getreden. Voorts zei op 13 maart Zuid-Afrika zijn bilaterale akkoord met België op.

Inzake akkoorden ter vermijding van de dubbele belasting werd een nieuwe overeenkomst van kracht met China. Diverse protocollen die de bestaande overeenkomsten inzake informatie-uitwisseling aanvullen, zijn met deze landen in werking getreden: Japan, Finland, Singapore, Sint-Maarten, Denemarken, Frankrijk, Luxemburg en het Verenigd Koninkrijk.

Natuurlijke rijkdommen

In het kader van het beleid om de transparantie inzake natuurlijke rijkdommen te bevorderen nam onze FOD deel aan de voltallige en tussentijdse vergaderingen van het Kimberleyproces onder Zuid-Afrikaans voorzitterschap. België steunde de schorsing van de Centraal-Afrikaanse Republiek uit het Kimberleyproces. Die schorsing kwam er vanaf maart door de politieke onlusten in het land, die de controle onmogelijk maakten op de handel in de diamanten vervaardigd in het land.

Corporate Social Responsibility (CSR)

Onze FOD is het contactpunt voor het VN-Global Compact-initiatief van de Verenigde Naties en is eveneens lid van het Nationaal Contactpunt voor de toepassing van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. Het Belgische netwerk nam deel aan de top van de leiders van het VN-Global Compact-initiatief in september, waar speciaal de aandacht gevestigd werd op kinderrechten.

Internationaal transportbeleid (B3.4)

In de loop van 2013 behandelde de directie Internationaal Transportbeleid opnieuw aanvragen om toestemming te krijgen voor overvluchten of de landing van Belgische burger- of militaire vliegtuigen in het buitenland en, omgekeerd, soortgelijke toestemming te verlenen aan buitenlandse vliegtuigen die een officiële delegatie naar België brengen (meerdere duizenden berichten per jaar). In samenwerking met de Belgische militaire overheden werd overeengekomen om aanzienlijk de taak te verlichten van onze diplomatieke posten bij overvluchten/landingen van Belgische militaire vliegtuigen in de NAVO- en de EU-landen. In 2014 wordt die oefening voortgezet voor andere landen. De meeste dossiers hebben betrekking op luchtoperaties, een sector waar snel beslissen vaak geboden is. Bepaalde procedures gelden ook voor het maritiem transport, voor Belgische of buitenlandse militaire schepen.

Zoals de vorige jaren antwoordde de dienst ook in 2013 op tal van vragen van Belgische burgers, vaak gesteld vanuit het buitenland, inzake de uitwisseling van rijbewijzen of het terugsturen van kentekenbewijzen.

De directie onderhoudt nauwe contacten met de FOD Mobiliteit en Vervoer. Ze volgde de onderhandelingen op, of nam eraan deel alsook aan het sluiten van luchtvaartakkoorden (Algerije, Turkije, Angola, Kaapverdië, Colombia, China ...) en aan de ondertekenings- of goedkeuringsprocedure van dergelijke akkoorden, ook wanneer die akkoorden een Europees luik omvatten.

De directie kijkt ook nauwgezet toe op alles wat gevolgen kan hebben voor de Belgische transportbelangen. In 2013 volgde ze in dat verband de commerciële evolutie bij belangrijke actoren, zoals luchtvaartmaatschappijen en luchthavens. Voorts kregen ook beslissingen van andere landen die het reizigers- of goederentransport beperken of versoepelen onafgebroken aandacht (veiligheidsmaatregelen bij het transport, programma's reizigersgegevens, vereiste visa voor bemanningsleden, heffingen ...).

2. België in de Europese Unie

De directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE) kende alweer een goedgevuld jaar. In totaal werden niet minder dan 246 coördinatie- of overlegvergaderingen belegd om het Belgische standpunt in Europese dossiers vast te leggen. De eerste zes maanden van het jaar stond Ierland aan het roer van de EU; in de tweede jaarhelft was Litouwen aan de beurt.

Hieronder worden een aantal van de meest in het oog springende dossiers verder toegelicht. Maar ook rond tal van andere dossiers, zoals databescherming, de tabaksrichtlijn, de crisis in Cyprus, de klimaatsverandering, het energiebeleid van de Europese Unie, de toekomst van de industrie in Europa, migratie, de crisis in Syrië, de top van het Oostelijk partnerschap ... werd binnen de Europese Unie intens werk verricht!

Verdieping van de Economische en Monetaire Unie (EMU)

De banken- en schuldencrisis en de daaropvolgende economische recessie heeft de weeffouten in de Economische en Monetaire Unie blootgelegd. Vier bouwstenen moeten de EMU in de toekomst versterken:

- 1) een geïntegreerd financieel kader, ofwel bankenunie
- 2) een geïntegreerd economisch beleidskader
- 3) een geïntegreerd budgettair kader
- 4) een versterkte democratische legitimiteit en verantwoordingsplicht

In de loop van 2013 werd de meest tastbare vooruitgang geboekt op weg naar een volwaardige Europese bankenunie, met de goedkeuring van een eengemaakt Europees banktoezicht en een geharmoniseerde aanpak inzake de afwikkeling van falende banken en garantiestelsels voor spaartegoeden. In december 2013 bereikten de ministers van Financiën een globaal akkoord over de regels inzake een eengemaakt mechanisme voor bankafwikkeling en een geleidelijk tot stand te brengen Europees afwikkelingsfonds. Dat zal in een apart intergouvernementeel verdrag worden geformaliseerd. De ambitie is dat dit pakket nog vóór de komende Europese verkiezingen van mei 2014 wordt gefinaliseerd.

Het afgelopen jaar werd verder nagedacht over de manier waarop de lidstaten voorgenomen hervormingen vooraf met elkaar zouden coördineren en zelfs hoe zij hun engagement tot hervormingen op nagenoeg contractuele wijze zouden vastleggen. Een dergelijke versterkte beleidscoördinatie grijpt diep in op de soevereine beleidsmarge. Bovendien roept dat nog fundamentele vragen op, niet het minst over de financiering van de solidariteitsmechanismen. Nadere besluitvorming werd over de Europese verkiezingen heen getild. Inzake de sociale dimensie van de EMU daarentegen is het verworven dat voortaan de jaarlijkse groeianalyse in het kader van het Europees Semester verrijkt wordt met enkele sociale sleutelindicatoren. Nog in het sociale domein werd op Raadsniveau een akkoord bereikt over de herziening van de zogenaamde "detacheringsrichtlijn", die de controle op fraude en misbruiken aanscherpt.

Het Meerjarig Financieel Kader 2014-2020

Eind 2013 aanvaardde het Europees Parlement het in februari binnen de Raad bereikte akkoord over het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2013-2014. De Europarlementsleden hadden wel hardnekkig en met gedeeltelijk succes enkele kwalitatieve verbeteringen bedongen: meer flexibiliteit, een tussentijdse herziening en enig perspectief op meer begrotingsautonomie voor de EU. Bovendien vroeg het EP meer inschikkelijkheid tijdens de Raad om de gebleken tekorten in de begrotingen 2011 en 2012 aan te zuiveren en de begroting 2014 meer ambitieniveau te geven. Het wetgevend werk rond de toekenningscriteria en werkingsmodaliteiten van de in het MFK opgenomen programma's, fondsen en financiële instrumenten kon in de loop van het voorbije jaar grotendeels afgerond worden.

De hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)

Vanaf 1962 kreeg het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) geleidelijk aan gestalte. Het werd meermaals hervormd om de nieuwe uitdagingen aan te kunnen. De meest recente hervorming, aangenomen in december 2013 na twee jaar onderhandelen, beoogt een 'groener' en efficiënter GLB, waar de beschikbare financiële middelen billijker worden aangewend maar dat tegelijk de Europese landbouw beter op de markt afstemt.

Rechtstreekse betalingen aan de landbouwers

De besprekingen over de aanpassingen van de rechtstreekse steunmaatregelen voor de landbouwers waren lang en moeilijk, want dat soort steun is belangrijk om hun een minimuminkomen te garanderen.

Door de hervorming nemen de enorme verschillen inzake rechtstreekse betalingen tussen de lidstaten geleidelijk af. Voorts wordt het geld eerlijker verdeeld onder de landbouwers van eenzelfde lidstaat door een geleidelijke en groeiende convergentie van de betaalde bedragen per hectare. Voortaan krijgt elk bedrijf een som als tegenprestatie voor de naleving van bepaalde milieu- en klimaatvriendelijke landbouwpraktijken. Die 'vergroening' van het GLB is verplicht voor de landbouwers en de lidstaten zullen er 30% van hun nationaal totaalbedrag aan moeten besteden. Een andere nieuwigheid na de hervorming is de verplichte betaling aan jonge starters in de landbouw om de generatieoverdracht te stimuleren. Wat ten slotte de productsteun betreft, dus die gekoppeld aan een specifiek

product, die kunnen de lidstaten binnen bepaalde grenzen blijven geven wanneer dat soort steun uitermate belangrijk is om economische, maatschappelijke of milieuredenen.

Marktregulerende mechanismen

De melkquotaregeling loopt af in april 2015 en die van de suikerquota in september 2017. De bestaande systemen voor openbare interventie en particuliere opslag ondergingen meerdere technische aanpassingen om ze efficiënter te maken.

Om marktverstoringen door sterke prijsschommelingen op de binnen- en buitenlandse markten te voorkomen, is de Commissie gemachtigd in alle sectoren uitzonderlijke maatregelen te nemen. Ze kan dat ook doen om de markten te ondersteunen die verstoord zijn door beperkingen in het handelsverkeer, teneinde de verspreiding van dierziekten tegen te gaan, of door een daling van het consumentenvertrouwen wegens het gevaar voor de volks-, dier- of plantgezondheid.

De onderhandelingspositie van de landbouwers in de voedselketen wordt versterkt doordat de lidstaten voortaan in alle sectoren producentenorganisaties en hun associaties alsook interprofessionele organisaties toelaten. Daarbij, zoals dat al het geval is in de melksector, krijgen de landbouwers de kans, ten gevolge van de melkcrisis in 2009, collectieve leveringscontracten te onderhandelen voor rundvlees en granen.

Plattelandontwikkeling

In het kader van het beleid voor plattelandontwikkeling zullen de lidstaten of de regio's hun eigen meerjarenplannen blijven afstemmen op de brede waaier aan maatregelen die er bestaan op Europees niveau. Het maximumpercentage voor medefinanciering van de Unie bedraagt voor de meeste regio's en betalingen 53%. Dat ligt hoger voor minder ontwikkelde regio's en in overgangsgebieden en voor specifieke steunmaatregelen, zoals voor startende landbouwers.

De nieuwe regelgeving inzake plattelandontwikkeling is soepeler dan die uit de vorige programmeringsperiode. De lidstaten zullen evenwel voor steunmaatregelen moeten kiezen die beantwoorden aan de zes hoofdprioriteiten van de Europese Unie qua plattelandontwikkeling en tegelijk minstens 30% van de middelen van de Europese Unie besteden aan milieu- en klimaatvriendelijke maatregelen.

De hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB)

Het gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB), dat in 1983 werd ingevoerd, wordt gemiddeld om de tien jaar herzien. De bedoeling is altijd opnieuw een duurzaam beheer van de visbestanden. Na twee jaar discussiëren zijn het Europees Parlement en de Raad in december 2013 het eens geworden over een nieuw basisreglement voor het GVB en een nieuw reglement inzake de gezamenlijke organisatie van de markten in de sectoren van de visserij- en de aquacultuurproducten. Begin 2014 wordt een akkoord verwacht over het derde deel van de hervorming betreffende het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij.

De belangrijkste nieuwigheden in het basisreglement betreffen de vaststelling van de visserijrechten, de geleidelijke invoering van het teruggooiverbod en de regionalisering van bepaalde besluitvorming.

De vangsthoeveelheden in de visserij moeten voortaan worden vastgelegd, zodat de populatie van de beviste soorten zich geleidelijk herstelt en boven de biomassaniveaus blijft die nodig zijn om de maximale duurzame opbrengst (MDO) te behalen. Die vangstniveaus moeten zo mogelijk bereikt worden tegen 2015 en uiterlijk in 2020 voor alle soorten. Zo komt de Europese Unie haar belofte na gedaan op de Wereldtop voor Duurzame Ontwikkeling (Johannesburg, 2002), om uiterlijk in 2015 de MDO-norm te halen.

Alle vissoorten waarvoor een vangstbeperking geldt en, in de Middellandse Zee, die met vastgestelde minimumafmetingen voor aanvoer, moeten tussen 2015 en 2019 geleidelijk worden aangeland, volgens een welbepaalde kalender per soort. De soorten waarop niet mag worden gevestigd en die met een hoog overlevingspercentage na teruggooien, zijn vrijgesteld van de verplichte aanlanding. Aangezien vangsten met kleinere dan de vastgestelde afmetingen niet voor rechtstreekse menselijke consumptie geschikt zijn, zal het teruggooiverbod de vissers doen overschakelen op selectiever vistuig.

Door de regionalisering van bepaalde besluitvormingsprocedures zullen de lidstaten van een bepaalde geografische zone, na overleg met de bevoegde adviesraden, aan de Commissie gemeenschappelijke aanbevelingen kunnen voorleggen inzake het meerjarenbeheersplan en, bij ontstentenis daarvan, de specifieke plannen aangaande de verplichting om de vangsten aan land te brengen.

Het nieuwe reglement inzake gemeenschappelijke marktordening voorziet met name in Europese steun voor particuliere opslag bij sterke prijsdalingen en legt nieuwe etiketteringsregels vast inzake de verplichte en vrijwillige voorlichting van de consument.

Internationale handel van de Europese Unie

Inzake internationale handel was 2013 een boeiend jaar.

Het jaar werd ingezet met verschillende bilaterale en multilaterale initiatieven.

De start van de onderhandelingen van een vrijhandelsakkoord tussen de EU en de VS was ongetwijfeld de blikvanger gelet op de omvang van de handel tussen de twee handelsblokken. De huidige trans-Atlantische handel vertegenwoordigt dagelijks 2 miljard euro in handel in goederen en diensten. Ook de onderhandelingen van een handelsakkoord met Japan gingen officieel van start. De EU startte in 2013 voor het eerst onderhandelingen van een investeringsakkoord, namelijk met China. Voordien werden investeringsbepalingen opgenomen in de bredere vrijhandelsakkoorden.

Het multilaterale handelssysteem blijft echter de prioriteit van België en de EU. De EU neemt deel aan de bilaterale en plurilaterale initiatieven met het doel deze resultaten later in te brengen in het multilaterale kader.

Tot grote tevredenheid van België en de EU toonde het multilaterale handelssysteem tijdens de 9e Ministeriële Conferentie van de Wereldhandelsorganisatie in Bali opnieuw zijn

slagkracht. Een evenwichtig pakket aan maatregelen inzake de vereenvoudiging van de internationale handel en onder andere transparantie in het landbouwdossier werd door de 160 leden van de organisatie goedgekeurd. Internationale akkoorden zijn anno 2013 nog steeds mogelijk.

Omzettingen en precontentieuze inbreukprocedures

Omzettingresultaten: wisselende score

België is als EU-lidstaat verplicht de richtlijnen binnen de vastgestelde tijdslimiet om te zetten - lees: te integreren - in de nationale rechtsorde. De FOD is de administratie die op nationaal niveau de opvolging en de coördinatie van de omzetting van richtlijnen verzekert. De omzetting zelf is de taak van de verschillende overheden die bevoegd zijn voor het domein waarop de richtlijnen van toepassing zijn.

Algemeen wordt een vooruitgang vastgesteld in de omzetting van richtlijnen door de lidstaten. De Europese Commissie liet in haar laatste scorebord¹, dat op 10 mei 2013 werd afgesloten, een gemiddeld omzettingdeficit van 0,6% optekenen, het beste resultaat sinds de invoering van het Scorebord voor de interne markt.

Jammer genoeg volgde België deze evolutie niet. Met een omzettingstekort van 2,2% (of 30 laattijdige richtlijnen) op 10 mei 2013 scoorde ons land even slecht als in november 2011. Bovendien werd - voor de derde keer op rij - de nultolerantienorm, van toepassing op richtlijnen met een omzettingstermijn van 2 jaar of meer, niet gehaald.

Toch slaagde België in 2013² erin om 54 richtlijnen integraal om te zetten. Dit komt overeen met het meedelen van meer dan 250 Belgische wetgevende of reglementaire akten aan de Europese Commissie dit jaar.

Inbreukprocedures: daling zet zich door maar is nog onvoldoende

Door de invoering van bepaalde maatregelen³ neemt het aantal inbreukprocedures van de Europese Commissie tegen België gestaag af sinds meerdere jaren.

Op 22 oktober 2013 publiceerde de Europese Commissie haar jaarlijkse verslag over de controle op de toepassing van het EU-recht⁴. Op 31 december 2012 waren er 92 inbreukprocedures lopend tegen België, tegenover 117 inbreukprocedures in 2011. Hoewel de dalende trend zich doorzet, blijft hij onvoldoende. Ons land staat immers op de voorlaatste plaats van alle lidstaten.

Acties ondernomen in 2013

Gezien het voorgaande zijn in 2013 een aantal vernieuwingen ingevoerd om onze resultaten zowel voor de omzetting van Europese richtlijnen als met betrekking tot het beheer van de precontentieuze inbreukprocedures te verbeteren.

¹ http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/index_fr.htm

² Cijfers op 20 december 2013.

³ Zie hieromtrent het activiteitenverslag van 2012.

⁴ http://ec.europa.eu/eu_law/docs/docs_infringements/annual_report_30/com_2013_726_nl.pdf

In dit kader werd vanaf januari 2013 een actieplan uitgewerkt met:

- 1) **De organisatie van gericht bilateraal overleg bij de beleidscel Buitenlandse Zaken** met alle betrokken actoren (op federaal en gefedereerd niveau, beleidscellen, administraties en experten) over de meest prioritaire dossiers, gelijktijdig met het verzenden van brieven van de minister naar zijn collega's voor de meest 'problematische' dossiers;
- 2) **Het op de agenda van de Ministerraad en het Overlegcomité voorzien van specifieke nota's** over dossiers die, wegens hun graad van urgentie en/of belangrijkheid, vooraf bilateraal en doelgericht werden aangepakt;
- 3) **Het opnieuw behandelen van de onderwerpen 'omzetting' en 'precontentieuze procedures' tijdens het College van Voorzitters van de FOD's**: herformulering van de nota's die hun maandelijks worden voorgelegd; enquête gebaseerd op een vragenlijst die persoonlijk naar elke voorzitter werd gestuurd om te weten welke concrete maatregelen hij met betrekking tot de vermelde onderwerpen neemt (voldoende personeel en materiaal, inschrijving in zijn beheersplan, bespreking in het directiecomité, ...);
- 4) **De formulering van duidelijke voorstellen om de werking van het Belgische omzettingsnetwerk te verbeteren**: voorstelling en actieve bespreking binnen het netwerk van Eurocoördinatoren⁵ van een voorstel om de EU-Pilot-dossiers op een andere manier te beheren; versterking van de databank Eurtransbel.

Al deze maatregelen hebben hun vruchten afgeworpen: volgens een voorlopige, officieuze evaluatie zou het Belgische omzettingsdeficit in november 2013 tot 1,6% (of 20 laattijdige richtlijnen) zijn gedaald.

Dit zijn bemoedigende resultaten, maar desondanks blijft waakzaamheid geboden: onze inspanningen zullen moeten worden voortgezet om die eerste tekenen van beterschap te bestendigen.

Hof van Justitie van de Europese Unie en het EFTA-Hof

De lidstaten kunnen hun belangen en hun standpunten op Europees niveau verdedigen tijdens de onderhandelingen in de Raad, evenals tijdens de gerechtelijke procedures voor het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna 'het Hof' genoemd).

Als stichtend land van de voormalige Europese Gemeenschappen was België altijd al erg actief voor de Europese rechtsinstanties en zijn tussenkomsten werden steeds gewaardeerd.

Ons land bleef in 2013 één van de meest actieve voor het Hof (met 60 hangende zaken op 31 december 2013, staat België op de tiende plaats van de 28 lidstaten).

Van deze 60 hangende zaken waren er op 31 december 2013 slechts vier beroepen van de Europese Commissie tegen België wegens een verkeerde toepassing van het Europese recht of wegens moeilijkheden bij de omzetting van Europese richtlijnen. Daarmee wordt de trend van het dalende aantal rechtstreekse beroepen de laatste jaren bevestigd.

⁵ Het netwerk van Eurocoördinatoren bestaat uit contactpunten die binnen alle entiteiten van de federale en gefedereerde uitvoerende macht, de Raad van State, het Belgisch Staatsblad, het federaal parlement en de parlementen van de gefedereerde entiteiten de opvolging van de omzetting en van de inbreukprocedures verzekeren.

Binnen deze categorie van rechtstreekse beroepen werd 2013 gekenmerkt door het feit dat België voor het eerst werd veroordeeld tot betaling van een financiële som wegens de niet-uitvoering van een voorgaand arrest (artikel 260, lid 2 VWEU). Aldus legde het Hof in haar arrest van 17 oktober 2013⁶ een forfaitaire som van 10 miljoen euro op als boete voor de niet-uitvoering van een arrest uit 2004 betreffende de verwerking van stedelijk afvalwater⁷. Wel moet worden opgemerkt dat het Hof het bedrag dat de Commissie aanvankelijk had geëist, heeft gehalveerd.

België komt, zoals tijdens de voorbije jaren, hoofdzakelijk tussen prejudiciële procedures. Prejudiciële procedures zijn procedures waarbij een rechter van een lidstaat het Hof een vraag stelt over de uitlegging of geldigheid van een bepaling van het rechts van de Europese Unie, opdat hij het voor hem aanhangige nationaalrechtelijke geschil kan beslechten. Van de veertig hangende prejudiciële zaken waarin België tussenkomt, gaat ruim de helft van de nationale rechtsinstanties uit. Met drieëntwintig prejudiciële verwijzingen afkomstig van Belgische rechtsinstanties staat België op de vierde plaats, na Duitsland, maar voor Frankrijk, Spanje of het Verenigd Koninkrijk.

Om zijn standpunt inzake de basisbeginselen van het recht van de Europese Unie te doen gelden, blijft België daarnaast almaar vaker tussenkomen in rechtstreekse beroepen om andere lidstaten of Europese instellingen te steunen (twaalf tussenkomsten die op 31 december 2013 hangende waren, tegenover negen op 31 december 2012). Zo kwam België vorig jaar twee keer tussen in zaken betreffende de financiële sancties die het Hof aan lidstaten kan opleggen vanaf de eerste veroordeling van de betrokken lidstaat wegens de niet-mededeling van maatregelen ter omzetting van een volgens een wetgevingsprocedure aangenomen richtlijn (artikel 260, lid 3 VWEU), in deze gevallen ten gunste Estland en Slovakije.

Tevens België steunt de Raad bij de oprichting van een Europees eenheidsoctrooi of bij het ontwerp van heffingen op financiële transacties.

Naast deze voornaamste soorten contentieuze zaken is België ook betrokken bij meer uitzonderlijke procedures, zoals bij twee adviesprocedures over de overeenstemming van internationale overeenkomsten met het recht van de Europese Unie. Ons land heeft eveneens twee beroepen tot nietigverklaring van twee besluiten van de Europese Commissie die België viseren, ingesteld (één inzake staatssteunen een andere inzake landbouwfinanciering).

Alle tussenkomsten van België voor het Hof staan in het jaarlijkse activiteitenverslag van de dienst J2.2, uitgegeven door het departement.

Tot slot, de hervorming van het Hof, van start gegaan in 2012, in 2013 verdergezet met de afronding van een nieuw procedurereglement voor het Gerecht voor Ambtenarenzaken en de verdere besprekingen in de Raad over de eventuele verhoging van het aantal rechters bij het Gerecht om de rechtsachterstand weg te werken.

⁶ Arrest Europese Commissie/Koninkrijk België, C-533/11, EU:C:2013:659.

⁷ Arrest Europese Commissie/Koninkrijk België, C-27/03, EU:C:2004:418.

3. België in multilateraal verband

Immuniteit van rechtsmacht van staten en hun eigendommen in een andere staat

In de loop van 2013 voerde onze directie-generaal Juridische Zaken besprekingen met de departementen Justitie en Defensie om binnenkort de parlementaire goedkeuringsprocedure te starten van het Verdrag van de Verenigde Naties over de immuniteit van rechtsmacht van staten en hun eigendommen, aangenomen op 17 januari 2015 in New York.

Dit belangrijke verdrag is al ondertekend, maar nog niet goedgekeurd, door België. Het legt het principe vast dat een staat, voor zichzelf en voor zijn eigendommen, immuniteit van rechtsmacht geniet voor de rechtbanken van een andere staat, onder voorbehoud van bepaalde voorwaarden en uitzonderingen.

Het bepaalt de voorwaarden waarin een staat zich mag beroepen op zijn immuniteit van rechtsmacht ten aanzien van dwangmaatregelen voorafgaand aan of volgend op een vonnis.

Het beschrijft ook de specifieke categorieën van goederen die ontsnappen aan de gedwongen tenuitvoerlegging, zoals beslag, derdenbeslag of executoriaal beslag.

Als dit verdrag wordt goedgekeurd, zouden onze rechtbanken in hun jurisprudentie respect voor de onschendbaarheid van de bankrekeningen van de ambassades in België kunnen opnemen. Immers, sinds enige tijd zijn de rechters geneigd inbeslagnemingen toe te staan als de beslagnemer blijkbaar geen andere middelen ziet om zijn rechten af te dwingen. Dat kan diplomatieke spanningen teweegbrengen die onze relaties met bepaalde landen schaden, zoals recent met Rwanda, Ethiopië en Ivoorkust.

Strijd tegen piraterij voor de kust van Somalië

De juridische aspecten zijn een belangrijk onderdeel van de strijd tegen de piraterij voor de kust van Somalië. België neemt actief deel aan de werkgroep van de Contactgroep piraterij voor de kust van Somalië.

Ons land kon er in 2013 aankondigen dat het het licht op groen zette voor Belgische schepen om voortaan in risicogebieden gewapende privébewakers aan boord te nemen. Die gedetailleerde wetgeving zorgt voor evenwicht tussen de noodzaak om zich te beschermen en allerlei voorzorgsmaatregelen om tegelijk mogelijk geweld en uitschuivers te voorkomen. Zo komt het tegemoet aan de internationale bezorgdheid over de groeiende inzet van privébewakers. Andere landen die aan een dergelijke wetgeving denken, zijn enthousiast over het Belgische initiatief.

België kreeg felicitaties voor de arrestatie op zijn grondgebied van een belangrijke piratenleider, het brein achter meerdere gijzelingen, waaronder die van het Belgische schip Pompei in 2009. Het is trouwens voor het eerst dat een 'brein' kon worden aangehouden, een duidelijk bewijs dat de strijd tegen piraterij erop vooruitgaat.

Collectieve klachten voor de Raad van Europa: DEI en FIDH

België is partij bij het Europees Sociaal Handvest en het aanvullende protocol inzake collectieve klachten. Dat protocol geeft organisaties die aangesloten zijn bij het Comité inzake Sociale Rechten het recht om tegen een van de staten die partij is bij het protocol collectieve klachten in te dienen om een veronderstelde schending van één of meer artikels uit het Europees Sociaal Handvest.

Het Comité over Sociale Rechten geeft aan of de artikels in het geding al dan niet zijn geschonden. Wordt een schending vastgesteld, dan krijgt de in het geding geroepen staat de kans de maatregelen voor te stellen die hij al heeft genomen of zal nemen om zijn verplichtingen na te komen. Op basis daarvan beslist het Comité van Ministers dan voor of tegen de staat in kwestie.

Zo moest België zich in de loop van 2013 verdedigen in twee gevallen van collectieve klachten, met als gevolg dat de bevoegde federale en deelstaatoverheden een zware coördinatie-inspanning moesten leveren. De eerste klacht had betrekking op de volle opvangcentra van Fedasil, zodat het aantal onrechtmatig verblijvende buitenlandse niet-begeleide minderjarigen of asielaanvragers beperkt wordt. De tweede klacht betrof de opvang van zwaar afhankelijke gehandicapten.

In beide gevallen besloot het Comité inzake Sociale Rechten eerst dat bepaalde artikels waren geschonden. Dankzij de actieve samenwerking van alle betrokken instanties kon België echter aantonen creatief te zijn in het vinden van snelle oplossingen om het Handvest volledig te respecteren. Door in beide gevallen een resolutie aan te nemen ten gunste van België sprak de Raad van Ministers zijn waardering uit voor deze verbintenis.

Internationale Strafhof

In 2013 bleef België het Internationale Strafhof verder actief steunen en strijden tegen de straffeloosheid van zware misdaden van internationaal recht.

De directie Internationaal Publiekrecht van de FOD heeft zich, samen met de andere bevoegde diensten van onze FOD, bepaalde posten en de andere betrokken departementen (vooral de FOD Justitie en de FOD Kanselarij van de Eerste Minister), onder meer ingespannen om de spanningen te bedaren die zijn gerezen tussen de Afrikaanse Unie en haar lidstaten enerzijds en het Internationale Strafhof anderzijds.

De directie Internationaal Publiekrecht zette tijdens meerdere vergaderingen de rode draad uit die in diverse fora waar de kwestie ter sprake kwam, moest worden verdedigd en de argumenten ter ondersteuning van dat standpunt.

Ze volgde ook van nabij de begrotingsbesprekingen 2014 aangaande het Internationaal Strafhof en tijdens diverse vergaderingen met de andere bevoegde diensten en departementen werd een Belgisch standpunt uitgewerkt dat een antwoord gaf op de huidige crisissituatie die België doormaakt. Tegelijk kreeg het Hof de garantie op de nodige middelen om efficiënt te kunnen werken.

De resultaten die onder meer inzake beide kwesties zijn opgetekend tijdens de 12e zitting van de Vergadering van de Verdragsluitende Partijen, waar België op aanwezig was met

vertegenwoordigers van de FOD (PV Den Haag en directie Internationaal Publiekrecht) en de FOD Justitie, waren bevredigend.

Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid van de EU (GVDB)

2013 stond in het teken van de Europese Raad van december, waar voor het eerst in vijf jaar (zonder Raadsbesluiten) ook Veiligheid en Defensie een onderdeel van uitmaakten. Zowel de twee roterende voorzitterschappen van 2013 (Ierland en Litouwen) als de EU-instellingen in Brussel (hoge vertegenwoordiger, Commissie en Europese Dienst voor Extern Optreden, EDEO) spanden zich in om samen met de hoofdsteden naar een momentum toe te werken. De belangrijkste werkstukken waren het (zeer degelijk) rapport van hoge vertegenwoordiger Catherine Ashton en een goedgedocumenteerde mededeling van de Commissie. Het aantal (non-)papers van lidstaten, in diverse geografische samenstellingen, viel niet bij te houden.

Heeft de berg een muis gebaard? De GVDB-voluntaristen, waaronder België, hadden wellicht op meer gehoopt. Maar, gezien de spreidstand tussen de 28 hoofdsteden en de budgettaire situatie, valt het eindresultaat te verdedigen. Het wordt belangrijk om tegen 2015, wanneer de Europese Raad opnieuw over veiligheid en defensie zal debatteren, het getoonde ambitieniveau te handhaven.

Op het terrein werden GVDB-missies en -operaties gesloten (EULEX Irak, EUAVSEC Zuid-Soedan) en geopend (EUBAM Libië, EUTM Mali). Beslissingen werden genomen ter voorbereiding van de sluiting, in 2014, van twee voor België belangrijke missies: EUSEC RDC en EUPOL RDC.

Ook het raderwerk van het GVDB werd tegen het licht gehouden: herziening van de crisisbeheersingsprocedures, streven naar een alomvattende aanpak van de veiligheidsproblematiek, verwerven van veiligheidsexpertise door de EU-delegaties, samenwerking met andere internationale organisaties.

Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE)

Een OVSE-delegatie belast met de strijd tegen discriminatie op religieuze gronden bracht een bezoek aan België. De delegatie had contacten met het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding, ngo's, leiders en vertegenwoordigers van religieuze gemeenschappen en vertegenwoordigers van federale en regionale overheden. Het rapport van het werkbezoek werd voorgesteld op de Permanente Raad en op de OVSE-website.

België nam deel aan drie verkiezingswaarnemingsmissies onder het gezag van de OVSE: de presidentsverkiezingen in Armenië (februari), de lokale verkiezingen in de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië (maart) en de parlementsverkiezingen in Albanië (juni).

Mevrouw Astrid Thors uit Finland werd aangesteld als de nieuwe hoge commissaris voor Nationale Minderheden, voor een periode van drie jaar. Zij volgt de Noor Knut Vollebaek op.

2013 eindigde met een ministeriële bijeenkomst in Kiev, toen de Oekraïense hoofdstad het toneel was van protest tegen de beslissing van de Oekraïense regering om de ondertekening van het Associatieakkoord en het Vrijhandelsakkoord met de EU uit te

stellen. De balans van de ministeriële vergadering van de OVSE is positief. Er werden beslissingen genomen in de drie dimensies, verklaringen goedgekeurd over de 'bevroren conflicten' in Transnistrië en Nagorno-Karabach, een beslissing aanvaard met betrekking tot de strijd tegen de mensenhandel en overeenstemming bereikt over een eerste reeks van vertrouwenwekkende maatregelen in het domein van cyberveiligheid. De ministers willen de 40e verjaardag van de Slotakte van Helsinki (1975-2015) aangrijpen om een nieuwe impuls te geven aan de organisatie. Betreurenswaardig was daarentegen de onmogelijkheid om tot een consensus te komen over de rol van de OVSE in Afghanistan, de modernisering van het Vienna Document, de partnerschapsstatus voor Libië en de bescherming van journalisten.

Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO)

In 2013 legde de NAVO de klemtoon op de uitvoering van de beslissingen die op de top van Chicago in 2012 werden genomen.

Het jaar 2013 stond daarnaast in het teken van de voorbereiding van de volgende Top van Staatshoofden en Regeringsleiders, die in september 2014 in Wales plaatsvindt en die de "NAVO van de toekomst" gestalte moet geven.

Zo stond de opvolging van het NAVO-engagement tegenover Afghanistan, in de eerste plaats de opvolging van de ISAF-missie die einde 2014 ten einde loopt, centraal in de besprekingen. Van de Afghaanse president Karzai werd een duidelijk en krachtig politiek signaal verwacht, namelijk dat hij vraagt dat de Alliantie ook na 1 januari 2015 aanwezig blijft in een aangepaste rol, om de Afghaanse veiligheidstroepen verder op te leiden en te ondersteunen. Het zijn de Afghanen die vanaf 1 januari 2015 als enigen de veiligheid op hun grondgebied zullen waarborgen.

Het behoud en de versterking van de Trans-Atlantische band, alsook het verwerven van capaciteiten in de context van krimpende defensiebudgetten vormden bijzondere aandachtspunten. Zo ook de versterking van de partnerschappen. Het komt erop aan de interoperabiliteit die onder meer is ontstaan door een gezamenlijk optreden in Afghanistan te behouden.

Wat de kandidaat-lidstaten van de Alliantie betreft, werd besloten deze landen (Bosnië en Herzegovina, Georgië, Macedonië en Montenegro) in het kader van het "open door" beleid op basis van hun individuele merites te beoordelen.

Strijd tegen terrorisme en cyberveiligheid

In 2012 kende het fenomeen van 'Belgen' die zich aansluiten bij de gewapende Syrische oppositie uitbreiding. Dat fenomeen is een risico voor de veiligheid in ons land, aangezien een aanzienlijk deel van die personen zich aansluiten bij jihadistische groeperingen. Onze FOD voerde, in zover dit binnen zijn bevoegdheid ligt, zijn samenwerking met de Belgische veiligheidsdiensten op. België nam ook actief deel aan de debatten op de Europese en internationale fora en spande zich in om de internationale samenwerking in dat verband te versterken.

Wat cyberveiligheid betreft, was België aanwezig op de conferentie over cyberspace in Seoel. Zoals zijn Europese partners pleit ons land voor een open internet, zoals nu, waar de fundamentele rechten worden gerespecteerd.

België en de Verenigde Naties (VN)

Voor haar eerste werkbezoek aan de Verenigde Naties woonde koningin Mathilde, als erevoorzitster van UNICEF België, samen met minister Reynders, in september de UNICEF-workshop over kinderen en bedrijven en de *UN Global Compact Leaders Summit* in New York bij. Ze nam actief deel aan een Belgisch nevenevent over kinderrechten en zaken doen. De koningin ontmoette de secretaris-generaal van de Verenigde Naties Ban Ki Moon, de leiders van UNICEF, UN-WOMEN en het UN Global Compact en Belgische en buitenlandse bedrijfsleiders. In haar toespraak voor 1.200 bedrijfsleiders van de *UN Global Compact Leaders Summit* in het *Museum of Modern Art* (MoMa) vroeg ze aandacht voor de rechten van het kind en het ondersteunen van vrouwen. Dit bezoek ging vooraf aan de ministeriële week van de Algemene Vergadering van de VN, waaraan premier Di Rupo, minister Reynders en minister Labille deelnamen. Naast de multilaterale vergaderingen, hadden talrijke bilaterale contacten plaats, onder meer met de nieuwe Iraanse minister van Buitenlandse Zaken.

Eind 2012 lanceerde minister Reynders een humanitair initiatief, enerzijds om de hele Syrische bevolking makkelijker toegang te verlenen tot de gezondheidszorg en anderzijds om eraan te herinneren dat elke staat die partij is bij de Verdragen van Genève beloofde om het internationale humanitaire recht te eerbiedigen en te doen eerbiedigen. Op het Syrische Humanitaire Forum van 19 februari 2013 werd een gezamenlijke verklaring aangenomen door de Hoge Verdragsluitende Partijen bij de Verdragen van Genève. 49 landen schaarden zich achter de verklaring. Andere kwamen er nadien bij. Daarna medeondertekenden door toedoen van België 28 landen een gezamenlijke brief die in september 2013 werd verspreid. Het werd een nieuwe oproep aan alle partijen betrokken in het conflict om hun verplichting na te komen burgers, medisch personeel, infrastructuur en voertuigen voor ziekenvervoer te beschermen, om op het hele Syrische grondgebied de onmiddellijke en ongehinderde toegang van humanitaire hulp toe te laten en te versoepelen en om onverwijd de veiligheid te garanderen van het humanitair personeel tijdens de uitoefening van zijn taken. Deze gezamenlijke brief werd in september 2013 gepubliceerd in de kranten *El País*, *Al Hayat* en *Aksalser* en in de online-editie van *Le Monde*. De boodschappen uit de brief werden daarna door de Veiligheidsraad overgenomen in de voorzittersverklaring van 2 oktober 2013 over de humanitaire situatie in Syrië.

In de groep op hoog niveau betreffende de humanitaire uitdagingen in Syrië, die concrete acties uitwerkt om de situatie op het terrein te verbeteren, en voor het eerst bijeen kwam op 26 november 2013 te Genève zet België zich in op twee domeinen: de demilitarisering van de ziekenhuizen, scholen en andere sociale infrastructuurvoorzieningen en de vaccinatiecampagne tegen polio.

België blijft er ook alles aan doen om de werking van de VN-instellingen te verbeteren. In 2013 droeg ons land als cofacilitator, samen met Guyana, actief bij aan de hervorming van de Economische en Sociale Raad. Het voert actief het debat over de hervorming van de

Veiligheidsraad. Voortaan maakt onze permanent vertegenwoordiger in New York deel uit van een nieuwe groep adviseurs van de voorzitter van de Algemene Vergadering om wat vaart in deze kwestie te brengen. België spant zich ook in voor administratieve en budgettaire aangelegenheden om de begroting van de Verenigde Naties op z'n huidige niveau te handhaven (nominale nulgroei) en om het principe van financiële draagkracht van de lidstaten te doen respecteren. Het pleit in alle domeinen voor meer efficiëntie en gezond beheer en voor het afzweren van verouderde activiteiten.

In 2013 werd België herverkozen in de Raad van de Internationale Maritieme Organisatie en in de Commissie Verdoevende Middelen. Belgisch deskundige Marc Bossuyt, tot in januari 2014 voorzitter van het Grondwettelijk Hof, werd verkozen tot lid van het Comité voor de Uitbanning van Rassendiscriminatie. België blijft campagne voeren voor een niet-permanente zetel in de Veiligheidsraad (stemming in 2018) en in de Raad voor de Mensenrechten (stemming in 2015).

Klimaat

Na het '5e beoordelingsrapport' van het VN-klimaatpanel van september 2013 over de laatste wetenschappelijke bevindingen inzake klimaatwijziging, is er geen twijfel meer over de impact van de menselijke activiteiten op het veranderende klimaat. Om de opwarming te beperken tot een gemiddelde stijging van maximaal 2° C ten opzichte van het pre-industriële tijdperk zijn er enorme inspanningen nodig. Mondiaal moet tegen 2050 het totaal aan uitgestoten broeikasgassen gehalveerd zijn en dat terwijl de uitstoot nu jaar na jaar toeneemt. De wereldgemeenschap wil tegen 2015 een nieuw klimaatakkoord onderhandelen. Dat akkoord moet tegen 2020 in werking treden en zal dan het huidige Kyoto Protocol vervangen. De klimaatconferentie van Warschau (november 2013), waaraan België actief deelnam, bereikte een akkoord in drie grote domeinen: afspraken over de volgende stappen naar het mondiale akkoord van 2015 (aan alle landen wordt gevraagd van start te gaan met de voorbereiding van hun nationale doelstellingen), akkoord over een nieuw mechanisme waarbij de internationale gemeenschap zal samenwerken voor het beperken van klimaatschade en ten slotte engagement van de internationale gemeenschap om de internationale klimaatfinanciering voort te zetten op minstens het huidige niveau.

Duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding

De opvolging van de Rio+20-Conferentie over duurzame ontwikkeling en de uitwerking van de post-2015-agenda voor duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding stonden hoog op de agenda in 2013. De uitdagingen zijn enorm: armoede uitbannen, duurzame en inclusieve groei en ontwikkeling stimuleren en de draagkracht van onze planeet respecteren. Dat vraagt een gezamenlijke aanpak, waarbij alle lidstaten van de VN hun rol en verantwoordelijkheid hebben en aanrekenbaar zijn. België streeft naar een post-2015-kader dat opgebouwd is rond één set van doelstellingen, die wereldwijd relevant en ambitieus zijn, waarin de economische, sociale en milieudimensie van duurzame ontwikkeling gebalanceerd samengebracht wordt en waarin ook aandacht is voor vrede en veiligheid, goed bestuur, de rechtstaat, de strijd tegen ongelijkheid en de verantwoordelijkheid van elk land om deze doelstellingen te bereiken. De formele onderhandelingen over het post-2015-kader beginnen in september 2014. Het in 2013 opgerichte *High Level Political Forum* voor

Duurzame Ontwikkeling (HLPF) en de hervormde ECOSOC spelen een cruciale rol bij de implementatie van de post-2015-agenda. België was – met de deelname van premier Elio Di Rupo – op het hoogste politieke niveau vertegenwoordigd tijdens de eerste bijeenkomst van het HLPF (september 2013).

Mensenrechten

België hecht groot belang aan het nakomen van zijn verplichtingen bij de mensenrechtenverdragen van de Verenigde Naties (VN). Prioritair was het doorsturen naar de VN van het rapport over de naleving van het Verdrag Gedwongen Verdwijningen. Daarnaast waren er in Genève de constructieve dialogen van België met het Comité tegen Foltering en het Comité Economische, Sociale en Culturele Rechten. Voorts bezorgde België zijn tussentijds rapport over de naleving van de aanvaarde aanbevelingen in het kader van het Universeel Periodiek Onderzoek (UPR) van de Mensenrechtenraad aan de VN. Zowel de federale instanties als de gemeenschappen en de gewesten werkten mee en maakten deel uit van de Belgische delegaties voor de constructieve dialogen. Bovendien werd het maatschappelijk middenveld geconsulteerd.

Als waarnemer van de Mensenrechtenraad bleef ons land pleiten voor de universaliteit van de mensenrechten en de onafhankelijkheid van de hoge commissaris voor de Rechten van de Mens, haar bureau, én van de speciale procedures. België lag er aan de basis van twee resoluties: over regionale arrangementen voor de bevordering en bescherming van mensenrechten en over de rechten van kinderen van ter dood veroordeelde of geëxecuteerde ouders. België was ook op ministerieel niveau vertegenwoordigd op het Vijfde Wereldcongres tegen de Doodstraf in Madrid.

In de UPR-werkgroep (*Universal Periodic Review*) van de Mensenrechtenraad formuleerde ons land aanbevelingen over mensenrechtenkwesties aan Azerbeidzjan, Burkina Faso, Burundi, de Centraal-Afrikaanse Republiek, China, Colombia, Congo-Brazzaville, Cuba, Djibouti, Frankrijk, Israël, Jordanië, Kameroen, Maleisië, Mali, Malta, Mexico, Montenegro, Nigeria, Oezbekistan, Roemenië, Rusland, Saoedi-Arabië, Senegal, Servië, Turkmenistan en de Verenigde Arabische Emiraten, hetzij 27 landen op de 43 die in 2012 werden geëvalueerd.

Ons land blijft een actief lid van het NGO-comité en de Commissie voor de Status van de Vrouw. In de marge van de 58e sessie van de Commissie voor de Status van de Vrouw organiseerde België samen met Turkije een nevenevent over schadelijke traditionele praktijken. In de marge van de driejaarlijkse top van de VN *Global Compact* in New York organiseerde België samen met UNICEF een nevenevent over *children's rights and business principles*, waaraan koningin Mathilde deelnam.

Er werden voorbereidingen getroffen voor het Belgische voorzitterschap van de Raad van Europa, dat in november 2014 start.

Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)

In 2013 legde de organisatie de nadruk op haar BEPS-initiatief (*Base Erosion and Profit Shifting*), dat de praktijken in kaart wil brengen waarmee bedrijven hun winsten doorsluizen

naar landen waar de filialen geen of amper belastingen betalen en die - meestal opkomende - landen aldus aanzienlijke financiële middelen ontzeggen en tegelijk de financiële middelen beknotten in de landen waar de winsten daadwerkelijk zijn gemaakt. Voorts wil het initiatief instrumenten uitwerken om de effecten van dergelijke hybride constructies en arbitrageverrichtingen te schrappen of ongedaan te maken, efficiëntere maatregelen nemen tegen belastingontwijking, regels opstellen die financiële transacties binnen een onderneming sturen, zoals die betreffende de aftrekbaarheid van betalingen en de toepassing van bronheffingen en tot slot oplossingen uitwerken die schadelijke regelingen efficiënter aanpakken, waarbij factoren als transparantie en essentie vooropstaan.

Financiële Actiegroep (FATF)

België bereidt zijn 4^e evaluatie door de FAFT (Financiële Actiegroep) voor over de technische efficiëntie en effectiviteit in het licht van de 40 aanbevelingen van de groep voor de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering en proliferatie van terrorisme. Deze interdepartementale transversale evaluatie die ook de privésector erbij betreft (notarissen, advocaten, financiële beroepen) wordt gecoördineerd door de CFI (Cel voor Financiële Informatieverwerking). Onze FOD heeft multilaterale coördinatievergaderingen georganiseerd om de CFI hierin bij te staan.

Nucleaire ontwapening en non-proliferatie

België wenst een wereld zonder nucleaire wapens, maar kernwapens kunnen alleen opgegeven worden in een klimaat van vertrouwen. Daarom gaan nucleaire ontwapening en non-proliferatie hand in hand. Bovenaan onze zorgenlijst staat Iran. De ontwikkeling van het Iraanse nucleaire programma zou zich kunnen vertalen in een nieuwe kernwapenwedloop die een volledige destabilisering van het internationale veiligheidssysteem zou teweegbrengen.

Het is dus cruciaal dat België zich inschakelt in de internationale inspanning om enerzijds met Teheran te onderhandelen, en anderzijds de druk op te voeren door sancties. België steunde deze strategie en gaf daarbij bepaalde handelsbelangen op. De tactiek miste zijn effect niet. Na het aantreden van een nieuwe regering in Teheran vonden Iran, de internationale gemeenschap, vertegenwoordigd door Europees hoge vertegenwoordiger Catherine Ashton en de vijf permanente leden van de VN-Veiligheidsraad plus Duitsland een tussentijds akkoord. Iran zal gedurende een periode van zes maanden de meest verontrustende elementen van zijn nucleaire programma bevroren en terugschroeven. In ruil worden enkele Europese en Amerikaanse sancties opgeschort. Dat moet de nodige adempauze geven, zodat men de bouwstenen van een finaal akkoord kan leggen. Daarbij moet Iran de nodige garanties geven dat zijn nucleaire programma zuiver civiele doeleinden dient.

In Brussel werd in samenwerking met het Internationaal Atoomenergieagentschap een workshop georganiseerd over nucleaire beveiliging voor Afrikaanse landen.

Chemische wapens

2013 werd ontsierd door het gebruik van chemische wapens in Syrië, het eerste geverifieerde gebruik van een massavernietigingswapen in de 21e eeuw. De internationale verontwaardiging hierover leidde tot een ambitieus actieplan voor de volledige ontmanteling van het Syrische chemische wapenarsenaal. België werkte actief mee aan de beslissingen over de vernietiging van dit arsenaal, als lid van de uitvoerende raad van de Organisatie op het Verbod van Chemische Wapens.

Internationaal Wapenhandelsverdrag en strijd tegen de verspreiding van kleine en lichte wapens

Na jarenlang onderhandelen werd het nieuwe Internationaal Wapenhandelsverdrag ter ondertekening geopend en door België ondertekend op 3 juni 2013 samen met 66 landen. De ratificatie van het verdrag door ons land is gepland voor 2014. Het wapenhandelsverdrag heeft als doel de internationale handel in conventionele wapens te reguleren en de illegale handel erin te voorkomen. Het verdrag bevat ook een reeks criteria waartegen beslissingen om wapentransacties al dan niet te vergunnen, moeten afgewogen worden. Staten mogen geen wapens leveren als er een groot risico bestaat voor ernstige schendingen van de mensenrechten en het internationaal humanitair recht.

Op de diplomatieke conferentie van maart 2013 legde ons land specifieke accenten over de rol van dit verdrag in de strijd tegen gendergerelateerd geweld en geweld tegen kinderen. Vertegenwoordigers van de gewesten werden nauw betrokken bij zowel de intern-Belgische als de Europese besluitvorming en maakten deel uit van de Belgische delegaties die deelnamen aan de onderhandelingen van het verdrag zelf.

Het slotdocument van de Herzieningsconferentie van het VN-Actieprogramma tegen illegale handel in kleine en lichte wapens van 2012 bevatte op aangeven van onder andere België referenties naar het uitwisselen van traceringsresultaten tussen staten en het mandateren van vredesmissies om illegale wapens in conflictgebieden te traceren. In 2013 werd deze aanpak verder uitgewerkt.

Verdrag op het Verbod van Antipersoonsmijnen, zogeheten Verdrag van Ottawa

België speelde altijd een grote rol in het Verdrag van Ottawa op het verbod van antipersoonsmijnen. België is aangesteld als vicevoorzitter van de 4^e Herzieningsconferentie van het Verdrag van Ottawa in juli 2014 in Maputo en als voorzitter van de 14e Vergadering van de Verdragsluitende staten, de eerste conferentie die het actieplan dat in Maputo wordt aangenomen, zal uitvoeren.

Prinses Astrid is aangesteld als speciaal gezant die het Verdrag op het Verbod van Antipersoonsmijnen vertegenwoordigt. Al ruim 10 jaar maakt zij deel uit van een beweging die tegen mijnen opkomt. Ze zal via diplomatieke weg het verdrag promoten in landen die nog niet toetraden.

Multilaterale coördinatie

In 2013 werden 73 multilaterale coördinatievergaderingen (Coormulti) en 7 elektronische Coormulti-consultaties georganiseerd om het Belgische standpunt te bepalen in de internationale organisaties waarvan de werkzaamheden betrekking hebben op gemengde

bevoegdheden. Een brede waaier van internationale organisaties zijn in het Coormulti-process betrokken. Komen het meest voor op de agenda: Mensenrechten, Duurzame Ontwikkeling en de UNESCO.

4. De Belgische Ontwikkelingssamenwerking

De begroting Ontwikkelingssamenwerking in 2013

In 2013 werd de initiële begroting Ontwikkelingssamenwerking vastgesteld op 1.377 miljoen euro (vereffeningskredieten), maar door besparingen en maatregelen in het kader van de begrotingsdiscipline werd dit bedrag aanvankelijk teruggebracht tot 1.175 miljoen euro.

Het leeuwenaandeel ging naar de multilaterale samenwerking, de landenprogramma's, alsook naar de initiatieven civiele maatschappij.

Staten-Generaal

De zesde editie van de Staten-Generaal van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking vond plaats op 7 mei in het Egmontpaleis in Brussel. Deze jaarlijkse bijeenkomst van beleidsmakers, overheidsactoren, vertegenwoordigers uit de civiele maatschappij, politici en academici, werd toen opgeluisterd door prinses Mathilde.

Het centrale thema van deze Staten-Generaal van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking was een vernieuwde strategie voor ontwikkelingssamenwerking na het jaar 2015.

Het betrof een actueel thema, dat ook centraal stond in het speciale evenement van de Verenigde Naties enkele maanden later, in september 2013. Het werd immers tijd om een stand van zaken op te stellen van de inspanningen die reeds geleverd waren om de Millennium Ontwikkelingsdoelstellingen (MDG) te bereiken en om na te denken over een vernieuwde strategie vanaf 2015.

De integratie van de verschillende aspecten van Rio +20 (inclusief klimaatverandering en biodiversiteit) in de ontwikkelingsagenda wordt een enorme uitdaging, net als het vastleggen van het financieringsproces voor ontwikkeling.

De nieuwe ontwikkelingsstrategie moet een oplossing bieden die armoedebestrijding verzoent met duurzame ontwikkeling. De Staten-Generaal hebben – samen met alle Belgische actoren – mee de prioriteiten helpen bepalen die België wil zien opnemen, nl. de strijd tegen ongelijkheid, de universele sociale bescherming en de Waardig Werk Agenda.

Parallel met dit debat hebben de Staten-Generaal een stand van zaken opgesteld van de beleidscoherentie voor ontwikkeling (BCO) op Belgisch niveau. Dit heeft geleid tot de verantwoording van een Belgisch mechanisme van beleidscoherentie voor ontwikkeling (BCO) met het oog op een gewaarborgde BCO via een politiek engagement op hoog niveau, een betere beleidscoherentie en een onafhankelijk toezicht op de gemaakt vooruitgang. Er werd ook akte genomen van de verschillende benaderingen van de gefedereerde entiteiten wat betreft de BCO en van de gemeenschappelijke ambities van de verschillende entiteiten op dit vlak.

De zesde Staten-Generaal van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking werden voorbereid door de DGD en door vertegenwoordigers van de gefedereerde entiteiten, ngo's, vakbonden en universiteiten. Hier werd een platform voor kennisuitwisseling en dialoog aangeboden en werden deelnemers aangezet om samen na te denken over de ontwikkelingsagenda voor de komende jaren.

Twee nieuwe samenwerkingsstrategieën: één voor onderwijs en één voor landen met een gemiddeld inkomen

De partnerlanden ondersteunen in hun onderwijsmissie

De Belgische Ontwikkelingssamenwerking beschouwt onderwijs als een hoeksteen van het gelijkheidsbeleid en de sociale mobiliteit. Zij maakte een strategienota op met haar prioriteiten op het vlak van onderwijs in ontwikkelingslanden en de manier waarop zij de partnerstaten wil helpen om hun onderwijssysteem op te zetten.

In de hedendaagse samenleving valt een deel van de kennisoverdracht, sociale vaardigheden en levensvaardigheden buiten de reikwijdte van de familie. Dit onderdeel behoort tot het collectieve deel van het onderwijs. De sociaaleconomische functies van de staat zijn de inzet van middelen, de herverdeling van rijkdom en het reguleren van het systeem. De staat is dan ook verplicht om dit collectief onderwijsaspect op zich te nemen.

Het is de taak van de staat om een reeks van beleidsmaatregelen, strategieën, acties en middelen in te zetten die het onderwijssysteem vormen.

De Belgische Ontwikkelingssamenwerking wil staten helpen bij de ontplooiing van hun onderwijssystemen, om een holistische visie op de sector aan te nemen en de gedifferentieerde strategieën toe te passen naargelang van de context.

Daartoe heeft zij een strategienota voor het onderwijs in ontwikkelingslanden opgesteld, dat in mei 2013 werd goedgekeurd door de minister van Ontwikkelingssamenwerking.

De drie prioriteiten van de strategie inzake onderwijs zijn:

1. Focus op basisonderwijs en op technisch en beroepsonderwijs;
2. Focus op de landen met de grootste achterstand waar meer dan 10% van de kinderen niet schoolgaand is en/of minder dan 60% van de kinderen het basisonderwijs afmaken;
3. Een evenwicht trachten te bereiken tussen: de toegang, met name het beheer van het overgangpercentage op basis van competenties; Gelijkheid in termen van toegang, behoud en slaagkansen; kwaliteit van het onderwijs en relevantie van de leerstof.

De landen met een gemiddeld inkomen helpen om nieuwe uitdagingen aan te gaan

Begin 2013 keurde de minister van Ontwikkelingssamenwerking de strategische nota goed over de Belgische ontwikkelingssamenwerking in landen met een gemiddeld inkomen (*Middle Income Countries – MIC*).

De Belgische Ontwikkelingssamenwerking wil de levensomstandigheden verbeteren van degenen die niet kunnen genieten van de vruchten van de vooruitgang in de MIC's. In het licht daarvan tracht zij het institutionele, financiële en menselijke potentieel ter plaatse te ontplooien als hefboom voor ontwikkeling.

De prioritaire samenwerkingsdomeinen in de landen met een gemiddeld inkomen zijn: de herverdeling van het welzijn via sociale bescherming en fiscaliteit; de politieke en sociale ontvoogding van achtergestelde, kwetsbare en uitgesloten burgers; een meer inclusieve en duurzame groei; klimaat en leefmilieu.

De Belgische Ontwikkelingssamenwerking zal geleidelijk aan afstappen van de financiële ondersteuning en dienstverlening en zich eerder richten op de overdracht van kennis, technologie en knowhow, om op die manier sociale krachten te ondersteunen die ijveren voor meer billijke sociaalpolitieke krachtsverhoudingen en een grotere supranationale samenwerking.

Voortaan zullen de relaties tussen België en de MIC partnerlanden verder gaan dan het beleidsdomein van de ontwikkelingssamenwerking.

Transparantie en resultaten

De twee belangrijkste componenten van een doeltreffende hulpverlening zijn transparantie en resultaten. De DGD levert vele inspanningen om dit te verwezenlijken via transparantie ten opzichte van de Belgische belanghebbenden en de bevolking, alsook de internationale gemeenschap.

In Busan werd beslist om de verschillende bestaande rapporten en communicatiekanalen samen te bundelen tot *Common Open Standards for Aid Information*.

Deze nieuwe rapportagestandaard legt de lat hoog: er moet een groter aantal factoren in aanmerking worden genomen en gemeten; de informatie moet vaker geactualiseerd worden; de raadpleging en behandeling moeten worden vergemakkelijkt via zoekmotoren, interactieve toepassingen of de lokale databases van de partnerlanden.

Deze nieuwe methode brengt grote veranderingen met zich mee voor donoren. Er wordt momenteel gewerkt aan een stappenplan dat in detail beschrijft hoe elke donor de informatie moet weergeven, wanneer dit moet gebeuren en hoe vaak deze informatie moet worden bijgewerkt. Het nieuwe systeem zou in 2015 van kracht zijn.

België is proactief op dit gebied en heeft zich ten overstaan van de lobbygroep *Publish What You Fund* (PWYF) geëngageerd om dit stappenplan strikt na te leven, conform de afspraken van Busan.

De DGD heeft zich ertoe verbonden om tegen eind 2015 systematisch haar vooropgestelde en bereikte resultaten te publiceren. De objectieve meting hiervan gebeurt aan de hand van relevante indicatoren.

Verder heeft de DGD een project gelanceerd dat de ontwikkeling van een intern gegevenssysteem beoogt in de loop van 2014. Dit moet ervoor zorgen dat zij tegen eind 2015 haar ambitieuze toezeggingen kan waarmaken.

De Transdirectioneel Samengestelde Teams of TST's

De DGD is onderverdeeld in diensten en directies die elk een of meer specifieke dossiers behandelen over partnerlanden en/of bepaalde thema's. Omdat sommige kwesties dienstoverschrijdend zijn en meer dan één expertise- en competentiegebied bestrijken, werden er in 2012 én 2013 transdirectionele teams (TST's) opgericht. Dit nieuwe instrument beoogt een nieuwe, meer transversale manier van werken waarbij de verschillende diensten en directies van de DGD en de belanghebbenden op het terrein hun competenties, kennis en ervaring uitwisselen zodat sommige kwesties op een doeltreffende manier kunnen worden aangepakt.

Drie transversale thema's:

1. De ontwikkelingsagenda na 2015. De VN heeft het debat geopend over de nieuwe strategie voor de ontwikkelingssamenwerking voor de periode 2015-2030. Dit debat omvat vele gebieden, gaande van economie tot CO₂-uitstoot over sociale bescherming. België heeft een TST belast met de voorbereiding van de ontwikkelingsagenda na 2015. DGD wil zich vooral focussen op het probleem van ongelijkheid.

2. Ontwikkelingsfinanciering. In sommige ontwikkelingslanden is de officiële ontwikkelingshulp nog verantwoordelijk voor de meeste financiële stromen. Maar voor het merendeel onder hen, die toegang hebben tot leningen, buitenlandse investeerders kunnen aantrekken, kunnen genieten van transfers van migranten en van subsidies van de ngo's, enz..., is dit niet langer het geval. Deze nieuwe verhouding in de internationale financiering zet de deur open voor vele discussies: over de reële sommen die naar ontwikkelingshulp gaan; over de graad van verspilling, verduistering of onjuist gebruik en tot slot over de rol van de traditionele hulpverleningsinstrumenten van andere belanghebbenden. Dit werpt dan weer de vraag op wat de toegevoegde waarde van de officiële ontwikkelingshulp is en hierop aansluitend, hoe ontwikkelingshulp werkelijk het verschil kan maken. Dit thema, dat ook de inzet wordt van de post-2015-strategie, zal twee jaar lang worden onderzocht door een speciaal TST.

3. De Sahelproblematiek. De Sahel is een van de armste regio's in Afrika. In plaats van een dalende trend te vertonen, blijft de armoede in sommige landen toenemen. De regio wordt vaak getroffen door droogte en moet regelmatig een beroep doen op humanitaire hulp. In sommige gebieden van de Sahel woedt een continue humanitaire crisis waardoor de bevolking permanent afhankelijk is van internationale voedselhulp. Door de kwetsbaarheid van de staatsstructuren wordt de Sahelregio bovendien vaak geteisterd door instabiliteit en gewelduitbarstingen als gevolg van gewapende conflicten. Hierbij komt nog het probleem van de georganiseerde misdaad.

Net als andere donorlanden stelt België zich de vraag welke instrumenten een adequaat antwoord bieden op de situatie in de Sahelregio. De situatie in de Sahelregio is zo complex dat zij niet vanuit één enkele invalshoek kan worden benaderd. De overheid heeft daarom

een TST belast met het onderzoek naar de acties van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking in de twee partnerlanden, nl. Mali en Niger. Het moet zijn aanbevelingen over de bijsturing van de Belgische samenwerking in deze twee partnerlanden medio 2014 overmaken.

Nieuwe samenwerkingsprogramma's

Algerije

Op 10 december keurden België en Algerije een nieuw Samenwerkingsakkoord 2014-2017 goed tijdens de tweede sessie van de Gemengde Commissie, die plaatsvond in Algiers. Dit programma ter waarde van 20 miljoen euro is het allereerste samenwerkingsprogramma dat kadert binnen de nieuwe strategie van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking in landen met een gemiddeld inkomen (*Middle Income Countries, MIC*), de categorie waartoe Algerije behoort.

Het nieuwe samenwerkingsprogramma tussen Algerije en België voor 2014-2017 stelt slechts één prioritaire sector voorop, nl. het leefmilieu. Het omvat:

- een programma ter ondersteuning van een geïntegreerd afvalbeheer;
- een programma voor de versterking van de competenties op het vlak van leefmilieu

Daarnaast is er ook een gedelegeerde samenwerking ten voordele van VN-vrouwen voorzien, met de overgang naar een groene en inclusieve economie en beroepsopleidingen. Dit samenwerkingsprogramma is een overgangsprogramma, dat de weg vrijmaakt voor nieuwe samenwerkingen die het kader van de ontwikkelingshulp overstijgen. Het moet nieuwe kansen creëren in termen van uitwisseling en partnerschappen met actoren uit de private sector en de civiele maatschappij die betrokken zijn bij het leefmilieu.

Benin

De vierde zitting van de Gemengde Commissie Benin-België keurde op 28 februari 2013 in Cotonou een Indicatief Samenwerkingsprogramma (ISP) goed voor een bedrag van 55 miljoen euro, dat een periode van 5 jaar bestrijkt (2013-2017).

De prioritaire sectoren van het ISP zijn landbouw en gezondheid. De continuïteit met de voorgaande ISP's blijft dus gewaarborgd. De interventieregio's zijn dezelfde gebleven als bij het voorgaande ISP, namelijk Mono-Couffo in het zuiden en Atacora-Donga in het Noorden.

De steun aan de landbouwsector beoogt het volgende resultaat te behalen: (1) een gunstig institutioneel klimaat scheppen voor meer afzetgebieden en -markten voor de producten en (2) productiviteit, verduurzaming en rentabiliteit van prioritaire en veelbelovende landbouwsectoren en de afzet van producten en bijproducten op de markten.

Op het vlak van gezondheid zal de FOD Volksgezondheid enerzijds de institutionele steun moeten uitbreiden aan de gedeconcentreerde structuren (institutionele luik) en anderzijds de gezondheidsdepartementen en -regio's van Mono-Couffo en Atacora-Donga blijven ondersteunen, alsook de medische begeleiding om te vermijden dat onbevoegden zich in de

plaats stellen, met bijzondere aandacht voor dringende verloskundige en zuigelingenzorg (operationele luik).

Speciale aandacht verdienen bloedtransfusies (op nationaal niveau), het chirurgische aanbod (aangepaste technische ruimte), het onderhoud van het materiaal en het doorverwijzingssysteem.

Burundi

De Belgische samenwerking steunt onderwijs en opleiding in Burundi.

De Burundese regering heeft bij het Secretariaat voor het *Global Partnership for Education* (GPE of Wereldwijd partnerschap voor onderwijs) een bijkomende envelop gevraagd om haar doelstellingen te bereiken van het Sectorale Ontwikkelingsplan voor onderwijs en vorming.

De Burundese ministeries bevoegd voor onderwijs en vorming en de technische en financiële sectorale partners hebben overeenstemming bereikt over het gezamenlijke onderwijsfonds, waartoe België bijdraagt als bevoorrecht financieringsinstrument van het GPE.

Op 20 november 2012 keurde het GPE een toelage van 38,46 miljoen euro goed. Deze extra bijdrage betekent een reële kans op verbetering van het onderwijssysteem in Burundi. De Belgische Technische Coöperatie voert in naam van de Belgische staat een superviserende functie uit over de fondsen van het GPE.

Het algemene doel van het project is wat ook het Burundese sectorale plan vooropstelt: dat iedereen zijn basisschool afmaakt. Er worden drie prioritaire doelstellingen vooropgesteld:

- een verbetering in de toegang tot onderwijs, met speciale aandacht voor de voltooiing en de uitvoering van de hervorming van het basisonderwijs en de uitwerking van een opleidingsaanbod voor niet-schoolgaande kinderen;
- een verbetering van de kwaliteit en de relevantie van het onderwijs op alle niveaus
- een verbetering van het beheer en de sturing van het onderwijsstelsel

Democratische Republiek Congo

In 2013 ging het Indicatief Samenwerkingsprogramma (ISP) 2010–2013 met de DRC effectief van start, met de ondertekening van verschillende specifieke overeenkomsten. In maart en juli 2013 werden er specifieke overeenkomsten ter waarde van 88 miljoen euro afgesloten ter gelegenheid van het bezoek van minister van Ontwikkelingssamenwerking Labille aan de DRC. Deze hadden betrekking op opleidingsbeurzen, steun aan de sector van de zaadproductie, aan de verbetering van de plantaardige productie, aan de studie- en planningdirectie van het ministerie van Volksgezondheid, aan een project voor luchthaveninfrastructuur, een elektrificatieproject voor een wijk in Lubumbashi, en steun aan prioritaire sectorale programma's.

Het investeringspercentage van de 300 miljoen euro die voorzien waren voor het ISP 2010-2013, bedroeg 63% eind 2013.

Naar aanleiding van de aanbevelingen die waren geformuleerd ter verbetering van het beleid in de 3 prioritaire sectoren van onze samenwerking, werd er een *roadmap voor governance* opgesteld. De gezamenlijke opvolging van deze aanbevelingen voor goed bestuur zijn voor de Belgische samenwerking van cruciaal belang. Naar aanleiding van de follow-upvergaderingen die sinds december 2012 plaatsvonden, zijn gedetailleerde actieplannen opgesteld.

De coördinatie van onze samenwerkingskanalen werd op Belgisch niveau verzekerd door het Forum van Belgische (ontwikkelings)actoren en alle andere donoren op nationaal (Coördinatiegroep van de Partners) en sectoraal niveau (thematische werkgroep landbouw en landelijke ontwikkeling onder leiding van België tot midden 2013, onderwijs onder leiding van België, gezondheid, ...). België maakt sinds september deel uit van het Uitvoerend comité van de Coördinatiegroep van de Partners.

Belgische humanitaire hulp

In 2013 besteedde België 144.293.388 euro aan humanitaire hulp (vastleggingskredieten).

De DRC kreeg met meer dan 27 miljoen euro de grootste financiering in 2013. De bijdrage voor de activiteiten in Syrië en buurlanden bedroeg ongeveer 11 miljoen euro. Ook de aanslepende crisissen in de Palestijnse Gebieden, Zuid-Soedan, de Sahel en Mali hebben een groot deel van deze financiering opgeslorpt.

De humanitaire hulp ten voordele van de Filippijnen en de Centraal-Afrikaanse Republiek werden gefinancierd door de verschillende humanitaire fondsen waartoe België bijdraagt.

België stortte een bijdrage van 4,5 miljoen euro aan het *Emergency Response Fund* (ERF) voor Syrië

In 2013 gaf België 4,5 miljoen euro aan het *Emergency Response Fund* (ERF) voor Syrië, het speciaal voor Syrië bestemde VN-noodfonds voor humanitaire noodsituaties.

Een dergelijk fonds wordt opgericht bij onvoorziene of plotse humanitaire crisissen om in de meest schrijnende behoeften te voorzien. De ERF-formule maakt het mogelijk giften op een transparante en soepele manier te verdelen onder ngo's en VN-agentschappen die het best geplaatst zijn om resultaten op het terrein te boeken.

Het ERF-fonds voor Syrië, opgericht in juni 2012, heeft al meer dan 38 miljoen euro uitgekeerd aan een twintigtal organisaties die zich inspannen om ontheemde volkeren op te vangen (UNRWA, UNHCR), toegang te verschaffen tot gezondheidszorg (OMS, UNICEF) en voedsel te verstrekken (PAM). 124 projecten in Syrië, Jordanië, Libanon en Irak konden worden gefinancierd. Aldus hebben de organisaties niet-voedingsproducten (*non-food items*), keukenkits, matrassen en dekens verdeeld. Voorts hebben ze voor water en voedsel gezorgd en tal van slachtoffers van conflicten toegang tot gezondheidszorg verleend.

Dienst Bijzondere Evaluatie van de Internationale Samenwerking (DBE)

De dienst Bijzondere Evaluatie van de Internationale Samenwerking (DBE) is verantwoordelijk voor de strategische evaluatie van de Belgische federale activiteiten die

aangerekend worden als officiële ontwikkelingshulp (ODA) door het *Development Aid Committee* (DAC) van de OESO.

Deze evaluatie heeft een driedig doel:

- verantwoording: de verplichting om rekenschap af te leggen over het gebruik van overheidsfondsen;
- leren: lessen trekken uit wat werkt en wat niet;
- ondersteuning van de besluitvorming: beslissingen nemen die gebaseerd zijn op objectieve criteria

Via de evaluatie gaat men na in welke mate de verwachte resultaten van een interventie zijn bereikt, wat de neveneffecten waren en wat de oorzaak van het succes of het falen was.

De vijf evaluatiecriteria zijn:

- Relevantie: voorziet de interventie in een belangrijke behoefte? Mag men hopen op ontwikkeling met die interventie?
- Doeltreffendheid: behalen we de verwachte resultaten?
- Doelmatigheid: behalen we onze resultaten op een optimale manier (kosten-batenverhouding)?
- Duurzaamheid: zijn de behaalde resultaten permanent?
- Impact: hebben onze interventies een langetermijnpact en beïnvloeden ze onze maatschappij, sector, regio? Kunnen we die effecten duidelijk toeschrijven aan onze interventies?

Evaluatie is geen audit

Er dient een onderscheid te worden gemaakt tussen evaluatie en audit. De audit heeft betrekking op de conformiteit met de regelgeving en de procedures. De evaluatie richt zich op het behalen van resultaten en op de praktijken en probeert te verklaren waarom sommige interventies resultaten opleveren en andere niet.

Evaluaties door de DBE uitgevoerd in 2013:

- De evaluatie van de monitoring- en toezichtsystemen van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking en de niet-gouvernementele actoren;
- Evaluatie van de strategienota "Leefmilieu" en de wijze waarop het transversale thema "Respect voor het leefmilieu" is opgenomen in alle interventies van de Belgische samenwerking;
- Impactevaluatie van drie projecten van de gouvernementele samenwerking;
- Evaluatie van BIO

Kennis en ervaring uitwisselen; uitvoerig en gevarieerd communiceren

GENE

De Belgische Ontwikkelingssamenwerking neemt sinds meerdere jaren deel aan de rondetafelvergaderingen van GENE (*Global Education Network Europe* - www.gene.eu), een

Europees netwerk voor mondiale vorming waaraan wordt deelgenomen door afgevaardigden van overheidsinstellingen en hun agentschappen die betrokken zijn bij dit onderwerp. Het geeft de gelegenheid om elkaars ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren zowel op strategisch als praktisch vlak.

In oktober 2013 vond in Brussel al de dertigste editie plaats, waarbij België als mede-organisator bijzonder aan bod kwam. Zo werden inderdaad presentaties gegeven door enkele partners van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking: de BTC over de nieuwe informatiecycclus, de KU Leuven over een onderzoek naar monitoring en evaluatie van interventies met betrekking tot ontwikkelingseducatie en *La Libre Belgique* over een concrete actie met leerlingen uit verschillende scholen waarbij ook een terreinbezoek werd georganiseerd.

Dimensie 3

Met Dimensie 3 blijf je op de hoogte

Dimensie 3 is het gratis magazine van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking. Het geeft een beeld van de uiteenlopende ontwikkelingsactiviteiten die België financiert en uitvoert. Maar men verneemt er ook in kort bestek al wat er reilt en zeilt in de wereld van de ontwikkelingssamenwerking. Leerkrachten en leerlingen uit het middelbaar onderwijs vinden er hapklare informatie die nauw aansluit bij de lesstof.

Hoewel België vooral actief is in Afrika werd in 2013 Latijns-Amerika voor het voetlicht gehaald, een continent in opgang. Belangrijke aandachtspunten in de vernieuwde wet voor ontwikkelingssamenwerking zijn beleidscoherentie en mensenrechten. Deze werden dan ook uitvoerig belicht. Ook water en landbouw kwamen aan bod, beide zo essentieel in tijden van klimaatverandering (www.dimensie-3.be).

Massale toeloop voor stand op 21 juli

Op 21 juli had de Belgische Ontwikkelingssamenwerking voor de 4e keer een goedgesmaakte stand in de Regentschapstraat in Brussel. Omdat dit jaar de nationale feestdag samenviel met de troonopvolging was er extra veel volk in Brussel. En ook op de stand van de DGD. Zowel Belgen als toeristen uit alle continenten speelden ijverig de 8 spelletjes op maat gesneden van de Millenniumdoelen (MDG's). Doel: een T-shirt winnen met de 8 iconen van de MDG's. Uit een enquête bleek dat de spelletjes bij ruim 90% van de deelnemers meer interesse had gewekt voor de ontwikkelingsproblematiek.

Gratis tentoonstellingen ontlenen

De Belgische Ontwikkelingssamenwerking stelt gratis tentoonstellingen ter beschikking over thema's als moedersterfte, de Millenniumdoelen en 'landbouw en voedselzekerheid'. Doelgroepen zijn scholen, verenigingen, gemeenten, bedrijven ... Kortom, al wie een hart heeft voor het Zuiden en daarrond iets wenst te organiseren. In 2013 werden de tentoonstellingen 75 keer ontleend.

De DGD op de sociale media

Vorig jaar al zette de DGD haar eerste stappen op sociaalnetwerksites. Ze deed dat via de Facebook- en Twitteraccounts van de FOD Buitenlandse Zaken. Sociale media vormen immers het communicatiemiddel bij uitstek om interactie met de burger te bevorderen. Daarom publiceerde de DGD ook in 2013 wekelijks informatie over de activiteiten van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking op haar Facebookpagina (Diplomatie.Belgium). En met succes: de kaap van 1.500 fans is overschreden! De Twitteraccount @BelgiumMFA heeft al meer dan 2000 volgers.

Meer info over het jaarverslag vindt u via onderstaande link:

<http://diplomatie.belgium.be/nl/Beleid/Ontwikkelingssamenwerking/Multimediabibliotheek/Jaarverslagen/>

Het jaarverslag is ook beschikbaar als digitale publicatie via de App Store voor iPad of de Play Store van Google voor Android.

Actoren van de niet-gouvernementele ontwikkelingssamenwerking (ANGS)

De financieringsovereenkomst tussen de ANGS en de DGD leggen de organisaties de verplichting op om al hun interventies te evalueren en de resultaten van deze evaluaties te rapporteren. Aan de hand hiervan kan de DGD voor elke ANGS de punten bepalen die voor verbetering vatbaar zijn. Bij de weging van de nieuwe programma's gaat de DGD na of de voorstellen rekening houden met deze punten en vraagt de DGD desgevallend om aanpassingen.

De kwaliteit van de evaluatieverslagen vormt voor een bepaald aantal actoren een probleem. Die evaluaties worden trouwens vaak onderbenut, zowel door de Belgische Ontwikkelingssamenwerking als door de NGA's. De evaluatiecapaciteiten van de diverse actoren moeten beter en er moet een duidelijk evaluatiebeleid worden uitgestippeld.

Impact van ontwikkelingsprojecten

De DBE heeft besloten om voortaan jaarlijks een specifieke evaluatie van de impact van ontwikkelingsprojecten in zijn programma op te nemen. Dit jaar sloeg de evaluatie op vier directe bilaterale projecten en wilde ze de effecten meten vier jaar na hun voltooiing.

De resultaten zijn gemengd: enerzijds werd vastgesteld dat bij alle projecten de voorziene acties daadwerkelijk werden uitgevoerd: de goederen zijn geleverd, de opleidingen zijn gegeven, enz. De antwoorden op de vragen naar impact variëren sterk naar gelang de projecten. Uit de gevallen blijkt niet alleen hoe complex impactevaluatie is. En hoe moeilijk het is om een resultaat aan een bepaalde interventie te koppelen. Toch blijft de evaluatie van de resultaten en de impact van onze samenwerking een vereiste om de doelmatigheid van onze ontwikkelingssamenwerking te vergroten.

Wilt u er meer over weten? De evaluatieverslagen en de jaarverslagen van de DBE staan online op:

http://diplomatie.belgium.be/nl/Beleid/Ontwikkelingssamenwerking/Onze_werkmethoden/Dienst_Bijzondere_Evaluatie/

Colofon

FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
Dienst Communicatie (P&C3)
Karmelietenstraat 15
1000 Brussel
Tel. +32 501 81 11

diplomatie.belgium.be

Copywriting (NL), vormgeving en lay-out: P&C3

Verantwoordelijke uitgever:
Dirk Achten, Karmelietenstraat 15, 1000 Brussel

De gegevens in deze publicatie zijn louter informatief en binden de FOD juridisch op generlei wijze.

2014